GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

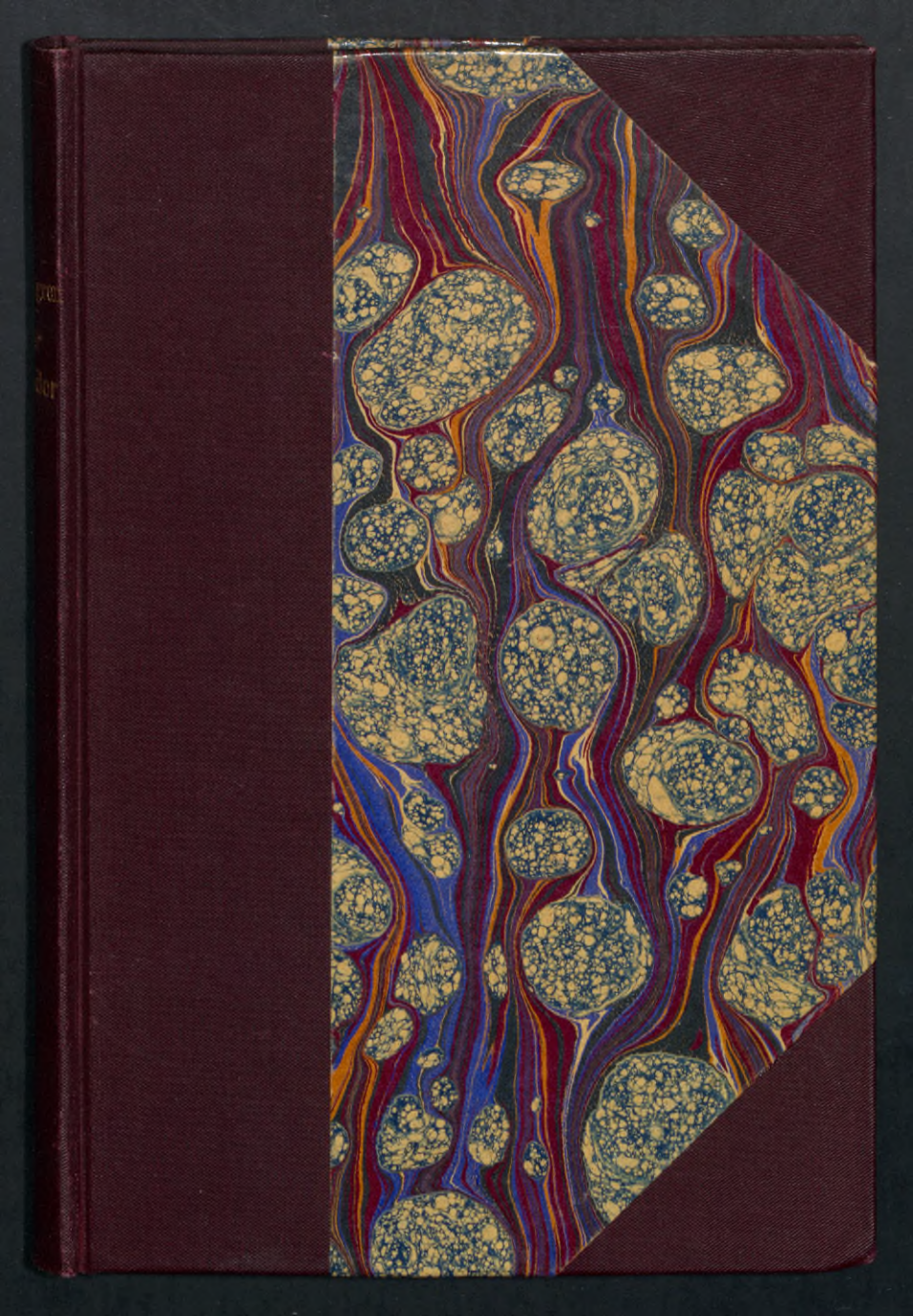

Litt.
Sv.

DAGSLÄNDOR

KÅSERIER OCH HUMORESKER

AF

TORBJÖRN.

[Andreas Hasselgren]

STOCKHOLM,
ULRIK FREDRIKSONS FÖRLAG.

Stockholm, Ulrik Fredriksons Boktryckeri, 1889.

Till läsaren.

Förstår du, ärade läsare, hvarför jag gifvit denna bok, som du naturligtvis öppnar med vördnadsfull nyfikenhet, titeln *Dagsländor?*

Jag skall i korthet förklara det. Och det skall bli på samma gång ett förord och en ursäkt.

Jag vill inte, att du skall börja läsa min bok med förutfattade meningar — att du skall tro, att du har något af literaturens odödliga mästerverk framför dig. Det vill jag inte du skall inbilla dig. Och derför, just derför kallar jag min bok »Dagsländor».

Ty du vet ju, hvad dagsländorna äro för ena kräk? De födas en varm sommardag, fladdra några timmar muntert omkring och — dö. Det går så obegripligt qvickt så — de kunna fira barnsöl, bröllop och begrafning på en enda dag. Och ska' vi tala om, hvad

nytta de göra under sitt korta lif, så får jag ärligt bekänna, att derom vet jag ingenting. En och annan kan möjligen komma någon liten hungrig sparf till godo såsom middagsmål, och då ha de ju icke lefvat alldeles fåfängt.

Nu förstår väl läsaren, hvarför dessa insekter förlänat titel åt dessa blad? De äro ju också ögonblickets barn, de fladdra en sekund muntert omkring i löjets glada solsken, och så äro de naturligtvis förgätna, om icke uppätna. Ty när jag tänker på kritikens glupska sparfvar, ryser jag för mina stackars »Dagsländors» öde.

Men skulle de lyckas att under sitt korta lif aflocka dig blott ett flyktigt leende, käre läsare, så ha de ju icke lefvat förgäfves.

Och i detta hopp — flygen ut, flygen ut!

Torbjörn.

»Tyske slagtarn».

För åtskilliga år sedan bodde långt uppe på Norr en slagtare, som af grannarne gemenligen nämdes »tyske slagtarn». Han hade som yngling hitkommit från det stora fäderneslandet och genom energi och sparsamhet arbetat sig upp till en, om icke lysande, dock lugn och oberoende ställning. Af vissa skäl vilja vi här förtiga hans rätta namn och i stället kalla honom Schultze. Växt som en jätte, groflemmad och axelbred, var han verkligen en präktig typ för en af forntidens germaner. Såsom vanligen fallet är med jättar hade naturen utrustat honom med ett godmodigt sinnelag, som närmade sig flegma. Men blef han någon gång retad, gick han öfver till den motsatta ytterligheten. Då frågade han litet efter sin motparts lif och lemmar, utan dängde till med första och bästa tillhygge. Det hörde dock till sällsyntheterna.

Emellertid råkade han en dag ut för ett dylikt ögonblick. Det var en höstdag. Man höll på att sätta in innanfönster. Schultze stod på gården sysselsatt i sitt anletes svett att med en slö hyfvel taga af ramen till ett fönster som icke ville passa. Under detta arbete öfverraskades han af en skräddare, hvilken han sedan någon tid var skyldig en liten

summa pengar. Riddaren af nålen var otålig att få ut sin fordran och hade i detta ändamål gjort flere besök hos Schultze, men utan resultat. Då nu Schultze på det förnyade krafvet svarade med sin gamla fras att han nog skulle »petale», men att han för tillfället icke var vid kassa, blef den hetlefrade skräddaren ond och började öfverösa Schultze med så många invektiv han för ögonblicket kunde påminna sig. Schultze hörde lugnt på i början, men då den lille skräddaren slutligen blef allt för högljudd och ovettig, rann humöret på den herkuliske slagtaren. Utan att säga ett ord lyfte han fönstret och riktade ett väldigt slag mot skräddaren. Denne träffades lyckligtvis icke af ramen, deremot blef han illa skuren af de kringyrande glasskärfvorna.

Blödande och svärjande begaf skräddaren sig till en fältskär, och några dagar senare kallades Schultze till polisdomstolen att ståndа ansvar för öfvervåld. Slagtaren klådde sig bak örat öfver denna »verdammte hischtorie». Efter mycket funderande gick han till en advokat för att erhålla råd.

Ett par dagar derefter stod Schultze inför rättens skrank, fin och putsad och med ett gemytligt leende på läpparne.

»Nå, herr Schultze», började domaren, »hvad säger ni om anklagelsen?»

»Ja, hvat vill man jak mans schkall säge?» genmälte Schultze med oskuldsfull min.

»Käranden säger, att ni inne å er gård öfverfallit och slagit honom med ett fönster, så att han blifvit illa sårad af glasskärfvorna. Är det sant?»

»Ih, Gott pevahre mik! Det er en dum hischtorie, som den skrädder mans sjelf ljukit på mik. Jak er så unschildig som en micke lite parn», svarade Schultze, alltjemt bibehållande sitt fromma leende.

»Det var då det oförskämdaste jag hört», utbrast käranden fnysande af vrede. »Kan ni neka till — — —»

»Tyst», förmanade domaren, »jag vill sjelf förhöra. Herr Schultze nekar således att ha slagit käranden?»

»Natürlich», förklarade Schultze beslutsamt.

»Nå, men hur gick det till då?» sporde domaren vidare.

»Det schkall jak mans perätte. Jak schtår på min kård und arpeter på den lille fenschter, und so kommer den skrädder und vill att jak schkall petale honom hans pengar. Nå, det vill jak mans gere. Aber, säger jak, jak har fer det tillfelle icke penger inne, und so jak per honom komme igen. Und so schtrax perjer den lille skrädder skämme ut mik und han säger jak er en schurk und en fähundt. Nå, jak vill icke gere schkandal, jak per honom komme igen. Aber han plir ganz ursinnigk und galen und jak plir so rädd. — — —»

»Blef *ni* rädd?» afbröt domaren med ett misstroget leende, i det han ömsevis mönstrade slagtarens herkuliska och skräddarens spinkiga gestalt.

»Ja wohl», bekräftade Schultze med ett trovärdigt leende, »jak plef micke rädd. Jak tänkte den skrädder kunde ferloret sin ferschtånd und vilje mörde mik.»

»Det var således till sjelfförsvar ni slog — — —»

»Nein, nein!» inföll Schultze ifrigt. »Jak schlog mans icke — jak schtod ganz schtille. Jak er en micke from mensch, jak vill icke slå en liten fluge, inte ens en skrädder, som jak er schildig penger. Men den lille man» — Schultze pekade på käranden — »plir so heftig, han har en so miserabel humör. So jak var micke rädd. Jak ville icke gere schkandal, und den skrädder ville icke hålle käft. Und so

kommer han und knyter sin hand fer min näse, und säger han vill prygle mik. Jag vill natürlich hålle honom från mik, fer jak ticker icke micke om strik. Und so jak sätter den fenschter fer mik so» — Schultze förklarade sina ord med en pantomimisk åtbörd. — »Aber, nun kan man tänke sig so en vild mensch, han schpringer på mik och sticker sin hufvet in i den fenschter und den kår natürlich i tusend stick. Jak plir ferschräckt, när jak ser den blud rinne und jak vill mans kå efter en doktor. Aber den skrädder vråler åt mik att jak schkall i polisen, det schkall pli mig en dir hischtorie, säger han. Und so han schpringer, und der schtår jak med min krossede fenschter und er ganz perplext».

»Tillgick det verkligen *så?*» frågade domaren med ett skeptiskt leende.

»Gerade so», bekräftade slagtaren med den misskända oskuldens hela värdighet.

»Det är en förbannad lögn», skrek skräddaren.

»Sakta, sakta», förmanade domaren. »Har käranden några vittnen, som styrka anklagelsen»?

Nej, det hade käranden icke.

»I så fall frikännes herr Schultze i brist på bevis.»

»Jak får tacke so micke.» Schultze bugade sig högtidligt för domaren.

»Men», fortfor den sistnämde och höjde hotande fingret, »låt bli att ställa fönster framför er så oförsigtigt en annan gång. Det är inte alltid det slutar så lyckligt».

En otäck uppfinning.

Uppfinningar äro en välsignad sak, när de gå ut på att åstadkomma något, som kan bidraga till menniskans andliga trefnad och hennes lekamliga behofs tillfredsställande.

Derför äro telefoner och margarinsmör, gummigaloscher och säkerhetständstickor, vasatrissor och Karlshamnskonjak mycket bra uppfinningar, ty de bidraga alltid i någon mån att göra lifvet mindre mödosamt och torrt.

Men så fins det uppfinningar, inför hvilka man står betydligt tvehågsen, — uppfinningar, som inte tyckas vara i stånd att göra någon menniska glad, utan som tvärtom ställa till bråk och elände i denna förut tillräckligt bråkiga och eländiga verld.

Ni tror, jag menar repetergevär eller Kruppska kanoner eller pansarfartyg? Visst inte. De der uppfinningarna göra dock alltid någon menniska tillfredsställd och lycklig — åtminstone fabrikanter och krigsministrar.

Nej, jag talar om sådana der uppfinningar, som »*den fotografiska hatten*».

Den fotografiska hatten? . . .

Ja, kors har ni inte hört talas om den? Hur

kan ni vara så okunnig! Tillåt mig då beskrifva den i ett par ord.

Denna hatt sätter ni på er, då ni i arla morgonstund beger er ut för att taga er vanliga promenad. För verldens ögon tar den sig ut som en vanlig oskyldig hatt, men i dess inre gömmes en fotografiapparat med ett antal plåtar. Ni går er väg fram, lugnt och stilla. Plötsligt varsnar ni på en bänk i den lummiga parken ett älskande par, en tapper gardist och hans köksdoftande hjertepina. De sitta der med armarne lagda om hvarandras lif, de se in i hvarandras ögon, deras läppar mötas. Ni stannar, fängslad af denna ljufva idyll. Så tar ni stilla och sakta hatten af er, blottar en liten glastäckt öppning i den samma, riktar denna mot det lyckliga paret, rycker i ett snöre och ett, tu, tre har ni på den fotografiska plåten i hattkullens inre fäst den lilla romantiska scenen.

Det är den fotografiska hatten. Förstår ni nu?

Hvad säger ni om denna uppfinning? Är den inte djefvulsk, rent ut sagdt?

Å nej, hvarför det? — säger ni. Det är ju bara en leksak, inte kan den komma något ondt åstad.

Jaså, ni tror det. Välan! Låtom oss försätta oss några år fram i tiden, i den fotografiska hattens tidehvarf!

* * *

Herr Sickenander är gift med en älskvärd vacker qvinna. Han anser sig vara den lyckligaste man under solen. Då han om aftnarne kommer ut till sommarnöjet och ser unga frun frisk som ett smultron stå på bryggan och vinka med det sidenfodrade parasollet, då är herr Sickenanders bröst nära att spränga af glädje.

Men så har herr Sickenander lagt sig till med en fotografisk hatt. I den mest oskyldiga afsigt. Han vill der ute på landet fotografera naturen, sådan hans glädjedruckna öga uppfattar den, när han om morgnarne traskar omkring i det daggskimrande gräset eller i sin lilla hvitmålade snipa låter vagga sig hän öfver den glittrande, af en lätt vestankuling krusade fjärden.

Herr Sickenander är lycklig som våra stamföräldrar innan de bitit i kunskapens äpple. Herr Sickenander vet ingenting, d. v. s. han vet inte att, under det han sitter der inne i staden och granskar fakturor, en orm i en ung artistsskepnad smyger sig in i hans paradis der ute på sommarnöjet.

En dag, då unga frun och hennes artist sitta på balkongen omgjutna af sommarsol och älskogsdrömmar, har herr Sickenanders treårige pys fått fatt i pappas fotografiska hatt. Han stultar fram till fönstret, utanför hvilket mamma sitter och har »flirtation» för sig med den unge artisten.

Pysen är nyfiken på den märkvärdiga hatten. Han sätter den på fönsterbordet, och hur han handskas med den får han fatt i snöret som sätter apparaten i verksamhet. Han rycker och rycker — och för hvarje ryck fästes en ny situation från balkongen på en af de små plåtarne i hattens inre.

Följande morgon är herr Sickenander ute med sin fotografiska hatt för att taga naturbilder. Han fotograferar en hvitstammig hängbjörk, i hvars bark han skurit sina och sin makas sammanslingrade initialer en afton i maj för fyra år sedan, då de som nygifta sällhetsdruckna hvilat på den mjuka mossbänken vid björkens fot och med hänryckning hviskat ömma ord i hvarandras öron, under det taltrasten slog sina djupa vemodiga toner öfver deras hufvuden.

Herr Sickenander ämnar med denna bild öfverraska sin fru i morgon på årsdagen af deras bröllopsdag. Derför när han kommit hem från sin utflykt, stänger han sig inne på sitt rum och börjar vitja hatten.

Första plåten är litet suddig. Herr Sickenander urskiljer dock en qvinlig och en manlig figur, han med armen om hennes lif.

»Hur tusan har det här kommit i min hatt?» mumlar herr Sickenander.

Men knappt har han kastat en blick på den andra plåten, förr än han först blir röd som en tuppkam och derefter blek som en nytvättad battistnäsduk. »Himmel!» stönar han; »hvad är detta?»

Han stirrar en stund på plåten. Ja, något misstag är inte möjligt. Det är hans hustru, hans egen lilla Lotten, som sitter der i knät på en främmande karl med skägg à la Henri IV.

Mekaniskt tar han fram tredje plåten. Han ser på den med stirrande glasartade ögon under det ett hemskt smålöje förvrider hans mun. »Det... det... det är utmärkt!» gnisslar han mellan tänderna.

Vid fjerde plåten blir han askgrå i synen. Den femte verkar på honom som en elektrisk stöt, och han tumlar tillintetgjord baklänges i soffan.

Der ligger den stackars herr Sickenander flämtande som en sårad hjort, under det tankarne ömsom stå alldeles stilla, ömsom dansa den vildaste cancan.

Men plötsligt reser han sig upp. Ett åskmoln ligger på hans panna, en dolk i hans blick. Han drar i klockströngen... pigan kommer rusande in, studsar förskräckt tillbaka vid åsynen af husbonden och skriker: »Jestane mej, så herrn ser ut!»

»Tyst!» säger herr Sickenander i en ton, som

jagar hjertat upp i halsgropen på henne. »Hvar ä' frun?»

Frun? Hon . . . hon sofver ännu!»

»Godt! Skaffa mig litet konjak! Jag mår inte riktigt bra. Men fort, hör du!»

»Åh, jag skall vara lugn», mumlar herr Sickenander med sammanbitna tänder. »Jag skall krossa henne med mitt förakt.»

Han tar tre konjakare och sköljer ned dem med en flaska wichy, derefter styr han sina steg till sängkammaren, der hans hustru ännu hvilar i sömnens sköte med det upplösta håret nedfallande öfver de yppiga skuldrorna och med de hvita armarne omfamnande en kudde.

Herr Sickenander betraktar henne en stund och hans bröst häfves af en djup suck. Så ropar han: »Lotten!»

»Mauritz!» glider det svagt öfver hennes halföppnade läppar.

»Ha! Mauritz! Det måste vara *han*.» Herr Sickenander heter Julle. »Ha! Föraktliga qvinna! Du syndar äfven i drömmen!»

»Lotten!!!»

Hans röst har klang af en domsbasun.

Hon spritter till, gäspar, gnuggar sig i ögonen, slår upp blicken och fäster den på sin man.

»Jaså, det är du, min älskling!» säger hon i en halft vänlig, halft missnöjd ton.

»Ja, det är jag!» svarar herr Sickenander och lägger armarne i kors öfver bröstet.

»Min gud! Så besynnerlig du är! Är du sjuk, har något händt?»

»Ja, något har händt», säger herr Sickenander och hans röst ljuder som ifrån ett grafhvalf. »*Detta* har händt.»

Han räcker henne de ödesdigra plåtarne.

Hon kastar en blick på dem och ger till ett anskri, som en gris i dödsångest. Så svimmar hon naturligtvis. Herr Sickenander betraktar henne med ett grymt småleende.

Till pigan, som kommer in, säger han: »Packa ned fruns saker i ett par kappsäckar. Hon skall resa bort.»

»Hva'...?»

»Inga resonnemanger! »Gör som jag säger!»

Några timmar senare sitter den stackars fru Sickenander på ångbåtens däck, destinerad till Köpenhamn, under det herr Sickenander med af ursinne förvridna drag trampar den fotografiska hatten under fötterna och stönar:

»Förbannelse öfver qvinnoslägtet! Förbannelse öfver Mauritz! Förbannelse öfver denna förbannade hatt!»

* * *

Det är dock icke allt!

Föreställom oss bara hvilket förfärligt redskap den fotografiska hatten kan bli i en moraliskt förderfvad ungdoms hand! Hvad genom den skall åstadkommas för ondt, när en gång i tiden unga osedliga vettvillingar komma att smyga omkring fruntimmersbadhusen och de öppna badställena vid våra fashionabla badorter — smyga omkring med lystnaden i ögat, djefvulen i hjertat och den fotografiska hatten på hufvudet.

Så upptäcker en sådan der osedlig yngling en liten flock af plaskande najader. Se hur ystert de tumla omkring i den salta vågen — iiih! iiih! — och så krypa de på alla fyra och låtsa stångas — buuh! buuh! De se inte den ormen der borta bak buskarne, som just nu riktar den djefvulska hattens objektiv

mot gruppen der ute — några ryck, så är det gjordt, och han smyger försigtigt bort med sin fångst.

Hvad tror man sådant kan leda till? Jo, det kan leda till att den osedlige ynglingen går och visar de der bilderna för andra anständiga ynglingar med lindriga symptom af erotisk feber — ynglingar, som äro mammornas hopp och döttrarnes reserv. Det kan leda till, att en anständigt förälskad yngling, som i månskensqväll, för böljesvall och vestansus berättat på spatthalt vers, hvilken guddomlig växt fröken Emma har, huru hennes barm häfves och sänkes som ett mäktigt haf, huru förtjusande smidiga hennes linier äro, hvilken vällustig, bedårande vaggning på höfterna, hvilka skatter man måste ana bakom den koketta drägtens retande veck, — det kan, säga vi, hända att denne hederlige, godtrogne, unge till äktenskap ledige och antaglige yngling sammanträffar med den andre, den osedlige ynglingen, som farbroderligt slår honom på axeln och säger:

»God afton på dej, tungusernas sorgbundne representant. Gaska opp dej, gamle gosse! Här sk'a du få se på lifvadt!»

Så fiskar den fördömde vanartige ynglingen upp några små fotografier af några badande flickor och räcker dem åt den andre, som utan att ana något ondt tar emot dem och betraktar dem.

»O gud!» suckar han och hans ögon bli fuktiga. »Här är ju Emma med, min idol! Men hvar har den retande växten tagit vägen, hvar de härliga linierna? O, detta är således nettobehållningen!

Han går dädan bittert gråtande och sätter sig på hotellets veranda och dricker absint och får solstyng och hjertesorg samt blir omsider poet i Ola Hanssons manér, när »tanketaggarne» stuckit tillräckligt i hans fina hjertefibrer. Och Emma — o, sorgliga öde! — hon kastar sig drifven af förtviflan

i — armarne på en grosshandlare från Göteborg, som planlägger för sin första cession. — —

De fotografiska hattarne synas mig komma att spela samma roll här i lifvet som Gregers Verle med sina ideella kraf i Ibsens pjes »Vildanden». Jag är rädd de komma att göra oss rysligt mycket obehag, — här ofvan har jag gifvit er exempel.

Bara för älskande,

eller

Några lika välmenta som enfaldiga anvisningar, huru man skall tillverka kärleksbref.

Jag har ofta, när jag gått och funderat öfver sätten att förljufva menskligheten tillvaro på den här utmärkta planeten — och det funderar jag, liksom andra ädla själar, nästan något för mycket på, säga somliga af mina vänner, hvilka tycka, att jag mera borde rikta min håg på någon metod att förljufva specielt min egen tillvaro, — som sagdt, när jag går och funderar öfver det der, så har det alltid fallit mig in, att kärleksbrefven måtte spela en rysligt stor roll i menskligheten lycksalighetssträfvan.

Derför, och ehuru jag ingalunda är okunnig om att folk med mer affärshufvud än fint och hyggligt samvete försökt ockra på saken genom onaturliga »brefställare för älskande» och tocke der, så har jag tyckt det vara på tiden, att den kärleksfulla publiken en gång hugnades med några verkliga finkänsliga och sakkunniga fingervisningar uti berörda angelägenhet.

* * *

Ett kärleksbref, ett riktigt glödande kärleksbref måste skrifvas på eldrödt papper med ordentligt kar-

mosinrödt bläck, som duger att slicka på en smula, så att det inte färgar för svårt ifrån sig eller åstadkommer allvarligare magknip hos mottagaren eller mottagarinnan.

Ett kärleksbref bör vidare vara långt som en af Klinckowströms tullmotioner eller åtminstone som ett ordinärt komitébetänkande. Deremot är det icke så noga med formen, och skiljetecken anses i allmänhet fullkomligt öfverflödiga, — Herre Gud, när man bara vill komma tillsammans, hvad skall man då med skiljetecken! — Detta likväl under förutsättning att man icke misstänker, det brefven testamenteras till något offentligt arkiv eller bibliotek, ty i så fall böra de vara prydligt skrifna och noggrant interpunkterade, hvarvid god ledning lemnas af Svenska akademiens outgifna ordbok öfver svenska språket.

Det gör alls ingenting hvad man skrifver om, bara man kan upprepa ordet *kärlek* på hvarannan rad. Man kan t. ex. tala om sista snöstormen, hvarvid ju yppar sig ett präktigt tillfälle att helt apropos tala om den »storm af känslor som upprör min själ när jag tänker på att du skulle kunna svika mig». Här och der bör inpassas ett patetiskt uttryck, t. ex. »Dyraste, jag älskar dig med en kärlek större än den största elefants». Eller så här: »Jag tänker på dig dagen i ända, min älskade, och när nu dagarne bli längre skall jag tänka på dig dubbelt så mycket.»

Synnerligen praktiskt är att i ena hörnet anbringa en fettfläck och skrifva rundt omkring denna: »Älskade, denna fläck har jag kysst» — eller: »Här en brinnande kyss till min älskling». (Om lämpligheten att använda margarin till dylika fläckar förbehåller jag mig att längre fram i tiden få yttra mig, när jag får se, om detta fettämne har någon annan och bättre framtid i Sverige.) Har man anledning misstänka sin moitié för kallsinnighet, anbringar man

flere små sådana fläckar på diverse ställen i brefvet och tillägger i det allra allra sista postskriptum: »O, måtte de spår af tårar, du finner på dessa blad, uppmjuka ditt hjerta!» Tar inte det, är det så godt att skrifva slut med det samma och realisera förlofningsringen och öfriga presenter, ty då har han eller hon en annan kärlek i kikaren.

Alla kärleksbref böra inläggas i tjocka och stadiga kuvert, så att inte postverket får nys om det glödande innehållet; ty, som bekant, är det förbjudet att frakta explosiva ämnen postvägen. Förr i tiden begagnade man munlack, som naturligtvis alltid brefemottagaren eller mottagarinnan samvetsgrant snaskade i sig, men de ha nu, tyvärr, kommit ur bruk och kunna på sin höjd användas för sådana kärleksbref, som skickas med stadsbud, springpojkar, dresserade hundar och andra djur.

Man har framstält stridiga åsigter rörande den lämpligaste öfverskriften i bref af denna art. För döfstumma och stammande personer är naturligtvis uttrycket »Outsägligt älskade» alldeles sjelfskrifvet. Man kan också skrifva bara »dyrkade», men detta under förutsättning att inte polisens allseende öga får syn derpå och dess upplysta omdöme säger den, att det dyrkade föremålet är t. ex. ett kassaskåp, ty då kan det leda till obehagliga missförstånd. Efter ett par månaders äktenskap brukar epitetet »dyra» ej vara så rasande malplaceradt. Deremot kan uttrycket »evigt älskade» göra ett obehagligt intryck på den hulda makan, isynnerhet om man i dagarne tagit en bättre lifförsäkring och i laga former uppgjort sitt testamente omedelbart efter bröllopet, och derför bör, som väl hvarje finkänslig natur inser, detta uttryck undvikas i dylika fall, såsom tydande på ett orygggligt beslut att hålla ut i denna jemmerdal så länge som möjligt. Att skrifva »lilla

gumma», »min egen flicka», »älskling», »lilla grisen», »sötnosen min» eller dylikt är oanständigt och brukas icke af några älskande med högre bildning och själsnärvaro.

Brefvens afslutande är en smaksak. Det är ett förvånansvärdt faktum, att vi i andra bref, till och med när vi gratulera en embetsbroder till hans utnämning eller hos skräddaren anhålla om anstånd med sista vexeln, uttrycka vår högaktning, men alls inte göra detta i kärleksbref. Har man nånsin hört att en väluppfostrad ung man, än mindre en dito flicka försäkrat sin hjertevän om sin »utmärkta», »synnerliga» eller »utomordentliga» högaktning? Aldrig! Lyckligtvis få vi deraf icke dra slutsatsen, att högaktningen mellan tvänne älskande är mindre än mellan skräddaren och den oresonlige kunden. Vi skrifva så mycket som vi inte mena.

Det fins oförsigtiga naturer, som afsluta sina bref med ett: »din hängifne beundrare och slaf». Om detta kan gå för sig utan någon särdeles olägenhet under den första förlofningstiden, så är det deremot högst riskabelt, när förhållandet blifvit fastare tillknutet eller så att säga mera familjärt. Det der uttrycket är ju så godt som en oinskränkt accept med öppen plats för summans ifyllande . . . Nej, då är det bättre att skrifva »din egen», ty detta uttryck inbegriper visserligen personen, men lemnar husbondväldet öfver hem, plånbok, konjaksplunta och portnyckel öppet för framtida förhandlingar och kompromisser.

Är den älskade flickan en mycket svärmisk och poetisk natur, så är det skäl att i ett särskildt postskriptum underrätta, huruvida man sjelf klistrat frimärke på brefvet, så att hon inte i sin kärleksfulla hängifvenhet lägger detta på en smörgås och äter upp det, när en enögd, koppärrig, tobakstuggande postvaktmästare muntligen ombesörjt den saken.

Såsom en allmän regel i afseende på kärleksbref gäller, att man sorgfälligt undviker att inslå dem i oriktiga kuvert, hvaraf många ledsamheter kunna uppstå. Ty om man af misstag lägger in ett bref till en affärsvän, hvari man enträget ber att få låna ett par hundra krisch, att återbetalas så snart man väl fått sina affärer rangerade genom giftermålet, — om man lägger in ett sådant bref, säger jag, i det till fästmön adresserade kuvertet, så kan hon bli mycket ledsen och hon kan misstänka att man är en oädel, krasst oegennyttig persedel. Affärsvännen åter, som får det för henne bestämda brefvet, kan af sitt goda hjerta drifvas att gå och angifva en för detektiva polisen såsom visande tecken till för samhälle, ordning och sedlighet i hög grad vådlig sinnesrubbning.

* * *

Ja ha! Så der ungefär har jag tänkt mig receptet för ett kärleksbref. Men kanske är det öfverflödigt att lemna råd härutinnan; ty vår tids ungdom, som ju vet snart sagdt allting, bör väl icke vara okunnig i en så simpel angelägenhet.

När Arvid Ödmann öfvergaf oss.

Herr Adam Regulander är en hedersman, som fruktar gud och ärar konungen så der som folk i allmänhet, betalar ordentligt skatt till stat och kommun, bråkar aldrig vid riksdags- eller stadsfullmäktigeval, väntar tåligt och stilla på vasatrissan, är nöjd med hela verlden och lugn som en kogubbe i medvetandet af sitt ointecknade samvete och dito stenhus på Östermalm.

Men här om året en stilla aftonstund på eftersommaren blef han ordentligt haj, när han kom resande ut till sin sommarvilla i skärgården. Ty det första han såg, när han stretade uppför gångstigen från bryggan, var pigan, som eldröd och svettig sprang ut och in med en stor vattenhink i hvarje hand, hvilka hon immerfort tömde utanför så fort hon hann.

»Hvad kan väl stå på?» pustade herr Regulander och kände sig till mods som om man stuckit en isbit under hans skjortkrage. »Hvad i guds namn är det?»

Och han påskyndade sina steg.

Så fick pigan syn på honom.

»Nå, det var då för innerligt väl att herrn kom, för det här står jag inte ut med längre.»

»Hvad är det... hvad är det?» flåsade herr Regulander. »Hvarifrån kommer allt det här vattnet, du bär ut? Har vattenledningsröret sprungit?»

»Vattenledningsrör! Här på landet?...»

»Det är så sant,» inföll han. — »Men hvad är det då! Något källspräng eller en naturrevolution...»

»Jo, det vill jag lofva är ett källspräng, så det hinner till. Frun och alla fyra fröknarna sitta der inne och gråta som de vore tvättsvampar, och jag har inte gjort annat hela eftermiddagen än burit ut vatten, — de gråta den ena hinken full efter den andra.»

»Min gud, min gud!» utropade herr Regulander. »Hvad gråta de för?»

»Den som bara det visste. Man kan inte få ord ur dem. Jag trodde i första början, att herrn hade kommit i några ledsamheter, skrifvit falska vexlar eller blifvit utnämd till polismästare eller uppträdt på något frihandlarmöte — — —»

Men herr Regulander hade inte tid att höra fortsättningen, utan rusade in i bostaden, trampade svansen af fru Regulanders knähund, slog omkull divansbordet och körde mot taklampan, så att det sjöng i hufvudet på honom. Men han såg ingenting, kände ingenting. Genombäfvad af de dystraste aningar slog han upp dörren till sängkammaren och ropade med af ångest och ömhet dallrande stämma:

»Hvad är det? Hvad har händt?»

Det blef ett ögonblicks dyster tryckande tystnad. Man hörde bara snyftningarne och suckarne ur fem förtviflade qvinnohjertan: kluk — kluk — kluk, och tårarne som runno sqvatt — sqvatt — sqvatt i tvättskålar och handkannor.

Men så höjde fru Regulander sitt förgråtna an-

sigte och rullade bort i makens armar med ett hjertslitande:

»O — kluk — Adam?»

Och som ett eko upprepade de fyra döttrarne: «Kluk — pap — kluk — pappa!»

»Kära hustru, älskade barn», sa' herr Regulander och strök sin gemål mildt öfver ryggen; »hvad skall denna jemmer betyda?»

»Du vet således inte — —»

»Pappa anar då inte — —»

»Hvad, hvad, hvad?» ropade herr Regulander.

»O Adam,» snyftade frun — »han kommer — kluk — inte tillbaka!»

»Hvem? Hvem kommer inte tillbaka?»

»Ze-Ze-phoris,» qvidde den äldsta fröken Regulander.

»Zephoris! Hvad är det för en fan?» sa herr Regulander förvånad.

»O Adam!» utropade frun. »Hur kan du tala så om *honom — honom!*»

»Jag vill vara skapt som en rödspotta, om jag vet hvem ni menar!»

»Ö — kluk — Ödmånn, vet jag.»

»Ödmann», stammade han. »Hvem tusan — —»

»Operasångaren!»

»Ja-a-så!» Herr Regulanders ansigte klarnade upp. Han klappade med ömhet sin hustrus svällande kind och tillade: »Äsch, pullorna mina, hvad är det att gråta för?»

Men det skulle herr Regulander aldrig ha sagt. Det var att dra upp tåreslussarne på vid gafvel. Och fem stämmor, brutna af krampaktiga snyftningar, hördes unisont qvida: »Han kommer aldrig mer igen! Uhu — ihi — kluk!»

Herr Regulander tittade bestört på sina älsklin-

gar, derpå slet han af sig peruken, snöt sig i den och ilade ut i köket.

»Kristin!» skrek han. »Spring efter en doktor. Fruntimmerna der inne ä' splitter galna.»

»Det vore mycket bättre herrn sprunge efter ett vattenuppfodringsverk», anmärkte Kristin torrt.

»Gud och folket, hvad ska' jag hitta på?» jemrade sig herr Regulander. Så — plötsligt lyste en blixt i hans öga, han slog sig för pannan och rusade ut.

En qvart senare återkom han, släpande på häradshöfding Glosselmans informator, knuffade denne fram till väggen utanför sängkammarfönstret och sa' i låg brådskande ton:

»Kläm till med något riktigt vackert af den sorten som den der operasångaren brukar qvintilera.»

En stund senare trängde klara tenortoner in genom det halföppna fönstret:

»Om ja-ha-hag vor' kung,
min dro-hottning vore du.»

Der inne blef allt tyst. Efter en stund syntes fruns förgrätna ansigte i fönstret.

Herr Regulander stod på afstånd och iakttog verkan.

Sången var slut. Fem par händer applåderade, och fru Regulander frågade, om inte herr Pettersson ville stiga in, hon tyckte så rysligt mycket om sång, och hans röst påminde alldeles ofantligt om den oförgätlige Ödmann — — —

Några timmar senare dinglade informatorn i lindrigt onyktert tillstånd ned för gångstigen ifrån Villa Regulander, medan der inne pappa Regulander satt med ett ansigte, öfver hvilket den återställda familjharmonien och tre jamaicatoddar kastat

ett blidt återsken, i kretsen af sina kära, ännu något melankoliska fruntimmer. Och den yngsta satt vid pianot och lade hufvudet vemodigt på sned och sjöng sotto voce:

Og jek har plukket Roser — jeg plukker inge fler.
For jeg har mist mit Hjertes Ro, den faar jeg aldrig mer.

På jagt efter lägenheter.

Stockholmarne kunna också roa sig med jagt — jagten efter tak öfver hufvudet. De flänga gata upp, gata ned, uppför och nedför trappor, andtrutna och svettiga, men obeskrifligt lyckliga, med Hyreslistan eller Dagbladet i hand. En rättskaffens stockholmare har aldrig så roligt, som när han får springa och se på rum.

Detta gäller i synnerhet om det äldre qvinliga Stockholm. Som egyptiska gräshoppor tränga de in öfverallt, i bebodda och obebodda lägenheter, granska och kritisera allt, från och med taklister och trossbottnar till spottlådor och lavoarinventarier.

Nöjsammast finna de det naturligtvis att bese bebodda lägenheter, och helst infinna de sig i sådana på morgnarne strax efter det husfolket hunnit stiga upp. Ha de inte allt för gemen otur, skola de nemligen då finna ypperliga motiv för sina kafferepsdiskussioner om nästans goda namn, rykte, möbler och öfriga husgeråd. Ha de funnit en ouppbäddad säng, ger detta dem tillräcklig anledning konstatera, att frun der i huset är en slarfva, som inte bryr sig om sitt hushåll utan bara springer på baler och teatrar. På ett annat ställe ha de oförmärkt konstaterat, att madrasserna i herrskapets säng äro stoppade med

krollspint och upptäckt en liten lapp på sängtäcket i pigkammaren — hvilket naturligtvis tyder på att den familjen är på ekonomiskt obestånd och en vacker dag kommer i konkursförteckningen. På ett tredje ställe ha de hunnit förvissa sig om, att husfaderns jägerskjorta är lagad med strumpgarn på ett par ställen, hvilket de anse vittna om ytterligt armod. På ett fjerde ställe hitta de i kökshyllan bitarne af en sönderslagen kaffekopp, och vips ha de klart för sig, att det herrskapets samlif är hand i hår och knif i strupe. På ett femte ställe upptäcka de på divansbordduken en ring efter en buteljbotten, och genast äro de färdiga att gå vittnesed på, att i den familjen dryekenskap och alla möjliga laster idkas i skydd af nattens mörker. Och om på ett sjette ställe husfadern blir litet vresig öfver de objudna gästernas visit och mumlar en stilla besvärjelse mellan tänderna, så heter det på kafferepet ungefär så här: »Den stackars fru Petterqvist i 28:an! Det är för sorgligt som hon har det ställdt. Mannen har delirium och svär och gormar, så det är rent för eländigt. Stackars menniskan!»

Man må vara en aldrig så fridsam och hjertegod menniska, det fins dock ögonblick, då man blir ursinnig öfver denna brutala nyfikenhet, som i skepnad af gamla kaffemostrar tränger sig in på privatlifvets heligaste områden. De sky ingenting, platt ingenting. En af mina ungkarlsbekanta berättade mig t. ex. här om dagen, hur han en morgon helt nyligen öfverraskades af att den olåsta dörren till hans rum utan vidare öppnades för tre f. d. döttrar af gratierna och behagen. De voro ute och sågo på rum. »Man muss sich nicht verbluffen lassen» — var väl trions valspråk, ty de tycktes ej alls bli öfverraskade af min väns djupa negligé, tvärtom granskade de både honom och rummet mycket obesväradt.

Min vän skyndade, blygsamt nog, att gömma de mest blottställda partierna af sitt jordiska omhölje bakom en soffgafvel, hvarefter han, icke utan en liten skärpa i rösten, frågade, hvad som förskaffade honom äran af besöket. Jo, de ville se på rum, det var ju här som en våning var att hyra. — Visst inte, det var en trappa högre. — »Jaså, vi ha gått vilse. Ber så mycket om ursäkt. Tyckte det var två trappor upp, — jaså! Ber om ursäkt.» Så troppade de af, men då min vän väl hunnit fram från gömstället och fått det ena benet till hälften i det plagg, som qvinnan allt för ofta bestrider mannen herraväldet öfver, stack en af de bedagade gratierna åter in sitt hufvud genom dörren och sade i sockersöt ton:

»Det var — förlåt att jag kommer igen! — det var ju tre trappor upp, herrn sa?» —

Det är tyvärr ännu så, att husvärdarne äro herrar på täppan och kunna diktera sina vilkor, annars borde hyresgäster, som inte ha någon särskild anledning att underkasta sig dylik besigtning, förbehålla sig att en viss inträdesafgift åsattes bekikandet af de lägenheter de bebo. Kanske de då skulle förskonas från besök af menniskor, som under förevändning att spekulera på rum endast vilja glutta i nästans enskilda förhållanden eller åtminstone få ersättning.

Det är nödvändigt att något i denna riktning göres, innan någon förtviflad hyresgäst drifves till att vidtaga mått och steg, som äro farliga för lif och lem. D. v. s. innan något af offren för rumbeskådarnes nyfikenhet kommer på den djefvulska idén, att placera sjelfaflossande kulsprutor i garderober och vindskontor eller att framsätta sockerskålar med arsenik i kakelugnsnischerna.

En frivillig medarbetare.

För hvar gång jag hör, att publicistklubben druckit skålar för pressens »frivillige», kan jag ej låta bli att tänka på en dylik frivillig, som för ett par år sedan höll på att göra mig gråhårig.

En dag, när jag nyss kommit till byrån, inkommer ett stadsbud med ett stort bref. Jag bryter det och vecklar upp tre fullskrifna hamppappersark. Jag såg frågande på stadsbudet.

»Han, som lemnade mig brefvet, sa' att det skulle in i tidningen», upplyste den tjenande brodern.

»Jaså», svarade jag mekaniskt och stirrade dystert på den suddiga luntan. »Är det meningen att *jag* skall läsa igenom allt det här? — har inte stadsbudet fått äfven detta i uppdrag? — —» Jag gjorde min af att vilja räcka papperen åt honom, men han flög förskräckt på dörren.

Jag läste öfverskriften på första arket: »Et Ressemine från Åhmbärg».

»Aha, det är någon turist, som känner behof att meddela sina intryck åt allmänheten», tänkte jag. »Titeln är ju rätt lockande. Blir bra eftermiddagslektyr.» —

Jag hade druckit mitt kaffe. Med välbehag lutade jag mig tillbaka i gungstolen, drog ett bloss ur min cigarr och tog fram »resseminet».

Det var knaggligt nog att följa den okände författaren under hans djerfva kullerbyttor öfver de ortografiska stötestenarne; men för gud och en tidningsman är ingenting omöjligt. Han skall kunna tyda egyptiska hieroglyfer, ifall det kniper.

Efter ett par timmars träget arbete hade jag lyckats få reda på, att den store okände förliden pingst gjort en tripp ned åt det »undersjöna» Östergötland i den berömvärda afsigten att helsa på en gammal moster, som bodde vid foten af »Åhmbärg». Och hvad han upplefvat under denna odyssé beskrefs med fasaväckande noggrannhet, från och med en full Sorundagubbe, som bjudit honom på snus, till och med gator och gränder i then stadenom Vadstena.

Jag lade ifrån mig manuskriptet med en suck af lättnad och äfven af tillfredsställelse öfver ett fullgjordt värf. På samma gång fattade jag ett tyst, men hemskt beslut: att lönliga och i tysthet begrafva snillefostret i papperskorgen. Väl visste jag att dess upphofsman skulle ställa till scener, men jag hade ju pligter äfven mot mina läsare.

Men — menniskan spår och gud rår.

Det var några dagar senare.

Tidningen hade utkommit dagen förut. Njutande af några ögonblicks ledighet hade jag lagt mig på redaktionssoffan, då någon knackade på dörren.

Jag ropade ett förargadt: »stig in!»

Dörren gick upp och en liten undersätsig karl trädde in med ett dystert allvar lägradt öfver de svartmuskiga dragen.

Med en hemsk förkänsla af något kommande oangenämt reste jag mig upp.

»Är det redaktörn?» frågade han med en stämma, hvars klang erinrade om vålnaden i »Hamlet».

»Till er tjenst, min herre.»

»Jaså,» återtog han. »Jo, jag ville bara fråga herrn, hvarför herrn inte tagit in den der artikeln i tidningen.»

»Hvilken artikel?»

Han såg på mig med ett förvånadt uttryck. Min fråga tycktes ha bragt honom ur koncepterna för ett ögonblick.

»Kors jo, den artikel, som jag skickade in här om da'n. Mitt namn är Agathon Pettersson, skomakare till profession.»

Jag bugade mig lätt. »Pettersson», återtog jag med låtsadt eftersinnande, »namnet förefaller mig åtminstone bekant; men jag kan ej erinra mig ha hört det i samband med literaturen.»

»Äh, se så, nu skall herrn inte försöka krångla — det är ju jag, som har skrifvit »Ett reseminne från Omberg».

»Åh!!» utropade jag — »är det herr Pettersson!»

Mitt utrop tycktes blidka honom, ty hans ansigte klarnade upp.

»Ja, det är jag, det. Men hvarför har herrn inte tagit in det? Jag ska' säga herrn, att så mycket schangtiljäss hade jag verkligen väntat af herrn, synnerligen som jag inte begär något författarearvode.»

»Åh, herr Pettersson är alltför god!» inföll jag.

»Ja», återtog han med ett öfverlägset beskyddande småleende, »jag tycker om herrns tidning, och derför vill jag göra hvad jag kan för den. Jag hade annars funderat på att skicka in min artikel till Stockholms Dagblad.»

»Hvarför gjorde inte herr Pettersson det?!» utbrast jag oförsigtigt nog.

Herr Petterssons ansigte fick ett olycksbådande uttryck.

»Hvarför jag inte gjorde det? Jo, det ska' jag säga herrn. Jag vill ha artikeln *tryckt* med samma, begriper herrn, och det ska' herrn göra.»

»*Ska'* jag?!»

»Ja, det tycker jag inte är för mycket begärdt, när jag inte vill ha någonting för den. Jag ska' säga herrn, att den der artikeln kommer att väcka uppseende, ett sju djekla uppseende. Har herrn observerat hur jag skäller ner jernvägsstyrelsen?» Han gnuggade händerna i mordisk förtjusning. Jag nickade jakande.

»Och hur jag ger konungens befallningshafvande på huden?» fortfor han. «Ser herrn, så'nt der tycker folk om. Man ska' skälla och skälla duktigt, förstår herrn. Der går i folk. Ja, nu hoppas jag, att herrn tar in artikeln i nästa nummer», tillfogade han i en ton, som uteslöt hvarje tanke på motsägelse.

»Men tror inte herr Pettersson, att det skulle ta bättre om herrn direkt meddelade sina åsigter till jernvägsstyrelsen och konungens befallningshafvande?» invände jag.

»Nej, för tusan! Dom ska' ha ovett i tidningarna, annars biter det inte på dom. Jag råder herrn att ta in artikeln.»

Jag beslöt göra ett sista försök. Jag började sålunda: »Jag är oändligt tacksam för herr Pettersons välvilja mot mig och min tidning, och jag försäkrar att intet skulle vara mig mer angenämt än att få begagna mig af herr Petterssons godhet; men tyvärr är jag så upptagen, att jag sannerligen icke har tid att korrigera oregelbundenheterna i herr Petterssons manuskript. Det fins en del ortografiska fel — —»

Jag har alltid varit artig af mig, annars kunde jag väl sagt karlen, att det på alla tolf sidorna i hans reseminne inte fans ett enda ärligt svenskt ord.

»Åh, det betyder ingenting,» afbröt herr Pettersson mig. »Nog f-n har herrn tid att ändra litet här och der, ifall det skulle behöfvas. Jag ger herrn lof dertill.»

»Tackar ödmjukast; men det skulle vara mig särdeles kärt om herr Pettersson sjelf åtoge sig detta arbete.»

»Äh seså», inföll den envise skomakaren, »jag vet att herrn *kan* göra det, om herrn bara vill. Ja, som sagdt, i nästa nummer tar herrn in det, inte sant?»

Jag var tillintetgjord, förtviflad. »Ska' försöka», stammade jag. Skomakaren fattade min hand och kramade den, så att jag höll på att skrika af smärta.

»Jag visste väl jag, att herrn var en resonabel karl», sade han och beledsagade komplimangen med en ny handtryckning. »Och lita på, att Agathon Pettersson ska' göra hvad han kan för herrns tidning; jag ska' sedermera lemna in fler artiklar.»

Han skakade min hand med ursinnigt eftertryck och kastade mig baklänges i soffan. Efter detta vänskapsprof gick han sin väg.

Jag låg flere minuter i ett tillstånd af bedöfning. Småningom återhemtade jag mig. Jag fiskade upp »resseminet» ur papperskorgen för att än en gång genomläsa det. Sedan detta var gjordt, tog jag min knölpåk i hand och vandrade ut åt Lill-Jans i den djerfva förhoppningen att lyckas möta Agathon Pettersson. Jag tillstår, att jag då utan nåd och förbarmande kunnat knacka själen ur honom. Men till lycka för oss båda höll han sig ur vägen.

De närmast följande dagarne lefde jag i ett obeskrifligt tillstånd af feberaktig öfverretning. Jag hade fast beslutat att icke intaga herr Petterssons »ressemine», komma hvad som komma ville. Men bilden af den envise skomakaren förföljde mig oupp-

hörligt, och efter hvad jag redan erfarit hyste jag verkligen farhågor för en konflikt med den förfärlige Ombergs-Ulysses. Jag var tillräckligt erfaren för att veta, att sårad författareåfänga kan ge upphof åt nattsvarta dåd — och om jag nu på allvar toge lifvet af skomakaresnillets med så mycken vånda framfödda foster, ja, hvem vet om han icke skulle utkräfva en korsikansk hämd.

Och så kom den fruktade dagen med den fruktade skomakarens andra besök. Det låg ett visst dystert vemod i hans drag, när han stängde dörren efter sig och med gravitetisk värdighet klef fram till mig.

»Jag ber om ursäkt att jag besvärar ännu en gång», började han med djefvulsk höflighet.

»Jag låtsade inte känna igen honom, utan frågade: »Om förlåtelse, med hvem har jag den äran — —?»

Han såg på mig med en lång blick. Uttrycket i denna blick erinrade mig om ett får på slagtbänken. Han var synbarligen mycket bedröfvad å mitt dåliga minnes vägnar.

»Jo, det är jag som skrifvit reseminnet från Omberg», sade han med ett eftertryck, som lät mig förstå, att om jag än en gång kom på det orådet att glömma hans författarskap, hade jag det värsta att befara.

»Jaså, jaha, jag mins nu», svarade jag. »Agathon Pettersson — jaha!»

»Jo, det slår in. Men hur kan det komma sig att herrn inte tog in min artikel, när herrn lofvade det? Jag ska säga herrn att det tycker jag inte om.»

»Men bäste herr Pettersson», invände jag, »det var omöjligt att bereda plats . . .»

»Det ska' herrn inte säga», genmälte han öfvertygande. »Herrn kunde ju strukit den der artikeln om landtmannapartiet, så hade min artikel gått in

som en dans. Jag ska' säga herrn, att det der om landtmannapartiet är bara goja, som ingen bildad menniska läser. Ta mig f-n herrns tidning kommer att gå — —»

»Om jag inte tar in herr Petterssons artikel, menar herrn!» inföll jag. »Ja, det är mycket beklagligt; men som jag sagt, det var omöjligt att få plats.»

»När blir det plats då?» frågade han.

»Det är svårt att säga. Kanske om ett par år, och vill herr Pettersson då komma igen, så mycket välkommen.»

»Skulle det vara qvickt, det der?» sporde han med ett elakt hångrin. »Men det gör detsamma; jag blir inte arg, ty jag tycker om herrns tidning. Vill herrn — —»

»Lemna uppsatsen tillbaka kanske? — Ja, med oändligt nöje! Var så god, slit den med helsan!»

Han bleknade.

»Nej pass», svarade han, »det går inte så till. Herrn *ska'* trycka den. Tror herrn att jag gjort mig så mycket besvär — herrn ska' tro att jag haft schå med den der skrifningen i fjorton dar — för att se'n inte få det tryckt? Snälla herrn, var nu så innerligt beskedlig och sätt in min artikel i nästa nummer!» Han lade hufvudet på sned och såg så söt ut som det är möjligt för en svartmuskig och orakad skomakare.

Jag kunde ej låta bli att fatta medlidande för karlen. »Den som vinner tid vinner allt», tänkte jag för mig sjelf; »han kan ju till äfventyrs komma på andra tankar.» Och högt sade jag: »Vi ska' tänka på saken, men vi kunna icke lofva någonting bestämdt.»

Han klarnade åter upp. »Då litar jag på att herrn sätter in den. Jag försäkrar att om herrn

läser igenom den en gång till riktigt med eftertanke, så ska' herrn bli förtjust. Har herrn t. ex. observerat det der om de skämda köttbullarna på »Gladan». Tycker herrn det är rätt att sätta fram så'n mat på en fin ångbåt? Och så jernvägsstyrelsen se'n — den måste riktigt dräpas! Ja, som sagdt, nu litar jag på att den kommer in.»

»Var inte allt för säker på det», mumlade jag, i det han stängde dörren efter sig. Men ögonblicket derpå stack han åter in hufvudet: »Hör nu herrn, sätt det der om köttbullarne med stora ord, så att det riktigt syns.»

När skomakaren några dagar efteråt infann sig för att höra efter orsaken till artikelns uteblifvande, lät jag genom ombud underrätta honom, att jag köpt tre tunnor ärter, som skulle utströs i trapporna för hans räkning. Då tog han sitt manuskript och gick sin väg sedan han aflagt en dyr ed på, att min tidning var den sämsta tidning i hela verlden.

Jojo, sådana kunna de »frivillige» vara ibland!

Ryktbarhetens förbannelse.

Af alla olyckor, som här i lifvet kunna drabba en stackars karl, tror jag ingen öfvergår den, att vara gift med en ryktbar qvinna.

Om — det gud Amor förbjude! — en operettdiva, en lejontämjerska, en hoffröken, en frälsningsarmé-majorska eller någon annan på ärans höjder stående qvinsperson kom och lade sitt hjerta och sitt rykte för mina fötter, så skulle jag säga: Vik hädan, Satanas, och fresta mig inte att begå moraliskt sjelfmord.

Ty en sådan qvinnas rykte är för litet att dela på två och stort nog att kasta skugga på en karl, som har någon känsla af eget värde.

En karl, som byggt hjonelag med en berömd qvinna, är i sjelfva verket inte längre någon karl — han är en skugga. Han är ett slags betjent, som får sitta på hundsfotten på hennes triumfchar, — en basrelief-figur på hennes ryktes piedestal, — en kruka vid Karl XII:s fot.

Hur obetydlig en karl är, har han dock *något* värde, men ställd vid sidan af en berömd och firad qvinna, krymper han ihop till en eländig dicimalnolla.

När han promenerar på gatan med sin fru, säga de förbigående.

»Se der går fru Alltiallom med sin man.»

Det är undantagsvis, som någon medlidsam menniska frågar:

»Hvad är *han* för något?»

Och då blir svaret i nio fall af tio:

»Vet inte riktigt. Han lär vara i tullen eller postverket eller hvad det är för ett verk. En obetydlig person för öfrigt.»

Det är tur om man ej tillägger:

»Jag förstår inte hvad det var för en nyck af henne af gifta sig med *den der!*»

Och då mannens vänner — ifall en sådan stackare får ha några vänner — möta honom ensam i sällskap eller ute på promenaden, så presentera de honom alltid, som om de hade lyckan förevisa ett märkvärdigt djur:

»Herr Alltiallom, vår värderade primadonnas gemål.»

Och de fråga honom sällan, hur han sjelf mår; det heter alltid i främsta rummet: »Hur mår din charmanta fru?»

Det vill själsstyrka till att bära en så förödmjukande tillvaro.

Är herrskapet ute på resor, läser man i tidningarna:

»Den firade skådespelerskan fru Hotchpotch passerade i går vår stad, i sällskap med sin man, på resa till Trosa, der hon för sin helsas vårdande ämnar tillbringa sommaren.

Alltid kommer *han* på sladden — i sällskapslifvet så väl som i biografiböckerna. Aldrig får han sjelf gälla för något; han är oåterkalleligen ett intresselöst bihang, som inger bryr sig om att läsa.

Månen lånar sitt ljus från solen, men har ibland den tillfredsställelsen att kunna förmörka henne för våra blickar. Det lyckas aldrig för ett berömdt fruntimmers man — han för ett ständigt skugglif.

Ju mer hennes rykte strålar, dess djupare blir den slagskugga, som faller öfver honom.

Han har kanske flugit henne till mötes på äregirighetens örnvingar och finner sig plötsligt reducerad till en stackars liten fluga, som svedt sina vingar i den tindrande ljuslågan.

Eller han har af kärlek och med önskan att få lefva en stilla, obemärkt idyll gått under oket, men finner sig i stället satt på schavott som en missdådare, utan möjlighet att undslippa en uppmärksamhet, som smakar honom som nådesmulorna från den rike mannens bord smaka en fattig men stolt Lazarus.

Ser frun någon gång ledsen eller nedslagen ut, så är det naturligtvis han, det odjuret, som gör henne olycklig.

Ser *han* ledsen ut, så anser verlden honom vara en otacksam gök, som inte förtjenar att vara lycklig.

Och när han mätt på all denna ryktbarhet, lägger ihop sina ögon, så blir han tagen i släptåg också till odödligheten. Efterverlden stannar vid hans graf och läser namnet på marmorvården.

»Aha, det var *hennes* man!» säger då efterverlden.

Ännu i döden bara ett bihang!

Ett kapitel om "underbarn".

Kom ihåg, mitt herrskap, att vi lefva i underbarnens tidehvarf.

Förr i verlden hette det bara, att himmelriket hörde barnen till. Nu börja de emellertid att i oroväckande grad göra oss vuxne sjelfva jemmerdalenjorden stridig.

Här kommer till exempel en liten 9-årig parfvel och spelar piano, så att gamla hederliga pianotröskare flatna och bedagade guvernanter smälta af hänryckning.

En annan liten byting genomtränger matematikens labyrinter lika lätt som en modern tullskyddsman löser statsekonomiens krångligaste gordiska knutar, och kan utan svårighet sätta sjelfvaste fru professorskan Kowalewski på det hala.

En tredje, en österrikisk yngling, tar sig friheten att växa hela sin samtid öfver hufvudet, efter hvad tidningarna berättat. Jag mins för tillfället inte hvad han heter, denne ovanlige 17-åring, men det gör också ingenting, när hans enda storhet ligger deri, att han är 4 alnar och litet öfver en tvärhand lång, — således ett lefvande Eiffeltorn *en miniature*.

Så ha vi underbarn, som slå på trumma, gå på skridskor, dricka punsch, snatta frukt och andra små-

saker, — parflar, som dansa stiligare än sjelfvaste kung David framför arken, bytingar på 6—7 år, som med en indiankrigares stoicism uthärda njutningen af en sjöskadad 4-öres cigarr, småflickor som praktiskt konjugera verbet »amo» — ja, ho kan räkna dem alla, verlden är ju af underbarn full.

Fråga hvilken fader och moder, ni vill, de skola bekräfta mitt påstående, så framt de icke äro öfvermenskligt blygsamma eller tillfälliga omständigheter, såsom t. ex. sönderrifna söndagsbyxor eller socker- och syltförrådens oförklarliga förminskande, gjort dem onaturligt hårdhjertade emot sin afföda.

Hvarje höna finner sina kycklingar vackrast, hvarje fader och moder sin afkomma den underbaraste produkt af allt skapadt.

En sådan öm fader anser allt hvad hans lille son gör utomordentligt snillrikt. D. v. s. dock icke allt. Ty sådana ödets slag som att finna sina goda 15-öres cigarrer simmande i tvättfatet, sina räntebärande obligationer sönderklippta till pappersgubbar eller sin nya blankskinande cylinder förvandlad till en död råttas sista hvilostad — sådana slag kan ej ens det ömmasse fadershjerta med jemnmod bära.

En öm och god moder, hvad kan hon ej fördraga af en sådan der liten vildbasare? Allt, allt — bara han låter bli att vattna blommorna på hennes nya vårhatt, ty då finner hon sig kränkt i sitt allra innersta, då uppresa sig hennes heligaste känslor, då måste modern vika för qvinnan, då får den lille barbaren smisk och hårda ord.

Det fins skeptiskt folk, som rycker på axlarne, så snart man talar om underbarn. De flesta pigor tillhöra denna kategori. Kunde bara föräldrarne hos sin afkomma upptäcka hälften af de moraliska lyten en piga redan efter fjorton dagars bekantskap upptäckt, så skulle de förvisso, fast med svidande hjerta,

binda qvarnstenar om de små älsklingarnes halsar och sänka dem ned i hafsens djup. För pigor och barnjungfrur existerar det då rakt inga underbarn, på sin höjd under af elakhet.

Hvilka som ha rätt — pigorna eller föräldrarne? Hvar och en från sin synpunkt.

Men det är med underbarnen som med de medborgerliga förtjensterna hos vissa bärare af ordensstjernor — de finnas nog till, men den stora allmänheten får sällan nys om dem.

Hvad underbarnen beträffar, så härrör det helt enkelt af verldens kritiska sätt att betrakta saker och ting. Den lille telningen, som i hemmet betraktas som en inkarnation af det bästa, vackraste, intelligentaste, är utom den husliga härdens fyra väggar, midt i en kall, hjertlös verld rätt och slätt en barnunge, som alla barnungar äro. Der ute väcker han ingen beundran, när han vid middagsbordet kastar till måls på husan med sviskonkärnor, han framkallar inga ljufva glädjetårar, när han oförmärkt drager undan stolen för någon af bordsgästerna, så att denne sätter en rofva på golfvet. Alla hans älskvärda infall, hans intelligentaste skälmstycken bli bedömda efter en obarmhertigt sträng måttstock, och föräldrarnes hoppfulla aning att sonen en dag skall bli en stor man utbytes kanske der ute i den hjertlösa verlden mot en bestämd förmodan, att han kommer att sluta i galgen.

I mån som de ömma föräldrarnes underbarn växer upp utvecklar han sig till en vanlig alldaglig menniska, utan några vidare större fel, men också utan några underbarare egenskaper. Så gifter han sig och skaffar i sin tur ett eller flere »underbarn» till verlden.

* * *

Vi ha sålunda, kan man säga, i regeln alla varit underbarn i en faders eller moders kärleksfulla ögon. Att vi inte också varit det i verldens, derför må vi prisa vår lyckliga stjerna.

Ty, uppriktigt sagdt, det måtte höra hin håle till att vara underbarn vare sig i ena eller andra branchen.

Har en sådan der liten stackare begåfvats med litet större mått af musiksinne t. ex., så tar hans förtjuste farbror (så vida han inte är svensk, ty då kommer han sig visst inte för!) och låter nödtorftigen dressera honom, hvarpå han far omkring och visar den lille älsklingen för pengar och köper sig villa och prima obligationer och dör som millionär och riddare och får marmorkors på sin graf, under det »underbarnet», som dock gjort förmögenheten, kanske sitter och gnider violoncell i ett andra klassens teaterkapell eller i bästa fall dött vid unga år af för mycket bonbons, olycklig kärlek eller annat slisk.

En annan liten gosse är snäll till att räkna i hufvudet. Vips är der någon framme, som finner att här är »etwas zu verdienen». Den lilla räknemaskinen släpas så från stad till stad, från land till land, och räknar, så ögonen trilla ur skallen på honom och hjernan blir ett enda kaos af nollor. Rätt som det är försvinner räknevidundret från verldens skådebana, reklamerna tystna, han är glömd och förgäten och sitter kanske på ett halfmörkt, nedrökt kontor och adderar ändlösa sifferkolumner i hufvudboken för 60 kronor i månaden och 12: 50 i julpengar.

Det blir nämligen, oss emellan sagdt, aldrig något riktigt bevändt med de här underbarnen. De lysa som meteorer, och så försvinna de. Man skulle ju kunna tro, att de, om några, borde bli storheter, men vanligtvis gå de spårlöst förlorade i verldsvimlet inom några år och man hör aldrig talas om dem mer.

Men så länge det fins folk, som finner nöje och intresse i att se och höra underbarnens konststycken, så länge skall arten ej utdö. På senare tiden ha till och med äfven på detta område börjat visa sig tecken till en öfverproduktion, som dock ännu i det närmaste motsvaras af efterfrågan. Men hur det kan gå i framtiden, vete gudarne. Kanske skola underbarnen en dag på fullt allvar tränga sig in på arbetsmarknaden och göra både män och qvinnor alla s. k. högre lefnadsbanor stridiga. Kanske skall underbarnens verldsvälde efterträda det qvinnovälde, hvarmed vi hotas. Framtiden skall kanske komma att se ett underbarnsproletariat växa upp, som en dag spränger sina bojor och svingar sig upp till herskarklass i ett efter dåtidens fordringar lämpadt samhälle.

Man kan måhända finna det osannolikt, men det är ingalunda omöjligt, att en dag småpysar om fyra, fem år skola sitta på professorsstolarne vid våra universitet och tentera och examinera och disputera. Och det ligger ej utom det tänkbaras gränser att föreställa sig artistiska och litterära skolor, bildade af dylika små verldsmedborgare och medborgarinnor. Musiken komma de naturligtvis i främsta rummet att exploitera; det är en konstart, som tyckes ligga särskildt för den grönaste ungdomens begåfning. Och hvem vet, om man ej i en framtid — låtom oss anta år 1989 — skall få läsa följande konsertprogram på annonstaflorna i det dåtida Stockholm:

Stor musikfest

gifves i Konsertsalongen n:r 1016 till förmån för de musikaliska underbarnens pensions- och hemgiftskassa enligt följande program.

1. *Jubelfestouverture.* Af den verldsberömde 6-årige kompositören signor Clavesini. (Spelas af de ovaccinerade 4-åringarnes janitschar-musikkår.)

2. *Recitativ och Aria* ur op. »Dadda». (Föredrages af 3-årige bassångaren Kalle Pil.)

3. *Jerikos stormning.* Tema med variationer för bastuba och dragbasun. (Utföres af 2-års tvillingarne Måns och Hans Hoppman.)

4. »*Flyg min lilla gås — — »*. Romans med basfiol-accompanjemang. (Sjunges af en 11 månaders musikälskarinna.)

5. *Sorunda-melodier* satta för manskör. (Utföras af lindebarns-qvartetten.)

6. »*Minnen från Sydpolen*». Stor konsert i ciss-moll för 18 pianon, 36 händer och 36 fötter. (Utföres af samtliga hofpianister, under 2 år.)

Hvem vet, hvem vet!

Svärmors hund.

Han satt och stirrande med slö min ned i sin ölsejdel, så höjde han på hufvudet, såg på mig ett ögonblick och började berätta:

Hvar och en som har något att klaga öfver, vare sig det är en elak hustru eller otur i kortspel, en slarfvig hushållerska eller infernaliska liktornar, säger sig vara den olyckligaste varelse under solen. Så långt vill jag inte gå; men jag ljuger inte, om jag säger, att jag är en af de olyckligaste.

Min olycka kan kompareras på följande sätt: positivus = jag är gift; komparativus = jag har en svärmor; superlativus = min svärmor hade en hund. Positivus är svårt nog, komparativus är värre, men superlativus *var* värst. Jag säger *var*, emedan det fördömda hundkräket numera är stadt i något annat själavandringsstadium, närmast genom mitt förvållande.

För att berätta min pino- och lidandes historia på rationelt sätt, d. v. s. att börja från början, behöfver jag blott nämna, att jag i ett ögonblick af svaghet gick och förälskade mig i en af dessa »Sarons liljor», hvilka likna blommorna på marken deruti, att de hvarken sy eller spinna, och dock var Salomo i all sin härlighet ej så klädd som en af dem. Nå väl, det hade väl ej varit så rasande farligt med

den saken, om jag låtit det stanna dervid, men jag skulle gubevars en gång bli »rangerad karl» genom att böja nacken under »Hymens rosenkransade ok». Sällan har jag varit upplagd för att begå dårskaper, men nu slog det minsann riktigt i spann. »Rosorna» vissnade snart, men »oket» det höll sig.

Rättvisan fordrar dock att jag erkänner, att det i början kan vara roligt nog att agera äkta man. Oaktadt min hustru dånade för hvar gång jag knep till om penningpungen för att icke äfventyra vår existens på moderna kappor, hattar, solfjedrar, guldbroscher och teaterbiljetter — oaktadt att jag måste hålla tre pigor för att passa upp och laga mat — hustru min kan inte ens steka en bit fläsk — var jag dock öfverlycklig och njöt i fulla drag af sällhetsbägaren. Men snart skulle jag få smaka lifvets malört, snart skulle jag veta att allt, äfven äkta sällhet, är fåfänglighet, förgänglighet.

Vårt äktenskapliga lif hade räckt i tre månader, då svärmor — komparativus — anlände, medförande en liten skallig och skabbig hundracka — superlativus. Nu var det kokt sa' Bursén.

Det är redan för mycket att i huset ha en gallsprängd svärmor, som fordrar nästan gudomlig tillbedjan, men det öfverstiger den mest tålmodiges krafter att dessutom få dragas med ett ondsint, genomelakt hundkräk, hvars goda egenskaper, om det någonsin haft några sådana, ända till sista skymten försvunnit med det sista hårstrået på dess kropp. Medan jag gick och släpade käringen under ena armen måste jag på den andra bära det otäcka kräket. O, hade jag väl brutit så svårt mot gudars lagar, att jag skulle bli så grymt straffad!

Jag önskar ingen lefvande varelse något ondt, men om det äfven för hundar fins »ett lif efter detta», nog vet jag hvar jag då önskar »Jack» vara!

Det var en söndagsmiddag, en vacker söndagsmiddag, just som vi skulle sätta oss till bords. Icke anande något ondt satte jag mig på min plats, då ett hest tjut hördes, sekunderadt af de båda fruntimrens gälla ångestrop. Jag hade satt mig på »Jack». Förargad fattade jag hundkräket i ena benet och nystade honom bortåt golfvet, der han gallskrikande som en gris rullade om ett par hvarf.

Jo, nu blef det ett spektakel, ska' ni tro! Jag vill ej unna min värste ovän en dylik belägenhet. Den som vet, hvad två uppretade qvinnor mäkta åstadkomma, då de i förening öfverösa en fattig syndare med ovett, den vet också något så när hvad jag fick utstå.

Men detta var endast förspelet. Sedan de begge damerna utgjutit sin vredes skålar öfver mig, så att jag sjelf började få för mig att jag, när allt kom till allt, ändå var en bra stor skurk, fordrade svärmor, att jag skulle försona mig med »Jack» och att jag till den ändan skulle »ge stackars Jack en puss».

Hvad qvinnan vill, det vill gud, och hvad två qvinnor vilja, det misstänker går jag igenom antingen gud vill eller ej. Jag *måste* kyssa hundkräkets dregliga nos.

Ack, du afskyvärda, helvetiska odjur!

Jag böjde mig ned mot honom. Det kunde icke hin läsa i hans sura ögon, att han rufvade på hämd. Jag tog hans hufvud mellan mina händer och skulle just »kyssa till», då . . .

Den f—de hunden högg tag i min näsa.

Ursinnig kastade jag djuret ifrån mig, midt på bordet, midt i soppskålen! Han gaf till ett gräsligt afgrundstjut, när han kom i beröring med den kokheta soppan. Maken till »klimp» har man väl aldrig skådat! Jag skulle skyndsamt resa mig för att rädda honom, då jag i detsamma halkade och fattande tag i bordet vräkte det omkull öfver mig.

Det blef en uppståndelse! Damerna dånade. »Jack» tjöt som ett helt koppel afgrundsandar, och sjelf låg jag under en hög af spillror af glas och porslin med bordet öfver mig, åkallande alla tänkbara öfver- och underjordiska makter.

Pigorna rusade in och hjelpte upp mig. Det första jag gjorde, då jag kom på benen, var att fatta tag i den olyckliga hunden och med sådant eftertryck dänga honom mot kakelugnen, att han blott hann göra ett par ryckningar på sin oformliga stofthydda, och så var det slut. Jag vet det var nedrigt gjordt — men jag hade totalt tappat besinningen.

Svärmor höll på att få slag (hvilket jag för resten inte hade gjort någon affär af) och hustru min vred sina händer i förtviflan.

»Mördare!... skurk!... usling!» ljöd det i den mest ursinniga falsett.

Trött af striden fick jag ett stort plåster på min sönderbitna näsa och kalla omslag på ena knäet, hvarefter jag skickade bud på läkaren, som kom och drog min tumme i led och lofvade bota mina brännskador.

Det dröjde fjorton dagar, innan jag, med vanställd näsa, brännsår i ansigtet och å händerna, kunde visa mig ute.

Allt sedan den der olyckliga söndagsmiddagen har jag ej haft en sekunds frid i mitt hem. Svärmor lär ha föresatt sig att förbittra mitt lif för att hämnas sin Jacks ömkliga slut, och hon har nästan nått sitt mål, ty jag är i det närmaste mätt på lifvet.

Han drack en djup klunk ur sejdeln, satte den ifrån sig med en tung suck och tillade i dof ton vänd till mig:

Unge man! om du gifter dig, så tag ingen svärmor i huset — allra minst om hon har en skallig knähund!

Telefonen som handsekreterare.

Här om dagen hade min vän Donnerwetter (namnet låter litet utländskt, men bäraren är, som nog läsaren af det följande skall se, svensk till lif och själ) hugnat mig med en inbjudning på ett parti bräde och en liten »kattunge». Jag antog naturligtvis inbjudningen.

Vi spelade bräde och expedierade åtskilliga s. k. kattungar och så superade vi i en grönskande, lummig berså.

Det var här som Donnerwetter sa':

»Du har väl sett i tidningarna, att dom uppfunnit en skrifvande telefon?»

»Visst har jag det», sa' jag.

»En utmärkt uppfinning!» fortfor Donnerwetter. »I synnerhet för mig.»

»Hur så?» sporde jag.

»Jo, då slipper jag anlita hustru min som skrifbiträde. Hm! Hon kan nog vara bra, men hon förargar mig alltid hvar gång hon skall skrifva efter diktamen. Än ska' hon snyta någon af ungarna, än ska' hon passa på att kalfsteken inte blir vidbränd, än är det det och än det. Så'nt der irriterar, förstår du.»

»Naturligtvis! Men hvarför skrifver du inte sjelf, kära bror.»

»Derför att jag inte kan, begriper du väl.»

»Kan du inte?»

»Nej, ser du, som barn fick jag en gång en stor sticka i högra pekfingret...»

»Jaha, du skulle klå dig i hufvudet, förstås», sa jag, som ibland tycker det är roligt att retas med min snarstickne vän.

»Jaså, du tror således att jag är *dum*, hva? Nä-ä det är nedrigt! Hör du, är *jag* dum? Påstår du, att jag är dum?»

Jag skyndade mig att lugna hans farhågor, men han blef inte riktigt kry igen, förr än han tillkallat fru Donnerwetter och af henne erhållit bekräftelse på att han var den qvickaste karl som lefvat sedan salig Salomos tid. Så återtog han berättelsen om pekfingret.

»Jo, ser du, den der stickan i pekfingret, den hade råkat skada leden, och sen dess är fingret alldeles stelt och oböjligt. Som sagdt, jag kan inte skrifva sjelf, det är rakt omöjligt, på grund af, som sagdt, min individualitet — nej, in-va-li-di-tet ville jag säga. Nu har Gustafva, hustru min, varit min handsekreterare, men hon förargar mig, hon irriterar mig. Ibland gör hon också invändningar mot hvad jag skrifver och säger »inte går det an», »inte är det så och inte är det så», och då blir jag arg, ser du. Qvinfolk det är ett fanders följe, inte sant?»

Jag kände Donnerwetters svaga punkt och nöjde mig med att utstöta ett »hm!» som lika väl kunde tagas för ett bifall som en protest.

»Derför välsignar jag den här uppfinningen af den skrifvande telefonen» återtog han. »Då behöf-

ver jag inte krusa några qvinfolk eller kälta på något skrifbiträde. Man bara talar i tratten, och så är det »gemacht».

»Det blir ju utmärkt», sa jag . . .

* * *

Jag har dock mina dubier om uppfinningens nytta för specielt herr Donnerwetter och alla, som, likt honom, ha för vana att tänka högt och med lifligt intresse fästa sig äfven vid de obetydligaste bisaker — med ett ord, för folk med koleriskt temperament. Och jag ser redan i andanom, huru en dylik af herr Donnerwetter fabricerad telefonskrifvelse skulle ta sig ut, oretuscherad. Ungefär så här:

»Herrar Schaber & Comp! (Tyst medan jag skrifver!) Till svar på ärade skrifvelsen af gårdagen får jag äran nämna att (f-n ska ta er, ungar, om ni föra sådant väsen!) jag för ögonblicket ser mig ur stånd inlösa accepten af den 18 p:to och ber er därför godhetsfullt (vet ni inte hut, så får ni stryk!) bevilja mig cirka fjorton dagars anstånd eller, hvad jag helst skulle önska (Gustafva, kom och tag ut John, han väter ju alldeles ner sig!) att jag finge acceptera en ny vexel, att betala en månad à dato! Jag har all anledning hoppas att ni skall tillmötesgå mig (hör du inte, käring) och tecknar jag i denna förhoppning (dj—r i dig, pojke, om du förstör mina papper!) högaktningsfullt Jonatan Donnerwetter».

Eller ett annat skriftprof af mera privat natur:

»Käre kusin! (Låt mig nu vara i fred!) Tack för ditt vänliga bref. Du frågar, huru jag befinner mig. Utmärkt, utmärkt! (Jesses guds son, hvad säger du, lök i soppan! — vill du då alldeles förgifta mig! — tycker du inte jag har dålig mage nog!) Jag för ett det angenämaste lif, och om bebekymren någon gång stiga upp på min horisont, så

tröstar jag mig med (nej, det är då outhärdligt att höra på det der tjutet!) ordspråket (stäng dörren för s—n!) efter regn kommer solsken. Med min hustru lefver jag i den lyckligaste endrägt, hon är också lika förståndig som huslig (hur f-n kan du vara så tanklös, Gustafva, att låta pojken få tag i min rakborste!) och våra tre plantor växa och frodas så det är en glädje att se dem, desslikes vågar jag påstå (titta, Gustafva, nu håller Anton på att klämma svansen af katten; f-n regere den pojken!) att de äro både snälla och väl uppfostrade. Någonting nytt fins ej att berätta härifrån, allt går sin gilla jemna och lugna gång! Jag måste nu sluta, ty tiden lider och jag är bortbjuden på en större middag (Gustafva, har min stärkskjorta kommit från tvätterskan; nej, det förstås; du är dig lik!). Hjertliga helsningar från oss alla och måtte vi snart få höra att äfven du inlupit i äktenskapets lugna hamn (f-n skulle ta allt hvad qvinfolk heter!) Din gamle vän (skjortan ska *genast* hemtas, hör du det!) Jonatan». — — —

Så jag tror att den skrifvande telefonen inte precis är någon lämplig uppfinning för herrarne Donnerwetter.

Musikaliskt fiske.

(Några obegripligt märkvärdiga rön och vinkar.)

Jag låg härom året ute på landet i Skärgården och njöt ett så ostördt *dolce far niente*, som det för en tidningsman är möjligt.

För att fördrifva tiden hade jag skaffat mig ett metspö och satt långa stunder med detta på ett utsprång i en liten bergsskrefva. Men jag hade ingen tur — eller också hade fisken emigrerat. (Det var badort nämligen, och der fans en hel mängd vackra flickor och gamla tanter, som om aftnarne gjorde roddfärder på sjön och kacklade och snattrade, så att äfven kallblodigare varelser än fiskar kunde bli skrämda från vettet.) Jag var emellertid ihärdig, och lyckades verkligen åstadkomma några luckor i ett spiggstim, som brukade hedra mig eller rättare metmasken med sin uppmärksamhet.

Spiggen är en treflig och munter fisk, ett slags gatpojke bland djupens invånare. Det enda jag har emot honom är hans taggar och att han inte duger att äta.

Som sagdt spiggarne och jag kommo rätt bra öfverens. Jag fick ju alltid tillfälle att nödtorftigt rädda min fiskareära, och de åto samvetsgrant upp

masken på kroken så snart den kommit i vattenbrynet. Ja, jag dresserade dem till och med att hoppa upp ur vattnet och nappa efter betet.

En dag när jag satt der nere och retades med de glupska spiggarne, hörde jag plötsligt steg ofvanför mitt hufvud. Jag såg upp. Uppe på klippbranten, nästan rakt öfver mig, stod min vän X. Han såg på mig med ett sardoniskt smålöje — passionen för fiske är den enda, som ej hans bröst rymt —, gjorde derefter en stor teatergest med armarne och utslungade med sin hjeltetenor:

»En fiskare på stra-ha-ha-handen . . .»

Kan ni tänka er! Spiggstimmet gjorde helt om och försvann som en blixt för mina ögon. Och ändå satt en ny, stor och — ur fisksynpunkt — riktigt läcker mask på kroken!

Jag undrade mycket öfver orsaken till spiggarnes paniska flykt. Några dagar senare upprepades det samma. Vännen X. kom, sjöng sitt »en fiskare på stranden», och spiggstimmet gaf sig i väg liksom första gången.

* * *

Nu, här om dagen, läser jag i en tidning, att en italiensk vetenskapsman, efter hvad tidningen »Gazetta del Popolo» vet berätta, upptäckt, att fiskarne äro mycket känsliga för musik. Vetenskapsmannen i fråga lär ha gjort märkliga rön å Genevesjön. Tillsammans med några vänner lät han ro sig ut på sjön, och så snart båten hölls riktigt stilla, stämde han upp en sång med sin djupa basstämma. Och, hast du mir gesehen! — fiskarne kommo kilande från alla väderstreck, alldeles som de förnuftbegåfvade menniskobarnen rusa till, när en utpuffad diva låter höra sig. Med ett aqvaskop undersökte man vattnet

omkring båten och fann att fisken formligen stod i kö — allt medan italienaren der uppe sjöng.

Naturligtsvis hade man på förhand lagt ut nät, hvari man fångade hela åhörareskaran just som den allra som ljufvast njöt af musiken.

När jag detta las, gick ett ljus upp för mig. Jag förstod nu, hvarför spiggarne ute i skärgården togo till flykten. Det var vännen X:s hjeltetenor, som de inte orkade höra. Möjligtvis sjöng han falskt också. Äro fiskarne känsliga för musik, så kan man antaga att det också fins musikaliska finsmakare bland dem.

* * *

Så att nu kunna vi börja fiska vid musik, förutsatt att inte fiskarne i Genevesjön äro ovanligt bildade och stå lika långt öfver sina öfriga slägtingar i intelligens och musikalisk känsla, som en påflig bulla öfver sunda förnuftet. Vi skola emellertid antaga, att fiskarnes musikaliska smak är universell.

Nu gäller det bara att undersöka hvad slags musik de olika arterna mest tycka om. Ty vi kunna ju med stor säkerhet antaga, att olikheterna i lefnadsvanor o. s. v. äfven alstra olika individuela tycken, så att t. ex. den musik, som narrar *mörten* att stå på hufvudet af förtjusning, kan komma en *simpa* att gråta.

Olyckligtvis ha vi ingen erfarenhet att stödja oss på. Det måste alltid bli experiment.

Om man ger sig ut för att meta *lax*, så torde musiken vara gifven. Den skall vara glad och gå i sprittande marschtakt. T. ex.. »Morjens, bror Pettersson, du glada lax» eller, vid lektiden, ur Fatinitza:

»Framåt med lustigt mod,
kärlekens makt är stor.»

Aborrarne torde sannolikt, såsom djupets jägare, tycka bäst om någon jagtsångt, t. ex. »Bröder, hörden I signalen?»

Flundran skall naturligtvis tagas med elegiska stycken. Jag skulle vilja tillråda försök med någon smältande serenad, exempelvis »Sof i ro» eller »Djupt i hafvet på demantehällen». Af hennes inåtvända, grubblande och flegmatiska natur sluter jag nemligen, att hon tycker om känslofull musik.

Gäddan den tappraste bland de tappra, bör naturligtvis tycka om militärmusik. Man försöke t. ex. »Kriegerfestmarsch» eller »Der Wenzel kommt, der Wenzel kommt, der Wentzel ist schon da!»

För att tjusa till *torsken* äro tydligen romanser i moll-ton de lämpligaste, eller, i nödfall, »Trindskallar ä' vi allihopa». *Braxen*, som lär vara af gladare temperament, skulle kanhända lockas af en munter folkvisa. *Norsen* återigen, som uppenbarligen är bekajad med rojalistiska sympatier i högsta grad (han har ju af ålder sitt stamtillhåll i strömmen nedanför k. slottet), bör tagas med »Ur svenska hjertans djup», eller någon annan fosterländsk sång.

För *ålen*, som enligt gammal tradition fordrar åtskilliga supar för att få ro i grafven — (man erinre sig anekdoten om ålungarne, som inrapporterade till ålmamma, att »nu super di på ålafar», hvarpå ålmamma utbrast: »gråten då, barn, ty nu kommer ålafar aldrig mer igen») — för ålen, säger jag, bör en glad dryckesvisa vara mest passande. Dock akte man sig att sjunga den dystra elegien: »Tänk om Smithen dör och bränvinet tar slut». Ty då låter ålen bestämdt inte locka sig. Deremot kan rekommenderas »Så lunkom vi så småningom» med det trefliga omqvädet »tycker du att grafven är för djup» etc.

* * *

Jag behöfver väl ej påpeka för idkare af fiskesporten, af hvilken epokgörande betydelse denna upptäckt är. Och äfven för kompositörernas tryckta näring kan den komma bra till pass. Man skall måhända inom kort få se musikförläggarne annonsera om nyutkomna musikalier, lämpade för aborrfiske, gäddfiske, ålfiske o. s. v. Och nya banor skola öppnas för sångare och sångerskor, så att de ej längre skola nödgas lida under en allt mer tilltagande konkurrens vid teatrar och konsertsalar.

Eja! När jag tänker på de verldshistoriska följderna af denna upptäckt, gör mig häpnaden — »stum som en fisk».

Af en liten gnista kan bli en stor eld.

Moralisk berättelse.

Det är de små orsakerna, som regera verlden, ty de medföra ju stora verkningar. Det är inte ett ordspråk bara, utan ett bevisadt faktum.

Naturforskarne påstå t. ex., att djurens konung, det stolta, modiga, starka lejonet öfverfalles af en ömklig feghet och darrar af skräck, — alldeles som en »moderat» hufvudstadsvalman vid tanken på Rikard Gustafsson, — bara vid åsynen af en liten råtta.

Och jag skall berätta en annan historia om en liten råtta, som vände upp och ned på ett helt samhälle, visserligen inte ett första klassens, men i alla fall ett samhälle.

Det var hos apotekarens det började. Apotekarens dotter, en förtjusande älsklig dam om 35 år med korkskrufslockar och löständer, hade just en afton afklädt sig civilisationens påhäng och stod i jungfrulig negligé beredd att klifva upp i sitt aldrig af en otäck karls öga ohelgade kyska hviloläger. Men just som hon med iakttagande af den förtjusande plastik, unga flickor iakttaga vid dylika tillfällen, äfven när de äro ensamma eller mellan fyra ögon — just då kilade en liten, liten råtta öfver golfvet, och apotekaredottern hof i samma ögonblick upp ett fa-

sans rop, tre oktaver högre än en indians dödstjut, och var med ett enda hopp uppe på en 1 ½ meter hög byrå.

Kratsch! sa det. Tre vaser, en gips-Apollo och fyra potpourrikrukor i golfvet. Och den unga damen skrek fortfarande, under det hon svepte det fina spetslinnet om sina ben, hvilka — det gör mig ondt att säga det — endast i högsta nöd skulle väckt en antropofags lystnad.

Och folk närmade sig. Och apotekarens fru skrek, när hon hörde sin dotters nödrop, att elden var lös och att Anna Lisa genast skulle springa ut och gifva brandsignaler. Hvilket Anna Lisa också gjorde, under det apotekarens fru svimmade i en klädkorg, medan ungefär samtidigt dottern ramlade raklång ned från byrån, när förste provisorn klef in i rummet med en assuranssprutа, som han, närsynt som han var, riktade rakt på fröken.

Genom provisorns ömma vård återkom flickan snart till sig sjelf, och mamma, hon qvicknade vid ögonblickligen, när hon hörde yngste apotekseleven berätta, att provisorn satt der inne hos fröken, och fröken var klädd i bara linnet och slog armarne om provisorns hals och grät och skrattade om hvartannat.

Men der ute i stan gick det också hett till. Anna Lisa hade väckt hela staden. Poliskåren ryckte ut med stora bastrumman — dum, dum, dum, lät det — och nattväktaren började i det samma klämta af alla krafter i tornet. Och brandkåren kom körande, allra först slagtare Petterssons spatthalta häst, förspänd en tom vattentunna, och sedan de öfriga kårens åkande, gående eller beridna manskap, så att på mindre tid än 45 minuter var hela styrkan samlad utanför apotekarns.

Der uppe i andra våningen var det bestämdt som elden var lös. Det lyste så starkt i fönstret.

En stege sattes upp. Den stormades af vice brandchefen, stadens ende indelte löjtnant, i spetsen för två plåtslagare med slangen till den s. k. stora sprutan.

Löjtnanten hinner upp till fönstret, kastar en blick dit in, hans följeslagare bereda sig att kasta floder af den ädla goodtemplardrycken in genom det klart upplysta fönstret, då löjtnanten ger till ett vansinnigt skratt och ramlar baklänges öfver stegen och drar med sig plåtslagarne.

Hvad hade han sett? Brandchefen sjelf begaf sig upp, men kom ögonblicket derpå åkande ned han också, skrattande af full hals och hållande sig för den trinda magen, som vid de våldsamma ansträngningarne hoppade upp och ned som en guttaperkaboll. Hela kåren blef nyfiken och stormade stegen. Men tyvärr var det blott ett fåtal, som hann få se hvad som tilldrog sig der inne, ty rätt hvad det var brast stegen och halfva brandkåren damp i gatan och krossade borgmästarinnans knähund, som stått nedanför och skällt å embetets vägnar, som en borgmästarhund bör göra vid ett slikt spektakel.

Att de brandkårsmedlemmar, som kommit upp till fönstret, lyckats få se apotekarefröken i lätt nattdrägt omslingra provisorn med ett par armar tjocka som gåspennor under det hon med en ung älskande tärnas ostyriga hängifvenhet sög på hans vaxgula mustacher, medan samtidigt mamma stod och torkade sig i ögonen, nös och snyftade: »blifven lyckliga, mina barn!» och provisorn satt och såg ut som om han tagit in cyankalium eller dyfvelsträck — det var nu i och för sig ganska kitsligt. Ty man kunde förutse, att innan nästa morgongryning skulle hela samhället ha reda på saken och anställa kommentarier öfver det onekligen litet besynnerliga i »pillertrillarejäntans» uppfattning af anständighetens och den sanna sedlighetens kraf.

Hennes ära kunde dock repareras genom ett giftermål. Men borgmästarinnans knähund! Den var död som en sill. Och detta var ett åskslag för samhället. Ty borgmästarinnans Moppe hade ej officielt men faktiskt varit den som styrt och stält med oinskränkt envåldsmakt i staden. Borgmästaren var den synlige styresmannen, men öfver honom stod borgmästarinnan och öfver borgmästarinnan *hade* stått Moppe.

Och nu gick borgmästaren med tunga steg och ännu tyngre hjerta samt Moppes jordiska qvarlefvor i sin cylinderhatt hem till sin äkta hälft, följd af brandkårens chefer och öfriga tillstädesvarande notabiliteter. Och när han kom hem, stälde han hatten ute i tamburen och gick derpå in till borgmästarinnan.

»Nå», sa' hon, darrande af nyfikenhet. »Hvar brinner det? Är det stor eldsvåda? Hur många menniskor ä' innebrända? Blef något räddadt? Var det mordbrand? Gjorde brandkåren sin pligt?»

Borgmästarens ansigte fick ett uttryck af dyster resignation, då han svarade:

»Det var bara falskt allarm. Men det har i alla fall inträffat en svår olycka.»

»Hur så! Tala då, menniska! Ska' man locka hvart enda ord ur dig?»

Borgmästaren torkade svetten ur sin panna och började berätta.

Det hade klifvit för många upp på stegen, och så hade stegen krossats och alla, som klifvit upp, hade ramlat ned i gatan och hökar Svensson hade brutit venstra armen och målare Malm vrickat axeln ur led och två smedsgesäller hade fått bulor i pannan och brandchefen sjelf hade fått två framtänder inslagna och så hade en, som stått under stegen, blifvit ihjälslagen.

»Kors», sa' borgmästarinnan. »Hvad var det för en idiot, som kunde gå och ställa sig under stegen? Folk har då inte förnuft för två styfver. Det var just rätt åt honom.»

»Men du vet inte hvem det var. Det var Moppe.»

Vi afstå från att beskrifva den scen som följde. Nog af, borgmästaren gick i åtta dagars tid med bindel öfver ögat, brandchefen, som tillika var spegelfabrikör, måste ta afsked, och vice brandchefen, löjtnanten, som var halft om halft förlofvad med borgmästarens äldsta flicka, blef förbjuden att visa sig i huset och gick i förtviflan åstad och friade till en rik snusmalareenka, hvarjemte hela brandkåren reorganiserades och det för framtiden förbjöds kåren, genom ett tillägg till stadens ordningsstadga, att vid eldsvådor och öfningar begagna stegar eller andra lifsfarliga redskap.

Och till alla dessa olyckor — inklusive provisorns förlofning — var blott en liten råtta skuld.

Af en liten gnista kan bli en stor eld.

Några bidrag till sportens historia.

Obegripligt är det, att det fins folk, som inte förstår sig på sport. Som inte begriper det själsadlande och kroppsstärkande i att skumpa på ryggen af en hästkrake så och så många engelska mil i timmen, eller att sitta bararmad och knäbyxad i en trälår och manövrera med en åra, eller att flänga land och rike kring på tvåhjuling, när man kan få beqväm gästgifvareskjuts för en ringa penning. Obegripligt, men tyvärr ett faktum.

Så'nt der folk förstår naturligtvis inte heller det fina i den i tidningarna omtalade Kristianstadsklubbens höga, ädla och nyttiga idrott, att kapplöpa rundt omkring stadens kruthus kl. 6—7 på morgonen. Men den som inte kan uppskatta denna klubbs sträfvan att härda och stålsätta medlemmarnes fortkomstledamöter, den har sannolikt aldrig mött en folkilsken tjur i en skog eller en brummande »björn» på gatan eller en mamma med sju giftasvuxna och till äktenskap lediga döttrar vid en badort. Konsten att springa vill jag påstå är en konst, som i vissa ögonblick går utanpå alla andra konster.

Men — säga de, som inte förstå och inse sportens betydelse för menniskoslägtets timliga och eviga välfärd — våra förfäder voro inte sportmän, och

ändå dogo de af ålderdomssvaghet och förpassades af sina prester till den eviga saligheten.

Det är upprörande att höra sådant. Det vittnar om den gröfsta okunnighet. Må då sporthatarne en gång för alla veta, att sporten är så gammal som menniskoslägtet, om ej äldre.

»Bevis!» — Mycket gerna!

Vi börja med Adam, som ej allenast var den första menniskan, utan också den förste sportmannen. Efter utdrifvandet ur paradiset, stod han — så berättar en nyupptäckt sägen, som här för första gången meddelas en förvånad samtid — från bittida till sent vid porten och pratade politik med herr Cherubim, portvakten, under det madam Eva satt hemma och vaggade ungarne och stoppade strumpor och lagade fläskpannkaka och småsvor öfver sin sudder till man, med ett ord: skötte sitt hus såsom en ärbar och ordentlig husmoder. (Ty på den tiden ansågs ej qvinnans högsta lifsuppgift ligga i att skrifva romanböcker om osedliga karlar, förförda flickor, gift qvinnas eganderätt och annat moraliskt elände.) Följden af Adams lätjefulla lefnadssätt och det myckna politiska kannstöpandet blef naturligtvis, att han till slut fick fettbildning kring hjertat och vardt hypokondrisk i högsta grad. Såsom flertalet af nutidens politikussar. Och inte fans det någon doktor Westerlund den tiden eller något gymnastiskt-ortopediskt institut. Men en aftonstund, när han skulle gå hem, kom en tiger smygande i hans spår. Ett ögonblick stod Adam förlamad af skräck, men i det nästa kom han plötsligt ihåg, att han hade till sitt förfogande ett par ben, och började ränna åstad med snabbheten hos ett amerikanskt kurirtåg så der bort åt en 500 engelska mil. Och förunderligt! — sedan han flåsat ut, fann han sig lättare om hjertat. Adam utgaf genast en populär flygskrift »Om snabblöpan-

det ur sanitär synpunkt», blef sedermera till sin död en väldig snabblöpare för Herranom, och dog vid 930 års ålder.

Två unge Adamssöner, Kain och Abel, bildade den första fäktklubben. I brist på moderna floretter fäktade de med gärdsgårdsstörar (såsom granneligen synes af illustrationen i Hübners bibliska). Och som de tillika oförsigtigt nog inte begagnade fäktmask, så begaf det sig en dag så olyckligt, att Abel fick en stjernsmäll, så han kolade af utan läkarehjelp och medikamenter.

Den förste luftseglaren var Noak, »gubben» kallad. Det står att han byggde en ark på Guds befallning. Men jag för min del tror, att arken var byggd på jernspant. Nå, det betyder nu ingenting. Somliga ogudaktiga själar ha fått för sig att arken var en modern heldäckad slup med salong, der Noak och fru Noak och ungherrarne och deras fruar nätt och jemt kunde ligga skafföttes. Men det är tydligen alldeles falskt, eftersom Noak, den hedersmannen, tog med sig om bord verldens största menageri, mycket, mycket större påstås det, än sjelfva Barnums. I alla fall -- när den stora floden kom, gissar jag att gamle och förståndige Noak tittade på sin barometer och sa' åt unge herr Japhet att ta in seglen och lägga pressenningar öfver salongsluckan, för det såg ut att bli våtår. Och när detta var gjordt, sa' Noak senior: »Se så der — nu gör vi, ta mej katten, som en svensk minister, när han lidit ett parlamentariskt nederlag: vi låtsa som det regnade.»

En annan gammaltestamentlig gentleman vid namn Jakob lär ha brottats med en maskerad herre alldeles som här om året på Cirkus Schumann. Men det påstås att den förstnämde maskerade mannen, när allt kommer omkring, var sjelfva Israels Gud och det var då bestämdt inte den herrn, som brottades

i Mothanders gamla manège. För det påstod folk var bara skoj, den tillställningen.

Pharaos här skulle inte ha jemmerligen drunknat i Röda hafvet, om högstdensamme och manskapet fått genomgå en fullständig simkurs hos hr Köhler. Ej heller skulle en liknande malheur i en senare tid händt kejsar Barbarossa. Hvaraf man bör inse simsportens nytta för både folk och fä.

Israels barn dansade kring en gyllene kalf. Medgifvom att det var en bra sportgalen nation, som efter att i flere herrans år ha traskat kring i en öken, ställde till allmänna baler under rasttimmarne! Till på köpet med kalfdans!

Och konung David dansade inför arken. Allt sedan ha jordens furstar älskat dansen, och äfven undersåtarne — med undantag af en del goodtemplare, som visst fått vattusot och derför påstå, att dansen är syndig.

Methusalem vardt 969 år och påstås ha varit jordens äldsta menniska. Så gammal hade han visserligen ej blifvit, om han inte varit sportman. Han lär vid sin död ha varit hedersledamot af Eufrats k. skridsko- och skidlöpareklubb, berättar ett nyupptäckt gammalt papyrus-manuskript.

Men det värsta kraftprof gamla testamentet vet omtala var väl ändå när Israels barn blåste omkull Jerikos murar. Detta förefaller väl en nutida Stockholmare vara ett föga märkvärdigt underverk; ty han har ju sett murar som ramlat alldeles af sig sjelfva. Men man bör ihågkomma, att de gamle väl inte byggde så vackert och hastigt som nu för tiden, men ofantligt mycket solidare. Jag gissar att prästerne, som blåste i basunerna, stodo på ungefär samma musikaliska nivå som de nutida tyska musi-

kanter, som på gårdar, i gränder, och å ångbåstlustresor fröjda våra öron och hjertan med

»fosterländska toners
ljufva harmoni»,

och att de gallskrikande Israels barn varit någon sorts opera-artister af samma qvalitet som den danske hjeltetenoren Fredrik Brun. Och då kan man ju inte förvåna sig öfver resultatet.

Under babyloniska fångenskapen hade en egendomlig slags sport utbildat sig hos judarne. I brist på bättre sysselsättning sutto de och lipade och hängde sina *harpor* i pilträden. Det sistnämda skulle nog mången äkta man äfven i våra dagar finna vara en angenäm kroppsöfning, ehuru tyvärr modern, gudomlig och mensklig lag förbjuder densammas utöfning och endast tillåter att skicka »harporna» till Köbenhavn, när de bli ostämda.

Så sportens fiender ska' inte tala om förfädrens enkla vanor. Visserligen hoppade *de* inte kring landsvägarne på förnicklade bicycles, men i stället kappkörde de med hästförspända tvåhjulingar å Cirkus. Redan Salomo sade, att det fins ingenting nytt under solen — och jag för min ringa del har inte i verldshistorien kunnat upptäcka en sport, som inte varit försökt och utöfvad med framgång, om jag undantager det Rydinska riksdagskotteriets öfningar i grundlagstolkning och parlamentariskt fritänkeri.

En roman i en jernvägskupé.

Jag var ung, hade en god och lönande sysselsättning med de bästa utsigter att snart få det ännu bättre; jag hade ett gladt och jemt lynne, många och trefliga vänner, i få ord allt hvad en ung man behöfver för att göra sin tillvaro så bekymmerslös och lycklig som möjligt.

Men, tyvärr, var jag icke på långt när så lycklig, som jag kunnat vara, och orsaken dertill var, — säkert ha ni, älskvärda läsarinnor, redan gissat den — en olycklig kärlek.

Grosshandlare X... hade en dotter, som, åtminstone i min inbillning, var skön som Venus, snillrik som Minerva, men — ack! — tillika kall och obeveklig som ödet. Förgäfves hade jag i nära ett halft år suckat och trånat för den sköna; förgäfves hade jag följt henne troget som en skugga på baler och teatrar; förgäfves hade jag med en Ciceros vältalighet sökt öfvertyga henne, att hon finge min död på sitt samvete, derest hon icke lyssnade till mitt hjertas ömma slag och skänkte mig en smula, bara en liten smula genkärlek. Hon endast smålog mot mig och svarade oföränderligen, att jag var »tokig» — ett omdöme, som jag nu vid lugnare besinning verkligen är den förste att underskrifva.

Troligen skulle jag ännu länge fortsatt mina lika vanvettiga som fruktlösa försök att vinna hennes hjerta och hand, om icke en opåräknad händelse för mig uppdagat, att jag från det hållet hade ingenting att hoppas.

Det var en kall aprilafton, som hennes far gaf en ståtlig fest, till hvilken äfven jag var inbjuden. Denna afton visade sig Henriette, emot vanan, synnerligen vänlig emot mig, och mitt mod och mina förhoppningar höllo på att stiga till en rent af svindlande höjd, då jag helt plötsligt i ett till vinterträdgård apteradt smårum fick se — sex långa år hafva icke hunnit utplåna intrycket af denna stund ur mitt minne — Henriette i armarne på en löjtnant, vändande sitt ljuft rodnande anlete emot *honom* och med salig hänryckning besvarande de eldiga kyssar, *han* tryckte på hennes läppar.

Jag stod der som förstenad — de sågo mig inte, de fortsatte bekymmerslöst sin ljufva sysselsättning. Jag trodde ett ögonblick, att det hela var en elak dröm, så ofattligt föreföll mig alltsammans, men genom att nypa mig i armen kom jag till den allt för väl grundade öfvertygelsen, att det var rena, rama verkligheten jag hade framför mig.

Åh, jag led som en fördömd! Utom mig rusade jag derifrån, alla mina tankar koncentrerades i den enda: »bort från detta trolöshetens hem!» — i dörren knuffade jag omkull en vaktmästare, bärande en bricka, så att likörkaraffer och glas flögo i tusen stycken, ryckte åt mig en hatt i tamburen och rusade ut i den kalla och ruskiga qvällen utan öfverrock. Jag kan nu efteråt ej annat än skratta, när jag tänker på min exalterade sinnesstämning; men den aftonen skrattade jag inte. Jag mins otydligt, att jag, som jagad af furier, rände framåt gatorna, att till och med sjelfmordstankar döko upp i min

hjerna — jag tänkte med djefvulsk glädje på det förkrossande intryck, min död skulle göra på den trolösa Henriette — men hur det var, så vaknade jag ändock följande morgon hemma i min egen säng, med brinnande hufvudvärk och skakad af frossbrytningar. Huru jag kommit hem, var mig en gåta — sedermera erfor jag dock, att ett par vänner funnit mig, i ett tillstånd af fullkomlig själsfrånvaro, lutad mot bröstvärnet på Norrbro, hvarför de, som trodde att mitt tillstånd härrörde af helt andra orsaker, ledsagade mig hem.

Ett bref, adresseradt till mig, låg på nattduksbordet. Det var från min i Vermland bosatte morbror, som bjöd mig att komma och helsa på honom, när helst jag fick tid. »Dessutom», skref han bland annat, »vistas för närvarande hos oss min hustrus systerdotter, en mycket söt och älsklig flicka, och jag får uppriktigt bekänna, att jag önskar se dig här på ett besök äfven för hennes skull. Hvad ni två skulle bli för ett präktigt par . . .»

»Aldrig» utropade jag i vredesmod, »aldrig! Nej, kära morbror, får du mig till att någonsin mer tro på en qvinna, så är du trollkarl. Oh, dessa fördömda . . .» och ursinnig vid minnet af föregående aftons scen borrade jag ned hufvudet i sängkläderna och bet i örngottet.

»Jesses ja, jag kan nog förstå, hur det ska' göra ondt», hörde jag min värdinna yttra, och då jag vände mig om, stod hon der, der snälla gumman, med en stor kopp rykande fläderté. »Jag ska' säga, herrn har skaffat sig en ordentlig förkylning, men drick det här, så går det öfver.»

I denna stund qvittade det mig lika hvad jag drack — jag hade kunnat tömma en giftbägare. Hjeltemodigt satte jag i mig två kolossala koppar af den otäcka, jolmiga dekokten och somnade derpå å nyo.

Jag vet mycket väl att detta drag af mig skall förstöra mina aktier hos mången mera romantiskt anlagd läsarinna. »Hur kunde han sofva», skall man fråga, »när svartsjukans furier rasade i hans hjerta och en tröstlös förtvifian marterade hans själ?» Ja, hur kunde jag det? Jag har funderat åtskilligt öfver det, och kommit till den slutsatsen, att antingen måste jag icke passa till romanhjelte, eller också går det inte så förtvifladt till i verkligen som i romanerna. Hur som helst, jag somnade emellertid, det är ett faktum, man får ta det, hur man vill.

Om det var flädertéet, som gjorde det, vet jag icke, men när jag fram på eftermiddagen vaknade, var jag icke allenast nära nog fullkomligt kry, utan också i stånd att mera lugnt öfvertänka situationen. Jag fann nu Henriettes uppförande mera ursäktligt — hon hade ju icke lofvat mig någon trohet eller på det hela taget gifvit mig något hopp! — och äfven min morbrors inbjudning föreföll mig nu mera lockande — hans giftermålsplan lemnade jag ur räkningen.

Jag steg upp och klädde mig. Det återstående af dagen använde jag till att göra mina förberedelser till resan — ty Stockholm föreföll mig nu så ytterligt motbjudande och tråkigt, att jag riktigt längtade att få komma ut och låta den friska landtluften blåsa bort den sista atomen af känslosamhet i mitt sargade hjerta. Ty jag hade gifvit mig sjelf ett dyrt och heligt löfte, att hädanefter förblifva kall, obevekligt kall emot hvarje ung flicka — äldre naturligtvis sjelfklart inbegripna. Den dag jag ertappade mig sjelf i kärlekens labyrinter skulle jag skänka, jag mins icke rätt, hur stor summa jag tog till, åt de fattige. Med det oryggliga beslutet gick jag till sängs denna afton, och om än hjertesåret ännu sved, kände jag likväl en viss hugnad vid tanken på mitt

heroiska beslut att hädanefter egna det täcka könet mitt förakt.

Följande morgon befann jag mig sittande i en andra klassens kupé, på väg till min gästvänlige morbror. För att fördrifva den ledsnad, som är oåtskiljaktig från jernvägsresor, hade jag tagit med mig en nyss utkommen roman. Men jag hade knappt hunnit läsa några sidor, förrän jag med en förbannelse mellan tänderna slängde boken ifrån mig, till gränslös förskräckelse för två äldre fruar, hvilka mitt uppförande tydligen ingaf tvifvel på mitt normala själstillstånd.

»Kärlek! Aldrig annat än kärlek!» mumlade jag för mig sjelf, i det jag svepte in mig i min resfilt. »Kan man då inte skrifva en roman, utan att så'nt der slisk skall vara med? Skall kärleken ovilkorligen vara den deus ex machina, som skrufvar handlingen fram mot det alltid enahanda målet: att de få hvarandra eller bli gränslöst olyckliga . . .

I förbigående vill jag som ett exempel på menniskonaturens ombytlighet nämna, att jag för blott tre dagar sedan hade med känslodarrande röst för Henriette skanderat Petrarcas sonetter till Laura, i synnerhet den, der det heter:

Om kärlek ej, hvad är det som jag lider?
Om det är kärlek, säg mig, hvad den är!
Om ond — hvi är så lätt den tyngd, jag bär?
Om god — säg, hvi så grymma qval den sprider? o. s. v.

Henriette hade skrattat och upprepat, att jag var »tokig» . . .

För att fördrifva tiden började jag taga mitt ressällskap i betraktande. Det utgjordes af, förutom de nämda äldre damerna, en lång, skranglig och glåmig mamsell, hvars ansigte just inte dekorerades af den långa spetsiga näsan, på hvars rygg en binocle ba-

lanserade, och ej heller af den tillgjorda blygsamhet, hvarmed hon slog ned ögonen, då jag betraktade henne. Femte man i kupén var en välfödd herre, hvars yttre annonserade den förmögne brukspatronen; lutad mot ett hörn, sof han den rättfärdiges sömn och drömde sannolikt om stegrade jern- och trävarupris och nedsatta arbetslöner, allt under det han ackompagnerade sig med regelbundna snarkningar.

Patronens sömn hade jag ej hjerta att störa, de båda gummorna sågo allt för gudsnådliga ut, och den glåmiga f. d. skönheten hade jag ingen lust att börja ett samtal med, hvarför jag, följande den frodige patronens exempel, lutade mig beqvämt tillbaka i mitt hörn och slöt ögonen. Snart dansade ett brokigt tåg af tjocka patroner, gamla gummor, skrangliga fröknar och trolösa Henriettor förbi min själs ögon, medan tågets enformiga stampande och rasslande i mina drömfantasier antog form af den gamla folkvisan: Tänker du att jag förlorader är — tete tam, tete tam, tete tam tam tam —

»Laxå! 15 minuters uppehåll! Passagerare till Kristinehamn och Karlstad byta om tåg!» ropade en hes röst i mitt öra, och en kall vindkåre väckte mig ur mina orediga drömmar. Yrvaken rusade jag upp, samlade ihop mitt pick och pack och skyndade in i en kupé på Karlstadståget.

Ett fruntimmer befann sig förut i kupén, men hon satt så inkrupen i ett hörn och var så väl ombonad och barrikaderad bakom en hög af hattaskar, kartonger och gud vet allt, att jag icke kunde se mer af henne, än ett par lifliga och pigga ögon under den stora vinterhufvan.

Medan jag var sysselsatt att stoppa in mina effekter, hörde jag en välbekant stämma utanför:

»Nej, bedraga mig mina ögon eller . . . hvad f-n, är det inte bror G.!»

Jag vände mig om och stod ansigte mot ansigte med en af mina stockholmsbekanta, som helt fryntligt räckte mig handen.

»God dag på dig, glada själ!» utropade han. »Det var då ett helt och hållet opåräknadt nöje att få se dig här. Hvad tar åt dig, som är ute och reser?»

Jag förklarade för honom min resas mål och tillade, att jag troligen stannade hos min morbror ett par månader eller kanske hela sommaren.

»Ser man på!» utbrast han och tillade med en tragikomisk suck: »Lycklige ost, som får hvila dig i naturens sköte, då en ann fattig sate är dömd att som vanligt trampa de gator grå! Den som ändå hade en morbror, som så der gästfritt erbjöd en att hemsöka sig! Åh, vet du, jag riktigt afundas dig!» tänk att få jaga, fiska, segla, promenera till häst och fots, spela krocket och lawn tennis med unga, förtjusande, oförderfvande flickstumpor i ljusa bomullsklädningar, tjusas af deras klingande skratt, rodnande kinder och blixtrande ögon! Ja, landsflickorna ska' ju vara charmanta, har jag hört sägas. Pass på att du går och blir kär innan du vet ordet af!»

»Aldrig!» utbrast jag i en ton af den lifligaste förtrytelse och det säkraste uppsåt.

»Man skall aldrig säga aldrig», filosoferade min vän. »Det fins väl någon qvinlig ungdom på den ort, der du tänker njuta ditt dolce far niente?»

»Jag vet endast, hvad min morbror berättat: att det fins en ung flicka i huset, en slägtning till hans hustru», svarade jag sanningsenligt.

»Kunde jag inte tänka mig det! Ung och vacker naturligtvis?»

»Morbror påstår så; sjelf vet jag ingenting om henne.»

»Åh, du trefaldt afundsvärde!» utropade han. »Ställ nu bara så till, att det snart blir parti af, så att jag inom en ej för aflägsen framtid kan få vara marskalk på ditt bröllop. För tusan, du ska' få se att gubben morbror reqvirerat dig enkom för att rangera ett kristligt äkta förbund . . .»

»Väl möjligt! Men om så är, tar jag min Mats ur skolan», inföll jag torrt.

»Är du förbannad, käre gosse? En ung, vacker och — jag vågar nästan svära på det — älsklig och oförderfvad flicka, en ljuf, doftande skogsblomma, fostrad vid naturens friska barm! Was willst du noch mehr?»

»Jag har gjort ett heligt löfte att aldrig gifta mig», svarade jag.

»Har man hört på maken!» utbrast han och såg på mig med förvånade ögon. »Du har gjort ett löfte, du som . . .! Ah,, jag förstår . . . han uppgaf en lätt hvissling . . . det har kommit smolk i mjölken med den sköna Henriette, hon har förärat dig en liten korg . . .»

»Det är ingenting att skämta öfver!» afbröt jag i torr ton. »Jag var nog dum, att tro på kärleken. Sedan i förgår vet jag, att hvad folk kallar kärlek är bara ett tomt sjelfbedrägeri.»

»Åh prata dumheter! Vänta bara ett par månader, så få vi se . . . Nej, adjö med dig, käre bror! Laga nu så att du är förlofvad karl, när du kommer tillbaka till Stockholm. Friskt mod, och Cupido ledsage dig på alla dina vägar!»

Med dessa ord lemnade mig min pratsamme vän och skyndade bort till Stockholmståget.

Jag drog en djup suck, i det jag satte mig. Min reskamrat tycktes anse mig vara mycket olyck-

lig, ty jag observerade nu, att hennes klara lifliga ögon betraktade mig med ett blandadt uttryck af nyfikenhet och medlidande. Dessa ögon med sin milda, lugna glans började redan utöfva en viss sympatisk dragningskraft på mig, och jag ertappade mig mer än en gång försjunken i funderingar öfver hvem den okända kunde vara.

Tåget hade satt sig i gång. Vi flögo förbi skogar och mossar, och stirrandet på det skäligen intresselösa landskapet, som ett envist duggregn och den molnhöljda himlen gjorde ännu dystrare, väckte hos mig en omotståndlig benägenhet att fortsätta mitt i Laxå afbrutna besök i drömmarnes rike. Jag inrättade mig så komfortabelt som möjligt i ett hörn, viss om att Morfei vallmovippa snart skulle fläkta bort mina sorgsna tankar.

Men förgäfves! Jag kunde ej låta bli att tänka på min väns ord! Var mitt beslut då icke så oryggligt, som jag trodde? Är menniskohjertat ett så vankelmodigt ting, att de heligaste föresatser kunna blåsas bort som en rök?...

Jag öppnade ögonen, för att kasta en blick på min reskamrat, som ofrivilligt intresserade mig. Hon var sysselsatt med sina reseffekter. Vinterhufvan hade hon tagit af, och den stora vida kappan hade, uppknäppt framtill, glidit något åt sidan, så att jag obehindradt kunde betrakta och beundra både hennes ovanligt täcka ansigte och den förtjusande gestalten.

Föreställ er ett ansigte, strålande af ungdom och helsa, icke så alldeles regelbundet skönt, men obeskrifligt täckt med ett uttryck af innerlig hjertegodhet, parad med en viss skälmskhet, som lekte kring de friska, röda läpparne: föreställ er vidare en byst, så jungfruligt retande och formfulländad, att en bildhuggare skulle kunnat råka i extas, och ni må icke undra på, att jag, trots mitt beslutade qvin-

nohat, ej blott med intresse, utan med verklig förtjusning betraktade den sköna okända, som under sysslandet med sina askar tycktes ha glömt min närvaro.

Plötsligt föll en af askarne i golfvet, hon böjde sig hastigt ned efter den och kastade derpå en snabb, forskande blick bort till mig. Då våra ögon möttes, öfverdrogs hennes ansigte med en skär rodnad; sjelf kände jag mig till mods som en skogstjuf, gripen på bar gerning, och nödgades tillstå för mig sjelf, att mina morska föresatser höllo på att ramla öfverända.

»Förlåt, min herre», sade hon med klar, välljudande röst, »jag kom ofrivilligt att störa er sömn.»

»För ingen del, min fröken», skyndade jag mig att svara. »Jag sof icke. Och äfven om jag sofvit, skulle jag ej haft skäl beklaga mig att blifva väckt till en så behaglig verklighet.»

Hon smålog och gaf mig en blick, hvars betydelse jag då icke förstod.

»Förlåt min näsvishet», återtog jag, »ämnar fröken sig också till Karlstad? I så fall få vi sällskap hela vägen.»

»Ja, jag skall stiga af i Karlstad», svarade hon temligen kort och knäppte igen kappan.

»Ni har kanske slägtingar der, som ni skall besöka?»

»Ja», blef det lakoniska svaret.

»Ni är måhända bosatt der?»

»Nej», svarade hon och svepte in sig i sitt hörn, hvaraf jag drog den slutsatsen, att hon ledsnat vid mina temligen indiskreta frågor.

Nu uppstod en stunds tystnad, ytterligt pinsam för mig, som gerna ville återupptaga samtalet, men förgäfves sökte jag att utfundera någon passande inledning. Besynnerliga tankar började röra sig inom mig, och ej utan en viss hjertklappning gjorde jag mig den tysta frågan:

»Är hon månne gift? Eller kanske förlofvad?»

Med häpnad märkte jag att symptomer till svartsjuka började åter få makt med mitt stackars hjerta — men inte denna gång riktad mot Henriettes löjtnant. Bemannande mig med mod, sporde jag, ehuru jag misstänker, att min röst lät något osäker:

»Kanske borde jag tilltalat er... fru?»

»Inte ännu», svarade hon och en skälmsk blick lyste ur hennes ögon.

»Inte... ännu?» stammade jag. »Det vill säga, att ni är förlofvad?»

Åter kastade hon på mig en blick, full af skälmaktig ironi och svarade:

»Dertill kan jag svara både ja och nej!»

En känsla liknande qväfning öfverkom mig. Jag satt tyst en god stund, ett rof för de mest stridiga tankar och känslor.

»Törs jag göra er ännu en fråga?» började jag, sedan jag en smula hemtat mig. »Ni finner mig naturligtvis fasligt indiskret, men...

»Kan jag stå er till tjenst med några upplysningar, så skall det blifva mig ett verkligt nöje», svarade hon, under det ögonen glänste af undertryckt skrattlust. Jag måtte också ha sett komisk ut, der jag satt framför henne, förlägen som en skolpojke.

»Jo... förlåt att jag så der intränger i edra familjehemligheter, men... får jag kanske tyda edra ord så, att ert besök i Karlstad gäller en... en... lycklig fästman?»

Hon rodnade och såg på mig med en halft förvirrad, halft gäckande min.

»Kanhända», svarade hon. »Men om han är lycklig, det vill jag inte garantera».

»Åh, den otacksamme! Skulle han våga annat än vara lycklig».

»Ja, hvem vet», svarade hon med en komisk

suck. »Hvem vet! Många *borde* vara lyckliga, men äro det inte. Hemliga hjertesorger — — —

»Ack, min fröken», utbrast jag, »det vet ingen bättre än jag. Äfven jag har gjort bittra erfarenheter i den vägen.

»Jag vet det», svarade hon hastigt, men vid min förvånade, spörjande blick bet hon sig i läppen och fortfor ifrigt: »Jag kunde icke undgå att lyssna till hvad er vän nyss yttrade om en viss Henriette . . .»

Nu var det min tur att rodna.

»Min fröken», inföll jag, »ni gör mig verkligen förlägen. Den der historien var bara en dårskap . . .»

»Och ändå har ni föresatt er . . . att aldrig gifta er . . .»

»Man föresätter sig så mycket!»

»Ja, man gör det», svarade hon något kort.

En stunds tystnad uppstod. Icke utan oro frågade jag mig, hvilka tankar hon tilläfventyrs hyste om mig. Dels för att få klarhet härutinnan, dels för att återupptaga samtalets fallna tråd, började jag ånyo:

»Ni anser mig väl inte, på grund af det sagda, för en ostadig och ombytlig fjärilsnatur? Jag bedyrar, att . . .»

»Åh, jag kan icke låta bli att skratta!» inföll hon med ett silfverklingande skratt, som ljöd som musik i mina öron. »Vi se hvarandra i dag för första gången, och här sitter ni och biktar er för mig, sedan ni aflockat mig mina hjertehemligheter . . . Finner ni det inte komiskt?»

»Jo-o», bekräftade jag, mot min vilja smittad af hennes munterhet, »situationen är onekligen . . . ja, som ni sa': komisk. Men jag skulle vara otröstlig, om ni fattat en ogynsam tanke om mig.»

»Åh, gubevars, det har jag intet skäl till. Ni är ju ni som andra karlar — man får inte fordra för

mycken beständighet af er . . . Men, apropos, jag hörde att ni ämnade er till prosten S. i Y.»

»Ja, känner ni kanske honom? Han är min morbror och har bjudit mig att tillbringa ett par månader i hans hem. Jag har aldrig varit der förr . . .»

»Åh, ni skall få se, att ni kommer att trifvas der förträffligt», utbrast hon. »Prosten är sjelfva glädjen, med gammaldags rättframhet förenar han en oemotståndlig älskvärdhet. Prostinnan är mera allvarsam, men innerligt hjertegod . . .»

»Och husets öfriga innevånare?»

»Så vidt jag vet är det, utom tjenstfolket, bara en gammal husmamsell, om hvilken jag inte känner annat, än att hon är förskräckligt döf och rysligt ordningsälskande.»

»Men min morbror skrifver till mig, att han har en ung flicka på besök hos sig: en systerdotter till prostinnan».

»Verkligen!!»

Detta enkla utrop gaf mig åtskilligt att fundera öfver, innan jag fortsatte:

»Jag har, uppriktigt sagdt, aldrig hört henne omtalas förr. Jag vet inte ens hennes namn. Kanske ni känner henne?»

»Jag tror väl . . . en liten smula», svarade hon, och ett fint löje, hvars betydelse jag då icke förstod, spelade omkring hennes mun.

»Är hon vacker?»

»Man påstår det. Jag tilltror mig inte afgöra, huruvida det är sant . . . det fins så många tycken . . .»

»Det vill säga: i *ert* tycke är hon inte vacker?»

»Det har jag inte sagt. Jag tycker bara . . . ibland . . . att hon kunde vara vackrare.»

»Ja, som ni till exempel!»

»Åh min herre!» Hon rodnade och syntes något

förvirrad, men jag såg, att komplimangen ej upptagits allt för onådigt.

»Kanske ni känner något till . . . hm . . . hennes lynne?» sporde jag.

»Det var rysligt, hvad ni måtte intressera er för henne. Ä' det blott för slägtskapens skull?»

»Ni skall nog förstå hvarför, om jag anförtror er, att min onkel i sitt bref antyder, att han har vissa planer beträffande en eventuel förbindelse mellan mig och den der okända kusinen.»

»Nej, så romantiskt! Och nu har ni dragit ut som en sagans riddare för att eröfra den okända bruden?»

»Tvärtom, min fröken. Det är blott en fara, som jag trotsar.»

»Huru? Anser ni, att den af er onkel antydda förbindelsen är en fara? Mycket artigt mot er kusin! Kanske ni, när allt kommer omkring, tror henne vara en ful och vederstygglig drake . . .»

»Ni skämtar. Men uppriktigt sagdt, är jag något orolig för den här historien. Jag kan väl icke gifta mig heller, blott för att göra min morbror till viljes. Kanske hade det varit klokast att inte resa. Det fattas nu bara, att morbror också inbillat flickstackaren någonting, för att man riktigt skall råka upp i det.»

»Ah, ni fruktar att den okända kusinen kunde bli olycklig för er skull! Mycket hedrande för ert goda hjerta!» Hon yttrade dessa ord i halft skämtsam ton, men tillade allvarsammare: »För öfrigt, om jag känner er kusin rätt, så är hon en så pass förståndig flicka, att ni icke från hennes sida behöfver befara någon hjertnupen efterhängsenhet.»

»Men, förlåt att jag återupprepar min fråga: hur är hennes lynne?» återtog jag.

»Jag tror, det är som kusinernas i allmänhet.

Stundom solsken, stundom regn ... ja, kanske öfvervägande solsken, när jag tänker rätt efter. Åtminstone har jag hört folk påstå, att er kusin är en glad och munter flicka ... er onkel lär till och med anse henne för en liten yrhätta ...»

»Åh, jag kan föreställa mig henne på er beskrifning», inföll jag. »En sådan der nyss från pensionen utsläppt liten vildkatt, bortskämd af alla, näbbig, tvärsäker, hälften naturbarn, hälften beräknande kokett ... »Är det icke så?»

»Nej, nu låter ni er fantasi alldeles skena i väg med er», svarade hon i det en förtrollande ljungeld ur de vackra ögonen slog ned i mitt, som jag i detta ögoblick med blygsel kände, allt för lättantändliga hjerta. »Er kusin är alldeles inte lik det der porträttet ... åtminstone tror jag det. Men vet ni hvad», fortfor hon i lägre hemlighetsfull ton, »hon har ett fel, ett styggt fel, som jag först nu kommit under fund med.»

»Och det är?» frågade jag ifrigt.

»Jag fruktar, hon är en smula emanciperad ...»

»Eman ... ciperad!» Jag hoppade högt från bänken. »Det var ju trefligt! Då tror jag sannerligen det är bäst, att jag vänder om till Stockholm med nästa tåg. Emanciperad! Det är alldeles tillräckligt!»

»Nej, nu missförstår ni mig», invände hon ifrigt. »Jag menade inte, att hon är en sådan der blåstrumpa, som skrifver böcker och teaterpjeser eller bråkar om qvinnans likställighet, Karlsborgs fästning och sådant der, som ju bör höra er män till. När jag sade, att er kusin var emanciperad, menade jag, att hon ibland åsidosätter sin qvinliga värdighet en smula ... att hon med ett ord är något fri och obesvärad.»

»Det är fullkomligt nog äfven det», svarade jag allvarsamt, »att förmå mig vända om. Fri och obe-

svärad! Jo, jag känner till de der laterna, som fullkomligt undanträngа all qvinlighet, all denna blyga tillbakadragenhet, som för qvinnan är hvad doften är för rosen.»

»Nej, nu blir jag allvarsamt ond på er», inföll min sköna reskamrat. »Här sitter jag och sladdrar utan den ringaste afsigt att ni skall ta det på fullt allvar, och så tar ni det så fasligt högtidligt, att ni genast vill afbryta er resa. Jag skulle kunna bevisa er, att detta sätt att undvika en fara — ty ni sa' ju, att der var en fara! — icke är så särdeles manligt; men jag skall vara skonsam. På ett vilkor likväl. Lofva mig, att ni inte reser hem, förr än ni åtminstone gjort ett besök hos er onkel och sett den förskräckliga kusinen! Lofva mig det!»

»Näja! För er skull . . . endast för *er* skull!» svarade jag lifligt.

Nu stannade tåget. Vi voro framme. Sedan jag hjelpt min sköna okända med att plocka ut hennes effekter sade jag:

»Och nu, tillåt mig tacka för ert verkligen angenäma sällskap. Jag kan icke tro annat, än att vi åter skola mötas, ty . . . ja, jag kan ej underlåta säga er, att . . . att . . . att . . . (i min förvirring tappade jag totalt koncepterna) . . . att mitt namn är Adolf G.»

Hon skrattade och visade en rad perlhvita tänder:

»Och jag heter Hildegard W.»

»Tack», svarade jag i låg och innerlig ton. »Det namnet skall jag *aldrig* glömma!»

»Få se», svarade hon, »om ni icke glömmer er *reskamrat*, när ni råkar er *kusin*.»

»Ack, om *ni* varit min kusin!» suckade jag.

Hon rodnade, tog ett hastigt farväl och lemnade mig ensam med mina tankar.

Sedan hon gått, föreföll mig allt mörkt och öde. Det var som hade jag kommit ur det klara strålande

solskenet in i en mörk källare. Ja, intet tvifvel, jag var kär, alldeles blixtkär! Denna tanke gjorde mig på en gång outsägligt lycklig och plågade mig. Jag förskräcktes icke minst af min ombytlighet. För tre dagar sedan hade jag varit, som jag trodde, dödligt förälskad i Henriette . . . i dag på förmiddagen hade jag förbannat och hånat allt hvad kärlek hette; och nu . . . nu var jag ohjelpligt fast. Jag kände instinktlikt, att den känsla, som nu inkräktat mitt hjerta, var mer än en öfvergående känslostämning, den var gryningen till en djup och allvarlig böjelse.

Mekaniskt utpolletterade jag mina effekter och begaf mig till hotellet för att stanna öfver natten i staden. Jag reflekterade nemligen som så, att den kommer tids nog, som skall hänga . . .

Påföljande morgon skumpade jag i väg utåt Y. i en hederlig gammal gigg, manövrerad af en pratsam och gladlynt skjutspojke, hvars infall och anmärkningar ansenligt förkortade den rätt dryga vägen. Jag hade nästan glömt både målet för min resa och den fruktade kusinen, då åkdonet plötsligt svängde af in på en väl underhållen trädplanterad biväg.

»Der ä' de'», sade skjutspojken och pekade med piskan på en grupp byggnader, inbäddade i rika trädgrupper.

Då vi svängde in på gården, kom en gammal vördnadsvärd man, klädd i blommig morgonrock med svart kalott på hufvudet och rökande en lång silfverbeslagen pipa, ut på trappan. Jag gissade genast att det var min morbror, ehuru jag icke sett honom sedan jag var tolf år gammal.

»God dag, morbror!» ropade jag, i det jag hoppade ned från åkdonet.

Gubben sköt upp glasögonen i pannan och ett gladt leende for öfver hans jovialiska drag.

»Är det du, pojke, som kommer så här som en

tjuf midt i natten! Kom hit, så får jag se på dig! Bevara så'n karl du har blifvit. Lång och ståtlig... och skägg... jo, jag tackar. Käre, käre gosse, välkommen till oss!»

Prostinnan trädde nu också ut på trappan och egnade mig en lika hjertlig välkomsthelsning.

Men hvar var kusinen? Jag lät min blick irra omkring, men hon syntes ej till. Dock tyckte jag mig märka, att någon gläntade på en gardin bak ett fönster... det var bestämdt hon. Nyfiken som alla unga flickor förstås!

»Jag gissar, du skall vara både trött och hungrig efter resan», yttrade min morbror. — »Vi skulle just sätta oss till frukostbordet, så att du kunde inte kommit lägligare... Lova lilla, sätt fram ett kuvert till... Och så ska' jag visa dig din kammare... Sakerna ska' jag säga till om att pigorna bära upp.»

Sålunda småpratande förde gubben mig upp i ett ljust och trefligt rum i öfre våningen med en präktig utsigt öfver den leende nejden.

»Och nu lemnar jag dig högst en qvart att justera dig på; kom så ner, så skall jag presentera dig för min lilla nièce.»

»Er nièce! Säg mig, morbror...»

»Ja, *ni*' ska' nog komma öfverens. Ä' som skapade för hvarandra — — —» Med dessa ord stultade gubben ut och lemnade mig ensam med mina reflektioner.

Jag vill icke förtiga, att mitt hjerta bultade våldsamt och att jag kände mig allt utom behaglig till mods, då jag några minuter senare lade handen på låset till matsalsdörren. Der inne var hon ju... den emanciperade kusinen.

Jag drog djupt efter andan och steg in.

Prosten satt i en stor länstol vid fönstret, prostinnan ordnade något vid bordet, biträdd af en ung

flicka, hvars ansigte jag ej kunde se. Vid ljudet af mina steg vände hon sig emellertid om . . .

Himmel! Jag stod som förstenad? Drömde jag eller . . . var det inte min sköna okända reskamrat från gårdagen?

Jo, det var hon, men dubbelt skönare nu, i den enkla och prydliga drägt, som omslöt hennes smärta och smidiga gestalt.

Med en hög rodnad på kinderna och ett välbekant skalkaktigt småleende kring läpparne gick hon mig till mötes.

»Välkommen, kära kusin!» sade hon och räckte mig en liten förtjusande hand, som jag tror att jag i förvirringen kysste. «Tack för senast! Det var snällt att kusin inte satte sin hotelse i verket, att vända om till Stockholm.»

Både min morbror och prostinnan stirrade på oss med tydlig förvåning. Prosten sköt upp glasögonen i pannan och utbrast i komiskt allvarsam ton:

»Hvad vill detta säga? Hvad är detta för en nedrig intrig, ni två satt ihop? Här bereder jag mig på en högtidlig och rörande presentation . . . och så är herrskapet gamla bekanta! Bekänn, pojke, hvar har du fått tag i min flicka . . . Se, han bara står och stirrar, som en ko på en solvisare.»

»Jag skall förklara sammanhanget, onkel lilla», sade min vackra kusin — o, hennes röst ljöd som englamusik i mina öron! — »Saken är nemligen den, att i går i jernvägskupén hade jag sällskap från Laxå med en viss ung stockholmsherre, som var fasligt meddelsam och anförtrodde mig en hel hop af sina hemligheter och hjertebekymmer. Han talade bland annat om att han ämnade sig hit och att han här fruktade möta en kusin, som . . .» Hon tystnade plötsligt och blef blossande röd.

»Aha!» utropade min morbror förtjust. »En mystifikation! Ypperligt! Den får du berätta oss vid frukosten, Hildegard!»

Vi satte oss vid frukostbordet. Om jag åt något och hvad jag åt, det är mig fullkomligt oklart i denna stund; jag vet blott, att jag slukade Hildegard med ögonen, under det hon lätt, behagligt och skalkaktigt skildrade vårt sammanträffande i kupén, allt under det hon då och då sände mig en skälmsk blick, som på mitt stackars hjerta verkade som en elektrisk stöt. Jag ömsom rodnade, ömsom bleknade, när hon i mitt minne återkallade yttranden, som jag nu fann rysligt triviala och idiotiska, men jag var så förbryllad, att jag ej kunde få fram ett ord till mitt försvar. Då hon slutligen berättade, af hvilken fasa jag intagits, då hon försäkrat mig, att den okända kusinen var emanciperad, och mitt beslut att vända om började de båda gamla att skratta, så att tårarne trillade utför deras kinder.

»Stackars gosse, du har då låtit grundligt lura dig!» utropade min onkel. »*Hon* emanciperad? Hahaha! Hur kunde du narras så, Hildegard?»

»Jag narrades inte, söta onkel», svarade Hildegard, med väl speladt allvar under det hon såg skälmaktigt på oss, »ty är jag inte en smula fri och obesvärad, kusin».

Jag försökte svara något, med det fastnade i halsen.

»Och för resten var hr G. så envis att få reda på alla sin kusins goda och dåliga egenskaper, och sedan jag berömt henne en lång stund, skulle jag väl också hålla fram medaljens frånsida! I hastigheten kom jag ej att erinra mig något annat fel — jag har nog både värre och större sådana», tillade hon med en suck.

»Bästa kusin», började jag, ej utan en viss ansträngning, »en emancipation, som yppar sig på det

sättet, som hos er, kan aldrig vara något fel. Det enda, som jag har svårt att förlåta, är att kusin behagat roa sig på min bekostnad . . .»

»Ack, hvad skulle jag göra?» utbrast hon skrattande. »Icke kunde jag komma burdus och säga till er: här är den kusin, som er onkel skrifvit till er om! Desto hellre, som en viss ung mans blödande hjertesår och orygglige beslut att aldrig gifta sig måste uppresa en viss skiljemur . . .»

»Ack, den existerar icke längre!» utropade jag eldigt. De båda gamla utbytte en blick af hemligt förstånd, och min vackra kusin rodnade upp öfver öronen, under det hon tycktes plötsligt ha upptäckt några intressanta hieroglyfer i botten på sin tallrik.

* * *

Sex år ha se'n dess försvunnit som en rök.

Ibland när jag sitter vid mitt arbete, känner jag en mjuk hand läggas på min skuldra, och när jag vänder mig om, möta mig ett par obeskrifligt vackra, blå ögon, som vi sett en gång förut i en viss jernvägskupé mellan Laxå och Karlstad. Egarinnan af dessa ögon lyfter med ett stolt och lyckligt modersleende upp en liten knubbig verldsborgare i pappas knä, kastar en blick på manuskriptet på bordet, ger pappa en liten smäll på den skäggiga kinden och säger:

»Hvad ska' du tala om det för! Inte intresserar sig någon menniska för din obetydliga roman i en jernvägskupé.»

»Må vara! Den intresserar i alla fall mig sjelf, som ett minne af en lycklig och ännu fortfarande dröm», svarar jag och afklipper min hustrus små protester med en kyss.

En liten kärlekshistoria.

Scenen är »i torget», d. v. s. Kungsträdgården, i den klassiska Östra allén. Tiden: en aftonstund. Personer: Han och Hon samt En okänd man.

Han flanerade upp och ner med minen hos en Cæsar, som vet att han blott behöfver vinka med handen för att en verld skall falla till hans fötter. Han var kontorsherre — — visserligen. Men han var en tusan så vacker karl, den moderna rocken satt som gjuten på hans eleganta ryggsvängda figur och de ljusa pantalongerna framhöllo hans underbart väl utvecklade nedre extremiteter på ett så förföriskt sätt, att det borde fordras vida större motståndskraft än den, som vanligen kommer på en qvinnas lott, för att icke förälska sig i de benen och de byxorna.

Han kastade i förbigående granskande blickar genom sin pincenez på sofforna, der fruntimmer sutto. Man såg, att det var en Adam, som kände sig ensam och behöfde qvinligt sällskap.

Omsider slog han sig ned på ett säte, hvars ena ände upptogs af en svartklädd smärt dam med vackra anletsdrag och något på samma gång distingueradt och oskyldigt i sitt väsen. Skymningen hade visserligen börjat falla, men ännu var det så ljust, att han kunde iakttaga detta.

Han satte sig på något afstånd från henne, tillräckligt långt ifrån för att synas vördnadsfull, tillräckligt nära för att uttrycka en viss förtrolighet.

Så satt han en stund och intog behagliga ställningar och piskade sina härligt rundade vador med den ståltrådsfina spatserkäppen. Hon tycktes inte märka något deraf. I början hade hon sett på honom ett ögonblick lugnt och likgiltigt — men så var det som om han alls inte hade funnits till. Det var märkvärdigt!

Han kände sig svårt sårad deraf.

Men så kom han att tänka på, hur raffineradt det qvinliga koketteriet kan vara. Hon märkte honom nog — hon ville bara inte låtsa om det.

Han beslöt inleda en konversation med henne. Han satt en stund och funderade på någon lämplig inledning, han ville säga någonting, som kunde visa henne att han var en man med intelligens.

Och när han funderat en stund, så flyttade han sig ett par tum närmare henne och yttrade med en röst, i hvilken han sökte inlägga så mycket himmelskt välljud som möjligt:

»Ett förtjusande väder i afton! Tycker inte fröken det!»

Hon tycktes anse det obehöfligt att diskutera den saken, ty hon svarade hvarken ja eller nej.

Han märkte, att vädret inte lämpade sig. I stället tog han till en ofta använd krigslist och utbrast:

»Och fröken är också ute och svärmar i det vackra månskenet!»

Det der, sagdt en afton, då det inte fins spår till måne på firmamentet, visste han af erfarenhet vara ett särdeles bra sätt att få i gång ett menings-

byte med ett obekant fruntimmer. De plägade nemligen alltid mer eller mindre direkt bestrida månskenets tillvaro ... och så var början gjord.

Men det var för besynnerligt! Hon tycktes lika litet intressera sig för det obefintliga månskenet, som för vädret. Hon svarade ej ett ord, såg ej ens på honom — hon bara ritade fantastiska figurer i sanden med parasollens doppsko.

Han kände sig retad af denna oväntade tystnad. Han makade sig ett par tum närmare och gjorde ett nytt angrepp.

»Så härligt musikens toner ljuda! Hör fröken? Det är ur Aida ... (Paus) ... Har fröken sett Aida?»

Intet svar, inte en blick. Hon tycktes inte ha sett Aida.

Han sprätte nervöst i sanden med käppen, bet sig förargad i underläppen och funderade på hvad han härnäst skulle säga.

Jo, nu visste han det!

»Är fröken Stockholmska! ... Fröken är kanske från landet. Det är jag med! ... (Paus) ... Jag är född i Sorunda, ser fröken! Ser jag inte ut till det, hvafalls?

Det der visste han, att fruntimmer brukade finna mycket roligt och qvickt — men *hon* var ett märkvärdigt undantag. Hon drog ej ens på mun, så vidt han kunde se.

Det var också en förbaskad tungus! tänkte han. Men högt sade han:

»Fröken är ensam i verlden. Det är jag med. Om vi skulle göra sällskap ett stycke på lifvets bana, säg, fröken? ...»

Två minuters tystnad. Han vred harmfullt sina mustacher. Men han beslöt att ej ge sig. Trägen vinner, det visste han.

Och så fortsatte han. Han undrade hvar hon

bodde, på Norr, Söder, i Sta'n eller på Östermalm. Eller kanske på Kungsholmen. Om det var långt dit. Han var så nyfiken, sa' han. Han skulle så gerna vilja gå med till porten. Bara till porten. Det var så trefligt att prata bort en stund. I synnerhet med en så älskvärd och vacker flicka. Och en sådan ljuf och tjusande natt. Hon skulle inte vara rädd för honom. Han var en snäll gosse — det tyckte alla flickor. Kanske hon tyckte om ett glas punsch? Eller en sherrykobel? Hvad gjorde hon om dagarne? Sydde hon? Var kanske kammarjungfru? —

Så satt han och uttömde sig i frågor om allt möjligt och använde alla de finter en erfaren Kungsträdgårdens Don Juan har till sitt förfogande. Hon var och förblef tyst — en hemlighetsfull sfinz.

Hvad skulle han nu hitta på? Det vore väl tusan, om hon inte skulle få mål i mun till slut...

Då närmade sig en mansperson, som styrde kosan rakt på henne, lyfte lätt på hatten och slog sig ogeneradt med ett grymtande ljud ner vid hennes sida.

»Det var mej en oförskämd gynnare!» tänkte vår Don Juan. — »*Han* går burdus på saken!»

Han böjde sig fram för att se, hur hon tog emot den djerfve, hon, som kunnat motstå honom.

Hvad... hvad... hvad vill detta säga? De börja gestikulera och sprätta med fingrarne i luften...

Kors för tusan!

Ett hemskt ljus gick upp för honom.

Han hade i en och en half timme suttit och kastat sina vältalighetsperlor för — en döfstum!

Några djupsinniga tankar i qvinnofrågan.

Poeterna säga: qvinnorna äro englar.

Gubevars, gerna för mig!

Men numera tror man inte poeterna, som förr i verlden. Man tillåter sig bestrida deras premisser och konklusioner.

Om qvinnorna ha försämrats till väsende och karakter eller om »skapelsens herrar» blifvit mera nogräknade, det lemnar jag derhän. Jag håller mig blott till det tyvärr allmänt bekanta faktum, att en stor del äkta män förneka mer och mindre offentligt qvinnornas syskontycke med englarne.

Och då de äkta männen böra ha grundat sina åsigter på verklighetsstudium, måste man väl antaga deras utlåtande såsom ojäfvigt och uppställa som allmängiltig den satsen, att qvinnorna *icke* äro englar.

Detta är beklagligt för poeterna, men, som jag tror, bra för qvinnorna och den öfriga menskligheten. (Jag ber de qvinnohatare, som till äfventyrs få läsa detta, om ursäkt att jag *ännu* inrangerar qvinnan ibland menskligheten; jag är nemligen ogift.)

Ty på englar ställer man allt bra höga anspråk.

Och derför tror jag qvinnorna böra vara glada öfver att en nyktrare tids åskådning förnedrat dem till menniskor med menskliga fel och brister.

Bit efter bit rycker man bort den piedestal, hvarpå tévattens- och månskensriddare samt af kronisk erotisk feber lidande skaldeynglingar höjt upp »skapelsens krona» med alla hennes både lösa och fasta inventarier, såsom »nattsvarta lockars svall», »munnens perlkorall», ögonens »djupblå himlar», »läppars svällande purpur», »kindens sammet», »barmens liljekullar», »den blomsterstängelveka midja» m. m. m. m., som ej så noga specificeras kan. När en mansperson i våra dagar svänger sig med dylika uttryck, blir han föremål för allmänt medlidande och betraktas såsom antingen kär eller galen, hvilket väl i sjelfva verket kan komma på ett ut.

Hvarför skulle man också i våra realistiska och sparsamma dagar öda så mycken tid och ansträngning på konstruerandet af vackert klingande hyperboler, när vårt språk blifvit riktadt med ett så expressivt och vältaligt uttryck som »stiligt». Man behöfver bara förstärka detta uttryck med något af de många namnen på afgrundsfursten och hans hofstat, för att åstadkomma tillbörlig illusion hos åhöraren, lämpad efter graden af den beundran vi vilja uttrycka. Man säger t. ex. »tusan så stilig» eller »förbannadt stilig» eller »alldeles förbannadt stilig» eller »dj—gt stilig» o. s. v., så långt komparationsförmågan och ordförrådet sträcker sig. Att deremot, såsom jag hört farbror Andersson säga, utlåta sig om en qvinna, att hon är »grann som f-n», det är ett missbruk af allegoriens frihet och dessutom i och för sig sjelf en liten smula tvetydigt. — —

Men nu har jag kommit på sidan af ämnet. Jag sade, att vår tid bit för bit plockar bort det altare, hvarpå qvinnan (oftast mera till namnet än i

verkligheten likvisst!) suttit som en annan afgudabild och mottagit guld, rökelse och myrrha af — inte vice män, utan män, som snarare varit motsatsen.

Qvinnan har degraderats från engel. Det är också bevisadt, att hon i fysiskt hänseende är underlägsen mannen. Det är visserligen icke till fullo bevisadt, men gäller dock för många som en trossats, att hennes intellektuella begåfning ställer henne några steg lägre än mannen på skapelsens stora gradskala. Fysiologer ha konstaterat, att hennes hjerna är mindre än mannens och att hon i regeln är — *pardon, mes dames!* — kobent. Men det nyaste af allt nytt är, att qvinnan också — luktar illa.

Ja ja, förstå mig nu rätt! Hon luktar naturligtvis inte sämre än den starkare hälften af mänskligheten i den meningen, att hon hos omgifningens luktnerver framkallar oangenäma ... hm ... känslor; tvärtom torde hon i det hänseendet oftast, d. v. s. när hon inte är allt för tokig i mysk och patshouli, stå något framom oss skapelsens s. k. herrar. Nej, jag menar att hon luktar dåligt eller med andra ord (det är verkligen knepigt att uttrycka sig på en gång populärt och otvetydigt), att hennes luktsinne är mindre utveckladt än mannens.

Detta erfarenhetsrön har framgått af åtskilliga experiment, som en vetenskapsman (jag tror han är amerikanare) nyligen anstält. Liksom mycket annat nytt strider det mot många af de gängse föreställningarna, men bekräftar å andra sidan åtskilliga funderingar, som jag hittills gått tyst och burit på.

Jag vet, att rätt många äkta män hittills burit en viss respekt för qvinnans luktsinne och att de skola stå något undrande och spörjande inför den amerikanske vetenskapsmannens nya sats.

De ha till dömes en afton gått ut under högtid-

lig förklaring, att endast den varmaste medborgarkänsla och fosterlandskärlek nödgade dem att på några timmar lemna den husliga härdens trefnad och stilla fröjd för det obehagliga och nervretande verldsförbättrarebråket på ett eller annat offentligt möte. Så ha de kommit hem så der framåt morgonsidan, tyst och försigtigt dragit af sig stöflarne i tamburen, tassat ohörbara som andeväsen genom förmaket och salongen, för att i sängkammaren mötas af den äkta, bättre hälftens inqvisitoriska, molndigra blickar.

»Så sent du kommer, Pelle! Varade det der mötet *så* länge?»

Rösten är ännu mild som en vestanfläkt, men mannens fina öra uppfattar mycket väl ett olycksbådande tremulando under den skenbart lugna tonansatsen.

Han håller på att syssla med löskragen och derför låter det litet tjockt, när han svarar:

»Ja, gumman min. Det höll på aldrig bli slut. Klockan är visst ett . . .»

»Tre är hon. Jaså, det der mötet — — —»

»Kors då!» afbryter mannen i en ton af ytterlig öfverraskning under det han nervöst stryker af sig manchetterna. »Kan klockan vara så mycket! Fasligt hvad tiden kan gå.»

Men frun ger honom ej tid att retirera. Hon återknyter raskt tråden:

»Det der mötet var visst mycket intressant?»

»Ja, min skatt, mycket intressant, verkligen intressant!»

Han kränger otåligt af sig sina onämnbara och låtsar se obesvärad ut.

»Och du kommer *direkt* från det der mötet?»

»Naturligtvis!» — Han ser så oskyldig ut, så han skulle kunna på den minen ovisiterad slinka förbi sjelfvaste Sankt Petrus in i himmelriket.

Men frun är misstänksam och skarpsynt.

»Pelle!»

Han rycker till som om han plötsligt känt en blodigel kräla under ylletröjan.

»Hva' ... hva' är det, min skatt?»

»Kom hit!»

»Strax ... strax! Jag ska' bara gå ut i köket och hänga strumporna på spiseln ... jag känner mig liksom litet sur om fötterna.»

»Kom hit, Pelle! Genast, hör du!»

Han harklar sig och går dröjande fram till den äktenskapliga sängen.

»Här är jag nu», säger han med ett något förläget småleende. »Hvad är det du vill?»

Hon sätter sig upp i sängen och säger kort och befallande:

»Gapa! ... Andas! ... Jo, jag kunde tro det! Du blef väl bjuden på *punsch och porter* på det der mötet också, hva'?»

Innan han hinner svara, smäller en kraftig örfil på hans kind.

»Åh, ditt odjur! Din usling! Jag kunde nog tänka mig, hvad det är för möte, du varit på. Det riktigt stinker af dig! Jo, sådana äro de. Att du inte skäms en smul! Hvar har du varit? Ja, du behöfver inte säga någonting. Jag förstår allt. Oh, ett så'nt afskum till karl!» — — — — — — —

Låtom oss draga tystnadens slöja öfver fortsättningen. En half timme senare ligger den äkta mannen suckande och huttrande på den hårda salssoffan och stirrar melankoliskt upp mot stjernorna och mumlar för sig sjelf:

»Anfäkta, att de fruntimren ska' ha så'nt väderkorn. Jag åt ju ändå tre kaffebönor för att hon inte skulle lukta nå'nting.»

Qvinnans luktorgan kan utföra än kinkigare analyser. Jag har hört talas om äldre fruntimmer, som med stor bestämdhet kunnat uppgifva, hvad man på en viss dag haft till middag i granngårdarne, och unga flickor, som kunnat lukta en rival på en fjerdingsvägs afstånd. Jag tror mig också ha hört talas om en förnäm grefvinna, hvars luktorganer voro så fina, så högt utvecklade, att hon rynkade på näsan, så snart skuggan af en ofrälse person gled förbi hennes sängkammarfönster.

Men jag vill visst icke förneka, att amerikanaren har rätt, d. v. s. att qvinnan luktar sämre än mannen. Vetenskapen måste man buga sig för.

För öfrigt är det genom mångahanda exempel tydligen bevisadt, att mannen eger ett otroligt fint luktsinne. Hvarför användas annars uteslutande män till detektiver och sundhetspoliser?

Det fins någonting som kallas skuros. Ni känner kanske till det. En del karlar ha utomordentlig respekt för denna odör (deremot tyckes den vara en söt lukt för allt hvad fruntimmer heter). Hos somlige män kan känsligheten för detta slags os vara så högt uppdrifven, att de vädra skurlukt i rum, der inte ens vålnaden af en skurborste på tre månader glidit öfver golfvet.

Men hvad tjenar det, som sagdt, till att anföra bevis och exempel mot och för saken, när vetenskapen sagt sitt ord. Det är kort och godt ett axiom att qvinnan är mannen underlägsen äfven på luktområdet.

Jag vill icke trötta läsaren med en undersökning af den frågan, huruvida denna omständighet kan utöfva någon afgörande inverkan på den qvinliga frigörelsesaken eller leda till någon modifikation af den fordran på likställighet damerna uppställa.

Äfven om de till slut skulle lyckas att bemägtiga sig hans byxor, husbondvälde, diktaturen öfver plånboken, privilegiet att gå ut solo om qvällarne m. fl. af ålder mannen tillerkända rättigheter och fördelar, så få de väl ändå efter detta erkänna, att gäller det att lukta, så äro vi karlar dock ännu allt framgent skapelsens herrar.

"Lilla Rosa".

En högst märkvärdig historia om en just icke så märkvärdig hund, men ett så mycket märkvärdigare giftermål.

Det var en gång — — nej, nu ska' vi inte börja så der, ty då tror man bestämdt, att det bara är en *saga* jag har för afsigt att ge er till lifs. Och det är det platt inte.

Kastom oss alltså utan preludier in på den historiska sanningens mark.

Det fins i en af Stockholms utkanter ett stort qvarter, som officielt kallas Barnängen och som till större delen är bebygdt med oansenliga och delvis temligen ruskiga en- och två-våningshus, omvexlande med kåltäppor och tocke der. Det är dit vi styra våra steg för att söka upp »hjelten» i början af denna spännande och utmärkta berättelse.

I ett af de mera gentila husen vid den lilla gränd vi passera bor Ville Timmelin två trappor upp. Om vi krångla oss upp för de maskstungna trapporna, som under våra fötter sucka öfver alltings förgänglighet, stöta vi, väl uppkomna, hufvudet burdus mot en dörr, på hvilken vi i halfdunklet tycka oss urskilja någonting som liknar ett visitkort. Ha vi en tändsticka till hands, så kunna vi också utan större besvär öfvertyga oss om, att visitkortet egentligen är

baksidan af ett spader-ess, på hvilken en kraftig hand pränta t i ett märkvärdigt slags konstskrift de tre orden:

V. Timmelin,
e. o. Notarie.

Godt! Vi stå således vid målet, knacka på och höra innanför en grof manlig röst, som säger: »Stig in!» Vi öppna dörren och studsa tillbaka. Ett rökmoln slår oss till mötes, ett qväljande rökmoln, men sedan vi af lukten märkt att det skall föreställa tobaksrök, lugna vi oss, hemta andan och stiga in i det lilla rummet.

I början se vi just ingenting annat än rök, men sedan våra svidande ögon hunnit vänja sig vid denna atmosfer, upptäcka vi på en skinnklädd, men fasligt »uppsluppen» pinnsoffa först en brokig rökmössa och sedan de allt tydligare framträdande konturerna af en mansperson.

Detta är — vi antaga den skarpsinnige läsaren redan har gissat det — Ville Timmelin som här i denna enkla, låga hydda njuter ett nästan aldrig stördt *dolce far niente*.

Han stoppar en pipa och bjuder oss — — ja, ja, det var aldrig värdt att neka! Ville har höga tankar om gästfriheten, men den, som nekar att ta en pipa rök, när han bjuder, den får inte göra sig förhoppningar om någon synnerlig utmärkt högaktning från Villes sida.

Sedan vi nu suttit här några minuter — och rökt, förstås! — äro vi så pass hemmastadda, att vi kunna ta rummet och dess beherskare i närmare skärskådande.

Allt är ned- och inrökt — det är den första iakttagelsen vi göra — från och med de ockragula gardinerna till och med den nattrock, hvari Ville insvept

sin lekamen... Nattrock, sa vi verkligen, men vid närmare besinning anse vi oss verkligen böra bedja alla verldens verkliga nattrockar om ursäkt för det vi råkat inregistrera det plagg, som omsluter den större och massivare delen af Villes jordiska, bland denna utomordentligt hedervärda och hemtrefliga klass af rockar. Det plagg, Ville har på sig, förefaller oss deremot, när vi se nogare efter, ha något slägttycke med en gammal, urblekt sommaröfverrock, och sanningen att säga är det också en sådan, som Ville köpt på stadsauktion efter en död bagare. Detta gissa vi är också orsaken till att rocken synes ämnad för minst två sådana som Ville — men det generar inte Ville alls, han säger tvärtom, att i den rocken »bor man utomordentligt bra». Rockens rymlighet passar också bra ihop med Villes afgjorda hat mot allt inskränkt och småaktigt, från och med den inskränkta krediten på »nykterheten», der Ville går och äter, till och med den småaktiga misstänksamheten hos de stadens skräddare, som Ville velat hedra med beställningar pr tre månaders accept...

Men hvar voro vi nu? Jo, vi höllo på att besigtiga Villes rock. För att affärda detta verkligen unika plagg böra vi slutligen nämna, att det hålles ihop om lifvet af en segelgarnsända — ett af de få band, som inte försakelsen, utan Ville sjelf ålagt sig. Det skulle vara roligt att också få tala litet om färgen på den märkvärdiga rocken, men då frukta vi, att den här berättelsen skulle svälla ut till en roman i flere delar. Ty hvad slags färg Villes rock har, det beror alldeles på från hvilken sida man ser den. Regnbågen har bara sju färger, men Villes rock kan bestämdt göra anspråk på minst 77 färgnyanser.

Vi skulle väl nu för konseqvensens skull äfven kasta en granskande blick på Villes byxor, men enär det ingen säkerhet är att inte denna utmärkta berät-

telse kan råka komma under någon Filipstadsfrökens ögon, är det kanske så godt att med vördnadsfull tystnad gå förbi Villes *enda par* »onämnbara». Desto hellre som vi beträffande bestämmandet af deras ursprungliga och öfvervägande färg skulle råka i samma svåra dilemma som vid rocken.

Toaletten afslutas af ett par tofflor — morgontofflor, gubevars! Kors, det är ju blankläder?! Hvem kunde tro, att Ville skulle ha råd att vräka sig i blankläder? Men ... vid närmare påseende reducera sig de i töcknet glänsande blankläderstofflorna till de anspråkslösa lemningarne af ett par gummigaloscher. Nåja, det är ju i alla fall ett par tofflor, och i brist på bättre så ...

»Som man är klädd blir man hädd», säger ordspråket. Följaktligen skulle man af beskrifningen på Villes toalett kunna draga den slutsatsen, att hans person står i harmoni med klädseln. Men det är ett kapitalt misstag. Ville är i sig sjelf en fin karl. Kunna vi icke med någon bestämdhet afgöra färgen på rocken och byxorna, så är det deremot inte alls någon svårighet att urskilja att Ville har en karmosinröd ansigtsfärg. Han ser ut som ett vinterny, hvarken mer eller mindre. Icke heller är det svårt att uppdaga, att Ville har ett det allra vackraste korpsvarta hår, lindrigt krusigt och i glans täflande med de ofvan beskrifna f. d. gummigaloscherna, numera morgontofflorna. Ögonen äro, om vi icke misstaga oss, bruna, näsan bygd i romersk stil och öfver den något breda, men väl tecknade munnens purpurläppar skjuta ut ett par korta, borstliknande svarta mustacher. Ansigtet är i sin helhet ej så oäfvet tillmejsladt, och lägga vi så härtill, att Villes hela »själsfodral», d. v. s. kroppshyddan, mäter i höjd precis 1,852 millimeter samt i bredd motsvarar proportionslärans fordringar, torde porträttet vara, åtminstone till sina

konturer, tämligen fullständigt och läsarinnan ha bildat sig en ungefärlig föreställning om Villes utseende. Det skulle glädja mig ofantligt å Villes vägnar, om läsarinnan behagade godhetsfullt anse honom som en ganska vacker karl — ty det *är* han.

Tyvärr tillåter vårt korta besök oss ej att kasta ett kritiskt öga på möbleringen i rummet, sannolikt till stor skada för de af mina läsarinnor, hvilka ej varit eller ha någon utsigt att blifva i tillfälle att personligen taga ett äkta ungkarlsrum i skärskådande. T. ex. den gamla pinnsoffan der — nog vore den förtjent af sitt eget kapitel, liksom de två stolarne, af hvilka den ena balanserar på tre ben, och det rankiga bordet; men det ha vi hvarken tid eller lust till. Låtom oss alltså uteslutande sysselsätta oss med vår »hjelte».

Han ligger, som sagdt, på sin soffa och suger med synbart välbehag på en kolossal pipa, hvars hufvud hvilar långt ute på golfvet. Ville har, i förbigående sagdt, den lilla svagheten att vilja inbilla alla sina bekanta, att besagda hufvud är äkta sjöskum, men han har ännu icke lyckats få någon att tro derpå. Som vi nu sitta och betrakta honom se vi, att han har sina ögon riktade mot taket och att hans anlete antagit ett högeligen fundersamt uttryck. Han grubblar på något, det syns tydligt, och detta grubblande har också utgjort Villes förnämsta sysselsättning under de senaste sju vintrarne, om man frånräknar den lilla del af dagen han använder till öfversättning för en utgifvare af kolportageromaner, en sysselsättning, som inbringar Ville ett nödtorftigt uppehälle. Om sommaren kan man deremot säkrast träffa Ville någonstädes nere vid Hammarby sjö, sittande på stranden med ett metspö. Det fins ingen der i trakten, som någonsin sett honom få en fisk, men Ville betraktar visst detta som en bisak . . .

hufvudsaken är att han får vara i fred med sina funderingar och sin pipa.

Ville grubblar, som sagdt, på något. Men på hvad? Ja, den som det visste! Ska' vi förråda hans hemlighet? Nå väl, lofva på heder och tro, älskvärda läsarinna, att iakttaga obrottslig tystnad, så ska' vi tala om det. Saken är nemligen den — men det skall hållas tyst... tyst som grafven — att Ville funderar på att *gifta sig*.

Jaha, just gifta sig! Är det något så öfverraskande, att den älskvärda läsarinnan behöfver se så förvånad ut? Hvarför skulle inte en så pass hygglig karl som vår vän Ville Timmelin ha rättighet att vilja gifta sig? Han är icke mer än trettiofem år, frisk och sund som en nötkärna... Men — en fattig romanöfversättare?... Just deri ligger det, skall jag säga. Om Ville vore t. ex. grossör, om han i stället för sina 2 kr. om dagen förtjenade 200, då är det inte alls säkert att Ville skulle kommit på den idén att för sin del bidraga till en liten omflyttning i hufvudstadens befolkningsstatistik från kolumnen »ogifta» till kolumnen »gifta». Det är, med få ord sagdt, derför att Ville är *fattig*, som han funderar på att gifta sig.

Men att gifta sig, det är en sak, som i allmänhet är lättare sagd än gjord. I synnerhet, då man, som Ville, försummat att skaffa sig några värdefullare bekantskaper ibland det s. k. täcka könet. Under sådana förhållanden får saken naturligtvis arrangeras på annat sätt: kontrahenterna få uppsöka hvarandra i verldsvimlet. Ville hade också mycket riktigt insett situationens vansklighet och efter mogen öfverläggning beslutit att inbjuda den qvinliga delen af menskligheten till en täflan om hans hjerta och hand, förmedels en »stilig» friareannons i ett par af stockholmstidningarna.

Med stor otålighet motsåg han resultatet af denna operation. Några dagar efter det annonsen »varit ute» gick han till postkontoret. Med klappande hjerta trädde han in i ankommande afdelningen, och då en af postmenniskorna bak disken närmade sig honom med den vanliga frågande blicken, var det med knapp nöd Ville kunde få fram sitt ärende. Postmannen tog med sin vanliga lugna och likgiltiga min en bundt bref ur W-facket och började bläddra ibland dem, under det Ville stod som på nålar — han tyckte sig ha märkt att »postisens» blick fått en ironisk anstrykning, en uppfattning, som naturligtvis helt och hållet berodde på Villes uppjagade fantasi och dåliga samvete.

»V. T. 320 — var det så?» frågade postmannen och kastade fram ett bref. Ville ämnade svara ja, men i häpenheten fick han blott fram ett grymtande ljud, som dock postmannen tydligen tog för ett bekräftande, ty med ett »var så god!» lät han det första brefvet följas af ännu ett . . . så ett tredje . . . ett fjerde . . . ett femte. Besitta det! Fem svar på annonsen! Villes stackars hjerta dansade riktigt polka af glädje — feberaktigt stoppade han biljetterna på sig och aflägsnade sig.

Först ute på Rödbodtorget återvann han sin sjelfbeherskning. Biljetterna brände som eld i hans ficka, men förr skulle han ha låtit hugga sönder sig bit för bit som slagtargumman der borta styckade de jordiska qvarlefvorna af en kalf, än han skulle tillåtit sig att på torget öppna och läsa de fem brefven. Misstänksamt spejande omkring sig, som en missdådare, hvilken tänker begå något streck, stack Ville handen ned i sin byxficka. En solglimt drog öfver hans anlete, och ett halfhögt: »Åh, då kan man ju gå till Bengt!» låter oss förstå, att han kommit till full visshet om något i byxfickan, hvarpå han förut tviflat.

Några ögonblick senare sitter Ville förtöjd framför en »wermouth» i Lagerlunden. Det var händelsevis ganska folktomt, och Ville behöfde alltså icke genera sig att undersöka sin korrespondens. Med darrande hand och klappande hjerta öppnade han den första biljetten och genomögnade den. «Hm! det är ett nedrigt skoj!» mumlade han och stoppade med sviken min biljetten tillbaka i fickan. Något lugnare — vanan är ju halfva naturen — tog han upp den andra. Sedan han läst den, skakade han missmodigt på hufvudet och med ett »duger inte!» fick denna följa sin kamrat. Icke heller den tredje eller fjerde måtte ha behagat honom, ty de fingo dela föregångarnes öde. Nu återstod en. Med ett slags förtviflan slet Ville upp kuvertet, men knappt hade han kastat en blick på innehållet, förr än hans anlete genast klarnade och en suck af belåtenhet undslapp honom. Med ett sjelfbelåtet småleende stoppade han den starkt parfymerade biljetten i bröstfickan — närmast hjertat, förstås! — liqviderade sin wermouth, offrade i glädjen en hel tio-öring i dricks-pengar, och försvann.

En afton, några dagar senare, återfinna vi vår hjelte, oroligt gående af och an nedanför Karl XII:s staty. Han väntade synbarligen på någon, ty han kastade allt emellanåt spanande blickar omkring sig. Klockan i Jakob slog tio. I det samma syntes en qvinlig skepnad närma sig, äfven hon tydligen sökande någon. Ville gick emot henne och uttalade sakta ordet »Mariage». »Merci!» hviskade den qvinliga skepnaden. Efter ett kort i hviskande ton fördt samtal, bjöd Ville henne armen, hvarpå de försvunno . . .

Ett par timmar senare träffa vi vännen Ville på sitt rum i qvarteret Barnängen. Iförd sin märkvärdiga rock går han ifrigt af och an. Det behöfs icke

mycket skarpsinne, för att se, att har är ond, mycket ond.

Låtom oss lyssna till den monolog, hvarmed han beledsagar sin promenad.

»En så'n markatta!» mumlar han med sammanbitna tänder. »Och en så'n åsna man kan vara! Kunde jag inte, mitt arma nöt, inbilla mig, att hon var ful som en af Macbeths hexor, när hon bar ett så'nt der tjockt flor för ansigtet! Och så tog jag det trollet med till Blanchs! Bjöd henne på te... med bakelser! Det var som att kasta en och femti i sjön! Och så hon åt se'n! Som en uthungrad varg — hvarenda bakelse strök med... och så tyckte hon, att vi nog skulle komma öfverens! Tvi! (Ville spottade föraktligt). Om hon ändå varit så pass förmögen, att hon sjelf kunnat betala sina bakelser, så skulle jag väl ändå förlåtit henne. Nej, hvad jag gör, men så ta' mej den sure jag nå'nsin friar i tidningarna mer!»

Detta fasta beslut tycktes i någon mån lugna Villes upprörda känslor, ty han tände sin pipa och slängde sig på soffan för att återtaga sin funderande verksamhet. Pipan var nästan utrökt, då Ville med ett språng for upp från soffan, dansade i vild yra omkring på golfvet, sparkade omkull stolarne och skrek öfverljudt: »Ha! Jag har det! Jag har det! En präktig idé, vid gudarne, en riktigt briljant idé!»

»Hvad i Guds namn står på? Har notarien blifvit alldeles tokig?» ljöd det från dörren, som öppnats för ett litet skrynkligt gumansigte.

»Tjo hej, lilla madam!» ropade Ville i sin förtjusning, ryckte upp dörren och drog den temligen lätt klädda gumman in i rummet, der han svängde om med henne ett par hvarf. »Jag är så glad... så glad... kan madam tänka sig: jag har fått en idé!»

»Jag menar han har fått kollern!» ropade gumman i vredesmod och rusade mot dörren. »Har han då rakt inte en smul anständighet i sig? Ser han inte, att jag har bara en kjortel på!»

»Seså frun lilla, bli nu inte knottrig», bad Ville i något lugnare ton. »Hvad gör en kjol mer eller mindre i ett så'nt här högtidligt ögonblick. Jag ska' ge madam tio kjortlar...

»Ska' *han!!*» afbröt gumman försmädligt. »Ja, gu' nå' mej, fattig stackare, om jag inte får nå'nting annat att ta på mej!

»Madam ska' få se! Inom tre månader svär jag att... ser frun lilla, saken är den, att jag ämnar gifta mig... jag ska' göra ett lysande parti, lita på mej!»

»Asch! Han är ju rent från vettet!» mumlade gumman, i det hon skyndsamt stängde dörren om sig. »Vill han vara god och hålla sig i skinnet derinne och vara tyst, så hyggligt folk kan få sofva i fred... hör han det!» En varnande bultning gaf eftertryck åt hennes ord.

De följande dagarne tycktes Ville ha fått något slags sysselsättning ute i staden, ty hvarje dag sedan han slutat sitt öfversättningsknåp, begaf han sig hemifrån och kom ej tillbaka förr än fram på aftonen, alltid betydligt trött, men, som det föreföll, glad och nöjd med sig sjelf.

En afton, omkring fyra dagar senare, kom han försigtigt smygande hem, bärande någonting under rocken. Inkommen i sin fristad, låste han först dörren och tog så fram det under rocken burna föremålet, som nu visade sig vara en liten oformligt tjock silkespudel. Det stackars kräket såg så sömnigt ut, att Ville ej hade hjerta att väcka det, utan med rörande omsorg afstod han sin egen hufvudkudde åt

den nye kamraten, som han derpå varligt lade i en vrå bredvid den varma kakelugnen.

Tidigt följande morgon var Ville på benen och begaf sig ut, för att strax derpå återkomma med några läckra bitar kalfstek, en halfstopsflaska mjölk och en hel handfull sockerbitar. Kamraten i kakelugnsvrån väcktes och inbjöds att dela frukosten, och tack vare i synnerhet sockerbitarne voro Ville och hans nye bekanting snart de bästa vänner i verlden. Efter slutad frukost rullade pudeln åter bort till sin kudde för att njuta sin siesta, medan Ville ilade med bevingade steg till en af sina få ekonomiskt rangerade vänner, boende vid Kornhamnstorg. Denne var han också nog lycklig att träffa hemma, och Villes begäran, att få låna en omgång hyggliga kläder, beviljades efter något parlamenterande och sedan Ville bedyrat, att han stod i begrepp att göra en briljant affär. Glad som en spelman skyndade Ville derifrån hem och tittade i förbifarten in på en rakstuga, hvarifrån han utkom, slät och fin om hakan som en ungmö, med vaxade och à la Napoleon uppvridna mustacher samt med brända och doftande lockar. Sedan han der hemma aflagt sin »gamla menniska» och ifört sig de lånta kläderna samt framför ett spegelfragment knutit en artistisk halsduksknut, var han så till sin fördel förändrad, att den gamla städerskan höll på att trilla baklänges af förvåning, då hon vid utgåendet mötte honom i förstugan, bärande sin fyrbenta skyddsling på armen.

Det var länge sedan Ville bestod sig lyxen af droska, men i dag ansåg han nödvändigt att vräka sig en smula. Med hunden i knät bar det af med Ville i rask fart mot norr, och slutligen stannade åkdonet framför ett enkelt tvåvåningshus vid —gatan. Kusken afskedades, och sedan vår hjelte kastat en granskande blick på sin yttre menniska, klef han

dristigt uppför trappan med den halfsofvande pudeln gömd under öfverrocken.

Det var icke utan en stark hjertklappning som Ville stannade framför en dörr och fattade klockströngen. Ett ögonblick tänkte han på att kasta hunden ifrån sig och fly, men denna svaghet varade blott en sekund. Med ett slags förtviflad resignation ryckte han i strängen, en ihållande ringning hördes. Det dröjde några sekunder, under hvilka Ville hörde sitt hjerta bulta som en ånghammare, innan dörren öppnades och en något passerad kokett klädd dam visade sig.

»Ur... ursäkta mig», började Ville med bäfvande röst, »är det här som fröken Lilja bor?»

»Jo,» svarade damen, »det är jag. Var god stig in!»

Ville efterkom inbjudningen, gjorde en tafatt bugning och framtog under rocken sin lilla skyddsling med orden:

»Det här är visst frökens hund...»

Knappt hade Ville yttrat dessa ord, förr än damen med ett utrop af glädje ryckte åt sig hunden, hvilken hon öfverhöljde med kyssar och smekningar, så att det stackars astma-behäftade djuret kippade efter andan. Ville åsåg denna scen med synbart intresse.

»Tack, min herre», yttrade damen slutligen till Ville. »Det var rysligt snällt af er. Jag vet inte hur jag riktigt skall tacka er!»

»Åh, jag ber, det är ju ingenting att tacka för.» Ville gjorde en siratlig bugning.

»Om ni visste, hvad jag varit orolig för det lilla djurets skull! Jag trodde, jag aldrig mer skulle få se min lilla söta Rosa!» Åter blef hunden föremål för ett passioneradt ömhetsutbrott.

»Måtte vara ett mycket känsligt fruntimmer, som kan hysa sådan ömhet för en ful hundracka!» tänkte Ville. Men högt sa' han: »Ack, det kan jag nog förstå! Ett så rart och älskvärdt djur!»

»Ja, är det inte?» gentog damen och gaf Ville en blick full af sympati, »och så klok, så tillgifven, alldeles som en menniska... Men förlåt min oartighet», fortsatte hon, »vill ni inte vara god och stiga in ett ögonblick... jag skulle mycket gerna vilja höra, under hvilka förhållanden ni träffade min lilla Rosa.»

Ville önskade ingenting högre. Han infördes i ett trefligt och väl möbleradt rum. Sedan han tagit plats på en mjuk divan, satte damen sig i en gungstol och återtog:

»Om ni har tid att skänka mig ett ögonblick, så var god berätta!»

»Jo, min fröken», började Ville, »händelsen var den att jag i går afton besökte en på Norr boende bekant familj. När jag skulle gå hem... jag bor nemligen på Söder... passerade jag Vesterlånggatan. Det var så der vid 11—12-tiden. Plötsligt hörde jag ett qvidande ljud, och när jag såg efter, varseblef jag vid det osäkra skenet af en gaslykta en liten hund, sittande utanför en port, skälfvande af köld — — —»

»O, det stackars, stackars djuret!» inföll damen och torkade bort ett par framqvällande tårar. »Men vid Vesterlånggatan, sa' ni! Jag begriper inte, hur han kunnat komma dit...»

»Det är också mig en gåta», svarade Ville. Men det är inte osannolikt att elaka menniskor... Ja, fröken har sig kanske inte bekant, att här i sta'n fins folk, som rent af har till födkrok att locka med sig hundar för att mörda dem och sedan sälja deras skinn...»

»O, det är barbariskt!» utropade damen och slöt lilla Rosa konvulsiviskt i sina armar. »Och ni säger . . . ni tror att det stackars djuret . . .»

»Jag misstänker», inföll Ville, »att er favorit blifvit med våld bortförd af någon af dessa nedriga skurkar. Sannolikt har denna blifvit på något sätt skrämd och nödgats lemna sitt rof i sticket.

»Min stackars, stackars Rosa!» snyftade damen. »Hvilken fara har du inte undgått!»

»När jag såg det arma djuret sitta der och jemra sig och när det riktade sina kloka, bönfallande ögon på mig, liksom ville det säga: 'jag ser på dig att du är en varm djurvän, du skall rädda mig', då kunde jag ej annat än fattas af djup medömkan. Jag kunde visserligen inlemnat det stackars djuret på närmaste polisvaktkontor, men då jag tänkte på hur hjertlöst man der kan behandla en sådan liten värnlös varelse, beslöt jag att taga henne med mig till mitt anspråkslösa hem. Och jag tror, att om den söta Rosa kunde tala, skulle hon säga er, att jag bemödat mig om att göra hennes vistelse hos mig så angenäm som möjligt, — ehuru hon ju alltid måste sakna sin älskvärda matmoder», slöt Ville med en artig bugning.

»Jag vet inte hur jag skall afbörda min tacksamhetsskuld till er», utbrast fröken Lilja och såg på Ville med djup rörelse. »Ni har räddat min Rosas lif. På hvad sätt skall jag belöna er, herr . . .»

»Ack, förlåt», afbröt Ville lifligt. »Jag borde ju ha presenterat mig, men jag är ibland något distrait. Mitt namn är Vilhelm Timmelin, notarie» — Ville beledsagade dessa ord med en elegant bugning.

»Jag vet, som sagdt, icke hur jag skall belöna er, min bäste notarie, dertill är den tjenst ni gjort mig allt för stor», återtog fröken Lilja. »Men»,

tillade hon med en viss tvekan, »jag gissar att min Rosa vållat er åtskilligt besvär och kanske äfven kostnader, och om ni tillåter, skulle jag gerna vilja lemna en liten ersättning . . .» Hon visade ett par splitter nya tior.

Det var inte utan att Ville med en viss trånad betraktade de skinande sedlarne, men i nästa ögonblick var han åter herre öfver sina känslor och invände ifrigt: »Nej, nej, för ingen del! Den tjenst, jag haft lyckan göra er, är så ringa och dessutom af den art, att tillfredsställelsen öfver att ha fått tillfälle att göra en god gerning är mig en tillräcklig belöning. Jag skulle anse mig för en dålig menniska, om jag mottoge någon slags ersättning för hvad som helt enkelt var min pligt såsom barmhertig menniska och gentleman, och hade jag ej redan hunnit öfvertyga mig om ert goda hjerta och medfödda älskvärdhet, så skulle jag sannerligen kunna tro, min fröken, att er afsigt vore att förödmjuka mig.»

Ville var verkligen präktig i detta ögonblick. I hans ord, i hans min och hållning talade den kränkta stoltheten sitt förkrossande språk, och fröken Lilja satt fullkomligt tillintetgjord af förvirring och beundran.

»Ni missförstår mig», stammade hon slutligen. »Icke var det min mening att förolämpa er — nej, för ingen del. Ni får förlåta mig min obetänksamhet.»

»Om någon behöfver förlåtelse, så är det väl jag, som tog så häftigt vid mig», svarade Ville med ett artigt småleende. »Men man rår ju inte för att man har en smula sjelfkänsla. För öfrigt anser jag den lilla tjensten tillräckligt belönad genom det tillfälle den förskaffat mig att göra bekantskap med Rosas älskvärda herskarinna.»

Hon rodnade vid detta tydliga smicker ända upp till hårfästet och slog blygsamt ned ögonen. Ville iakttog med glädje, att hans ord gjort ett djupt intryck och gratulerade sig sjelf till sin diplomatiska skicklighet.

»Notarien skall vänja sig af med att smickra», yttrade fröken Lilja efter en liten paus; »det är icke vackert!» .

»Smickra!» inföll Ville med väl spelad förvåning. »Kan det väl kallas smicker, att helt enkelt konstatera ett faktum?»

»Sannerligen», svarade damen under tilltagande förvirring, »sannerligen skulle man inte kunna tvifla på er uppriktighet, om jag ej sett ett så vackert prof på ert ädla hjertelag. Men — tillåt mig fråga, skulle inte notarien vilja göra mig den äran att spisa en enkel middag i mitt sällskap — förutsatt att ni icke anser äfven detta som en för er stolthet sårande belöning.»

»Åh, min fröken», svarade Ville, med handen på hjertat. »Jag är tvärtom förtjust. Jag har emellertid något litet att uträtta, men skall sedan ha den äran att infinna mig.»

»Ja, oändligt välkommen då till kl. 3!» Med dessa ord tog fröken Lilja atsked af sin gäst, som med dansande steg och glädjestrålande min begaf sig ut att flanera i »torget» ett par timmar och under tiden göra upp en detaljerad fälttågsplan för fullföljandet af denna första lofvande framgång.

Den lilla middagen var utmärkt, så tyckte åtminstone Ville, som just icke blifvit bortskämd i kulinariskt hänseende på sitt nykterhetsvärdshus der borta vid Barnängen. En butelj Madera, som fröken Lilja högtiden till ära anskaffat, smakade förträffligt och satte Villes tunga i lifiig rörelse. Han ertappade sig mer än en gång med qvicka infall och lustiga

skildringar från sin studenttid, och hans värdinna hörde på honom med synbart nöje, under det hon då och då förstulet betraktade sin gäst, hvars yttre tydligen ej lemnade henne oberörd. Ville låtsade ej märka detta, i stället sysselsatte han sig då och då med »Lilla Rosa», som, uppkrupen i hans knä, tycktes finna sig utmärkt bra hos sin »räddare», något som också betydligt höjde Villes aktier hos Rosas matmor. »En utmärkt treflig karl!» var hennes tysta tanke, då de stego upp från bordet.

Efter ett par timmars angenämt samspråk tog Ville afsked, sedan han lofvat att snart förnya sitt besök. I upprymd sinnesstämning och gnolande på en kuplett skyndade han hemåt. På Gustaf Adolfs torg mötte han den vän, som lånat honom kläderna, och i sin öfversvallande tacksamhet kunde han icke underlåta att se denne på en toddy i Berns. Här anförtrodde Ville vännen, naturligtvis mot löfte om samvetsgrann tystnad, att han höll på att »slå för en rik flicka» och att han hade alla utsigter att lyckas. Dessa förtroliga meddelanden hade till följd, att vännen ej allenast ädelmodigt tillät Ville att tills vidare få betrakta de lånta kläderna som sina, utan till på köpet försträckte honom med ett ficklån för bestridande af de nödvändiga »krigsomkostnaderna».

Ville gick den aftonen till hvila i den gladaste sinnesstämning, full af framtidshopp och toddy. Efter vanan anstälde han en liten sjelfbetraktelse, innan han öfverlemnade sig i Morfei våld, och med läsarens och i synnerhet läsarinnans benägna tillåtelse kan jag ej neka mig nöjet att återgifva denna monolog:

»En riktig lyckodag har du haft, min käre Ville, ta mej hin har du inte det! ... Och nu vore det väl tusan, om man inte en gång skulle bli rangerad karl ... En präktig idé jag fick i förgår, en

luminös idé! Menniskan är inte oäfven ... visserligen en smula till åren, men, herre Gud, 37 år är ju ingen ålder! Jag är ju sjelf 35 fylda, ja, ta mej f-n är jag inte det. Och för resten så är huset väl värdt att slå sig ut för ... alldeles ograveradt, det har jag gjort mig underrättad om. Och så lär hon ha styfrar dazu ... Att hon inte är olifvad att knyta ett kristligt äkta förbund, det såg jag tydligt ... och om inte jag fått det för galet om bakfoten, så gjorde jag ett storartadt intryck på henne ... Det var också rent af vådligt så jag kunde prata ... jag hade aldrig trott, att jag var så styf i att slänga käft ... Hin vet, hvar jag tog all galimatias ifrån, men den gick i henne som smör i skräddare. Det är just på det sättet man ska' ta fruntimren ... ju mer nonsens man pratar, dess förtjustare bli de ... Jag var allt sublim, när jag slog i'na den der historien om hund' ... hon blef f-n ta mej riktigt rörd, stackars menniskan ... Jaha, sof nu på ditt gröna öra, lille Ville, du är ändå en hedersprisse, det är du ... Och tre månader å dato ska' du vara gifta karlen, ska' du si, och fastighetsegare och fin karl ... och om det se'n skulle hitta på att du till exempel blir stadsfullmäktig ... och vasariddare ... det säger du väl inte nej till, lille Ville? ... Gör du det, hva'? — — — —»

Resten af monologen dog bort i ett otydligt mummel och snart förkunnade dofva snarkningar, att Ville gästade de ljufva drömmarnes rike.

Samma afton brände fröken Lilja upp en gammal urblekt fotografi, gick sedan till hvila och började drömma att det kom en karl, som var märkvärdigt lik notarien Vilhelm Timmelin, och som tog henne i sina armar och pussade henne och hon skrek inte alls och lilla Rosa satt och såg på med sina kloka ögon och tycktes säga: »Gud välsigne er, mina

barn!» Fröken Lilja hade inte på många år drömt så tokigt och ... så roligt.

Under de närmast följande fjorton dagarne gjorde Ville täta besök hos fröken Lilja och välkomnades alltid på det hjertligaste af så väl henne som »Lilla Rosa». Ville hade den artigheten att ett par tre gånger bjuda sin nya väninna på teatern, och de kände sig snart som om de varit gamla bekanta.

Men ännu var det något, som gjorde Ville tvehågsen att rycka fram med en förklaring. Hur säker han än var, när han var ensam, så kom alltid i det afgörande ögonblicket den isande tanken på en möjlig korg att låta den ljufva bekännelsen dö på hans läppar. Men hade Ville vetat hvad vi veta, så hade han inte gått så der och skrufvat ... han visste inte, att fröken Lilja var öfver öronen förälskad i honom.

Men så kom han en aftonstund på besök hos »Lilla Rosas» egarinna. Tjenstflickan, som öppnade för honom, förklarade att fröken satt i salen. Ville klef på. Men der var kol mörkt. Ville beslöt vänta och slog sig ned i en stol. Från soffan hörde han plötsligt djupa andetag som af en sofvande. »Det är Rosa», tänkte Ville och steg upp för att egna sin skyddsling en smekning. Men den sofvande varelse, han böjde sig ned öfver, var icke Rosa utan Rosas matmor. Tjenstflickan kom i det samma in med ljus ... och der stod Ville lutad öfver den slumrande sköna, som nu spratt upp och häpen stirrade på Ville.

»Åh, herre je, förlåt! ...» utropade tjensteflickan och släppte i häpenheten ljuset i golfvet, så att rummet åter insveptes i mörker. »Gå efter lampan!» befalde matmodern i sväfvande ton.

»Herr Timmelin», stammade hon, sedan flickan gått, »hvad vill detta säga ...?»

»O, jag ber tusen gånger om förlåtelse», yttrade Ville röd och förlägen, »här var så mörkt . . . jag trodde det var Rosa . . .»

»Men besinna, att flickan såg det!» invände fröken Lilja klagande. »Och hvad skall hon tänka om mig? Hvilka historier hon skall sprida ut? Mitt rykte . . .»

»Dyraste Charlotte», hviskade Ville, »det är ju lätt hjelpt. Jag älskar dig. Blif min! Säg, Charlotte?»

Ett knappt hörbart »ja» var fröken Liljas svar. Flickan kom i samma ögonblick in med lampan. De båda älskande syntes ännu betydligt förlägna.

»Lovisa», yttrade den nyblifna fästmön, »notarien är numera min fästman . . . Vi hade tänkt att . . . att . . . att låta det vara en hemlighet oss emellan tills vidare . . . men då nu en slump yppat det för dig . . . så är det bäst att du får veta sammanhanget. Men du får inte tala om det för någon, förr än jag ger dig tillåtelse. Hör du det!»

»Ja, fröken», svarade flickan och skyndade fnittrande ut.

Det samma tror jag vi också göra, älskvärda läsarinna, ty, sanningen att säga, fins det väl ingenting tråkigare att höra på, än ett par älskande hjertans ömsesidiga bikt. Men, som skalden säger,

»Kärlekens evigt enahanda
är alltid nytt för de älskande.»

En vacker dag för några månader sedan råkade jag helt oväntadt vännen Ville. Han var fet och knubbig som en bagare och uppträdde riktigt magnifikt med guldringar på tassarne, guldur i fickan och diamantknappar i skjortbröstet.

Men medgången har inte gjort honom alls hög-

färdig. Tvärtom! Vi hade knappt varit tillsammans ett par minuter förr än han var nog vänlig att fråga mig, om jag ville låna pengar — »för jag vet ju», tillade han med älskvärd öppenhet, »att ni pennans män just icke äro utsatta för något guldregn.» Jag var emellertid då ej i behof af hans välvilja, utan föreslog att uppskjuta den transaktionen till en annan gång.

»Men då skall du, vid gudarnes skymning, följa med mig hem och äta en enkel middag!» utropade han.

Det var inte värdt att göra några invändningar.

Vi anlände till Villes bostad, ett rätt stort stenhus på Norr, och kommo in i en komfortabel och hemtreflig våning. Ville presenterade mig för sin hustru. Hon var icke vacker, det vore synd att säga, men hon föreföll mig vara snäll och godhjertad, och efter hvad jag såg, håller hon obeskrifligt af sin lille Ville.

Sedan den, i förbigående sagdt, utmärkta middagen var afäten, slogo Ville och jag oss i ro i hans enskilda rum, rökande hvar sin cigarr (Ville har utmärkta sådana, men pipan är en öfvervunnen last) i afvaktan på kaffet. Min uppmärksamhet fästes på en liten uppstoppad silkespudel, som satt under en stor glaskupa på en chiffonier och stirrade på oss med sina runda glasögon.

»Hvad är det för ett märkvärdigt djur?» sporde jag.

»Det är lilla Rosa, min hustrus saligen aflidna favorit. Det stackars kräket dog i fjor höst af för mycket välmåga».

»Och så lät du stoppa upp det! Så finkänsligt!»

»Åh», sa' Ville och drog ett väldigt bloss ur sin cigarr, »det var ju inte mer än min förbaskade skyl-

dighet. Ser du, det är den hunden jag har att tacka för min lycka!»

Då jag förvånad stirrade på honom, erbjöd han sig att berätta historien. Jag samtyckte naturligtvis gerna.

Af den berättelse jag nu fick till lifs framgick, att Ville, den bofven, ingalunda hittat lilla Rosa på Vesterlånggatan, utan helt enkelt *stulit* henne, då hon en afton släppts ut på gården för att hemta frisk luft. Ville hade dervid handlat efter en på förhand uppgjord plan, som också lyckats. Han anmälde sig sedan hos hundens egarinna såsom kräkets tillvaratagare blott och bart i afsigt att få ett tillfälle att stifta bekantskap med henne, n. b. sedan han förut gjort sig underrättad om hennes förmögenhetsvilkor.

»En sådan inpiskad kanalje!» inföll jag.

Jag märkte ej att Villes äkta hälft kommit in i rummet. Hon såg något förlägen ut. Jag satt som på nålar, ty jag trodde att Ville förrådt sig.

»Det är obeskedligt af dig, Ville», sade hon, »att berätta den der dumma historien för vår gäst. Hvad skall han väl få för tankar om dig?»

»Naturligtvis tänker han, att jag är en stor filur», sade Ville skrattande. »Och de tycker du också, lilla Lotta, i din tysta själ, fastän du säger att du förlåtit mig mitt knep.»

»Pratmakare!» inföll frun och täppte till Villes mun med handen.

»Men hör du, bror», utropade Ville, »du sätter väl aldrig den här romanen i tryck?!»

»Lita inte säkert på det», svarade jag. »Naturligtvis i så fall alltid med iakttagande af den grannlagenhet man är skyldig en gammal vän, numera fastighetsegare och väl snart stadsfullmäktig och riddare.»

»Der hör du, Charlotta, hvad som väntar oss!»

utbrast Ville med låtsad oro. »Nåja, vi få väl underkasta oss vårt öde. Skrif du dina nedrigheter! Det kan måhända vara i någon mån lärorikt för andra unga män, som nödvändigt vilja hoppa i den äktenskapliga stekpannan, att få reda på *mitt* sätt att förverkliga skriftens ord: »ho vet en ung mans väg till ena pigo». Men jag säger som kommerskollegium om uppfinningarna: jag garanterar inte att mitt påhitt kan med fördel brukas när och af hvem som helst. Jag tror», tillade han med en varm blick på sin hnstru, »att egentligen så är det mer än en alldeles särskild tur jag har att tacka för min lycka, än — Lilla Rosa!»

Det nya systemet.

(Några januari-betraktelser i det året 1889.)

Jag, som så många andra, har inte hunnit att vidare sätta mig in i det här nya metersystemet, som för resten ju inte har den ringaste praktiska betydelse för en tidningsman, hvilken fortfarande mäter sina egna förtjenster efter spaltberäkning.

Jag har en svag och på någon obetydlig erfarenhet grundad aning om att våtvaror, i synnerhet punsch, numera ska' räknas efter *liter*. Desslikes tror jag mig ha inhemtat af de automatiska personvågarne, — när de någon gång för omvexlings skull behagat gifva valuta för den i lejongapet försvunna fem-öringen, — att *kilogram* eller *kilo* betyder något slags vigtigt.

Till följd af denna min okunnighet blef jag riktigt ledsen till mods genom de i tidningarna vid nyårstiden cirkulerande berättelserna om att det skulle vara straff — halshuggning eller något tocke — för den, som efter den 2 januari 1889 djerfdes räkna efter gamla systemet, och inte hade ordning på hektoliter och kubikcentimeter och decigram och millimeter och hvad det nu är för en sorts rotvälska.

Jag blef ledsen. Ty jag tänkte på, hur i all verlden det skulle gå med våra klassiska skalder,

hvilka i sina snillefoster stundom kommit att inblanda numera aflysta mått-, mål- och vigt-benämningar. De finge naturligtvis systematiskt moderniseras, de också! Så att man inte gjorde sig förfallen till straff genom att deklamera eller sjunga dem.

Nu veta vi t. ex., att Wilhelm von Braun säger i sin elegi »Bort med kärlek» bl. a.:

»Men hur gick det? Hit med kannan,
den mig bringar tröst allen!»

Men som nu kannan är en aflyst storhet, så får det väl, inte annat jag kan förstå, lof att hädanefter heta:

» — — — — Hit med *liter*n,
den mig bringar tröst allen!» —

Sammalunda när fader Bellman qväder om den dygdiga fru Susanna:

»Töm vår kanna, töm vår kanna,
skål för dess person»,

så får det naturligtvis heta:

»Töm vår liter, töm vår liter» etc.

Är det inte »schyst», hva'?

Ju mer jag funderade härpå, dess oroligare vardt jag, och jag beslöt att göra ett litet ströftåg inom vår klassiska literatur för att utröna vidden af den revolution, som det nya systemet på detta område komme att åvägabringa. Det var förskräckliga upptäckter jag gjorde.

Jag kom att tänka på den sköna folkvisan:

»Det gläder mig af hjertans grund
att femton skräddare väga ett pund.»

Ser der var tvärt en hake! Pund är ju en fasligt gammalmodig benämning, som det väl bör vara särdeles svårt straff på att begagna. Men som den påbudna nya vigtenheten kilogram synes för ringa att i singularis tillämpa på femton skräddare, så äro vi väl nödsakade att företaga en reduktion. Se här: 1 pund = 20 skålpund = 8 ½ kilogram. Följaktligen skola vi hädanefter sjunga, att det gläder oss »att femton skräddare väga åtta och ett hälft kilogram». Det blir knaggligt med metern — men systemet framför allt!

I förbigående sagdt, så återkommer benämningen pund på mångfaldiga ställen i både den äldre och nyare literaturen. I bibeln talas t. ex. om en kanalje, som grof ner sina pund. Nu får det naturligtvis heta, att han grof ner sina kilogram. Och än i dag talar man om folk, som inte fått några vidare pund af vår Herre, hvilket inte hindrar att man, ologiskt nog, kallar dem pundhufvuden. Nu bör det öfverallt heta kilogram — ä' vi inte öfverens om det?

Jag har hört en bassångare sjunga om Per Svinaherde, att han satt på tufvan och sang och »önskade en jumfru allt uti sin famn.» (Kanske han sa' jungfru; men det tycker jag kan komma på ett ut!) Som nu jumfrun eller jungfrun är ett förfasligt gammalt våtvarumått, så inbillar jag mig det bör numera heta, att svinaherden önskade sig 8 centiliter »allt uti sin famn». Jag har kanske inte riktigt förstått visans andemening med den der jungfrun — är det en annan sorts jungfru han vill ha, en sådan der, som kan ge oss kaffe på sängen och borsta våra skor och benkläder och vara eljes snäll mot en karl på lediga stunder, då ber jag tusen gånger om ursäkt.

Det fins otaliga författare, som låtit sina romanhjeltar och romanhjeltinnor jonglera med centnertyng-

der på hjertat. Hur ofta heter det icke: en centnertyngd hoppressade hans hjerta, eller: det föll en centnervigt från hennes bröst! Bort nu med det der föråldrade språket! Nu bör det heta: en 43-kilogramstyngd hoppressade hans hjerta, och: det föll en 43-kilogramsvigt från hennes bröst. — Jag ber få anmärka, att siffran 43 visserligen är ett ojemt tal, men som dock för kontinuitetens skull bör bibehållas, emedan det jemt motsvarar centnern. Det vore ju synd att lassa *mer* på de stackars romanhjeltarne, och blefve det *mindre*, så skulle publiken sannolikt svalna i medlidande och intresse, sedan den en gång vänjt sig vid att det skall vara en centner.

Den gamla famnen är ju också af- och bannlyst. Att vedhandlarne ropa ve häröfver är alldeles i sin ordning — men tänk på romanförfattarne och poeterne, för hvilka famnen sedan urminnes tider spelat en omåttligt betydelsefull roll! Hur skulle det t. ex. låta att i en spännande roman skrifva så här: »Vid ljudet af den välkända stämman spratt hon upp, hon stod stilla ett ögonblick med händerna hårdt pressade mot det våldsamt klappande hjertat, rodnad och blekhet vexlade i hennes anlete — så med ens föll hon, på en gång gråtande och skrattande, i sin som död begråtne älsklings utsträckta *kubikmeter . . .?*»

Ja, hvad tusan, när man inte får räkna famnvis längre . . .!

Herre Gud! Just som jag satt här och räknade ut att det nya systemet skulle sätta literaturen rent på hasorna och hade det på alla vis så bra förspändt, kommer en mera invigd bekant upp för att helsa på mig och säger, att det är dumheter allt det här! Det fins inte något straff för att begagna de gamla *benämningarna* i tal och skrift. Jag är glad och på samma gång ledsen öfver att ha misstagit mig. Vi få således fortfarande i våra romanböcker

och dikthäften begagna oss af kannor, stop, pund, centnertyngder, famnar och alla de der gamla hederliga och välbekanta mått-, mål- och vigt-begreppen! Nu föll det verkligen en centner- (= 43-kilograms-) tyngd från mitt bröst, läsaren må tro det eller inte!

— — — — — — — — — — — — — — —

(Fem minuter senare.)

Jag har sparkat bekantingen utför trapporna. Ty han ville drifva med mig, efter hvad jag kunde förstå. Han läste först igenom hvad jag här ofvan skrifvit. Och sa' att det var vådligt dumt. Nå, jag är inte kitslig, jag kan tåla en smula kritik, äfven när den är rättvis. Men så frågte han, om han fick ställa några förståndsfrågor på mig. Jag medgaf det, med det uttryckliga förbehåll att hans frågor inte skulle ha min portmonnä till föremål.

Så började han fråga.

Först frågade han:

»När ett centigram kostar 10 öre, hur mycket kostar då ett epigram?

Jag gissade, att det kunde kosta ett kok stryk, ifall det vore mycket personligt oförskämdt. Han såg »snoppad» ut, han hade tydligen inte trott att jag också kunde vara qvick, om det satt riktigt åt.

Så kom han med andra frågan:

»När det går något öfver tre liter på en kanna, hur många israeliter går det på ett halfankare?»

Det hade den skurken mig till att fundera på en stund — (det har inte tusan reda på alla sorters liter dom har!) — och så ryckte han fram med tredje frågan:

»Om en fotgängare tar en tredjedels meter i sekunden, huru lång tid behöfver han då för att ta en kronometer?»

Ah! Nu blef verkligen driften för uppenbar. Och följden har jag nämt.

Och nu sitter jag här ensam och grubblande. Inte för det rör mig ett dugg, om karlen slog ihjäl sig — nej, vigtigare och kinkigare fråga: om det fins ett spår till system eller sundt förnuft i den här artikeln?

En själ ur jemnvigt

eller

Hvad Max Nordau kan ställa till.

Det behöfs så litet för att störa jemnvigten i en menniskosjäl!

Patron Tallstrunt läste en dag i en tidning om en nyutkommen bok, som sades vara så orimligt styf och snillrik. Det var Max Nordaus »Paradoxer». Och som patron hela sommaren förra året fick höra sottiser af sina vänner derför att han icke gjort bekantskap med de »konventionella nutidslögnerna» — (patrons egen dotter, som naturligtvis fått sin »education» i Wallinska flickskolan, lär till och med ha framkastat antydningar om »pappas beklagliga likgiltighet för intellektuella intressen») — så tog patron Tallstrunt alla fäderneärfda föreställningar om Gehennas hofstat till vittne på, att »Paradoxerna» skulle han ha i sig, kosta hvad det ville.

Men han skulle göra detta i smyg. Och så skulle han en vacker dag öfverraska sin familj och sina vänner med paradoxer, så det skulle hagla om öronen.

Nästa dag reste patron ut till sitt sommarnöje åt Mälarsidan till, och »Paradoxer» hade han i rockfickan.

Sedan han ätit middag och druckit sitt kaffe på verandan och lofvat sin äkta hälft att förse äldsta fröken Tallstrunt med en ny rosafärgad sommarklädning, närmast afsedd att sticka den unge häradshöfdingen i ögonen — efter dessa och andra små kärleksverk mot sig sjelf och nästan, tog patron gud i hågen, hängmattan under armen och »Paradoxer» i fickan och drog till skogs.

Djupt inne, der intet mensklig öga skulle skåda hans vigtiga förehafvande, spände patron upp hängmattan, tände en frisk cigarr, drog af sig stöflarne för att skaffa sina liktornprydda tår vederqvickelse, och så lade han rocken öfver sig för att undvika förkylning om magen, som skall vara så farligt i koleratider, och så högg han i tu med »Paradoxerna».

Sedan den dagen är patron Tallstrunt en olycklig man. Han har visserligen ännu qvar sin goda aptit och sitt friska hull, men han är ändock icke mer den samme. Det ligger ett tungsint grubbel öfver hans fordom så fryntliga ansigte, ett pinsamt frågande uttryck i hans ärliga blå ögon.

Fru Tallstrunt höll på att få slag, då hennes gubbe en dag midt under middagen plötsligt vände sig till den lärda dottern med frågan:

»Hör du, pullan min, är jag *kogitationell* eller *emotionell?*»

Asta blef röd i synen och stirrade förläget på sina dagars upphof. Men fru Tallstrunt blef helt blek och ropade:

»Jösses, Petter, hvad går åt dig? Du har väl inte någon sjukdom i faggorna?»

»Hur så?» sade patron med ett mildt leende.

»Du talar så besynnerligt.»

»Vetenskapligt, ser du, vetenskapligt», sa' Tallstrunt.

Kogitation och *emotion* — se der orsakerna till

patron Tallstrunts tungsinthet. Saken är den, att han icke vet hvad han skall tro om sig sjelf, huruvida han är en kogitationell eller emotionell natur, med andra ord: ett snille eller en dussin-menniska.

Snillet består i — säger »Paradoxers» författare — att en individ slår in på nya banor, hvilka aldrig vandrats före honom. Vidare, att denna egendomlighet förutsätter ett öfvermått af lifskraft.

Nu har patron Tallstrunt samvetsgrant suttit till doms öfver sig sjelf och sitt förflutna lif. Denna ransakning har gifvit ett så till vida mycket nedslående resultat, som patron till sin stora grämelse funnit, att han aldrig beträdt några nya banor: han har, som tusen före honom, stått innanför disken med blått förkläde för magen, vid mognare ålder druckit sin aftontoddy på »Stjernan», afhållit sig från alla medborgerliga pligters frivilliga uppfyllande, recipierat i sex ordenssällskap, druckit åtskilliga tusen brorskålar, ärligt och pligttroget firat namns-, födelse- och andra högtidliga dagar med en liten florshufva o. s. v. Med ett ord: patron Tallstrunt har absolut inga anspråk på att kallas ett snille.

Och ändå tror han sig ha det erforderliga måttet lifskraft inne. Han har varit gift i tjugofem år, haft trettiosju jungfrur i sin tjenst, deltagit i sexhundrafyratiofem festmiddagar, fått hyran höjd åtta gånger, — så nog har han moralisk lifskraft alltid. Och fysiskt är han heller inte klen, det bevisade han för några år sedan, då han på »Eniga vänners» sommarfest i något lifvad sinnesstämning deltog i slutfinalen genom att piska upp tre skomakaregesäller.

Det är förargligt, ända till ursinne förargligt, att nödgas räkna sig till kälkborgarne, dussinmenniskorna, om hvilka Nordau talar så föraktligt! Att hela sitt lif igenom nödgas spotta åt sig sjelf, hvar

gång man står framför en spegel, och smäda: din stackare, du saknar kogitation!

Det är intet tvifvel om, att patron Tallstrunt mycket väl kan lefva utan »kogitationen». Bara den ärliga själen hade litet mera sjelfförtroende, så skulle han snart bli kogitationell ända ut i tåspetsarne, — ty svårare är det inte. Och så skulle han krya till sig igen, bli glad och lycklig, nöjd med hela verlden, men i synnerhet med sig sjelf. Men nu är han, som sagdt, en själ ur jemnvigt.

En Stockholmares pinohistoria.

Han sträckte på sig, gäspade, sträckte ånyo på sig, så att den nya imperialsängen suckade, slog plötsligt upp ögonen och riktade dem mot fönstret.

Full dager. Solen brände på den hvita väggen midt emot — skuggan af skorstenen på huset bredvid visade på tio.

Han satte sig upp.

Brr! Hvad hufvudet värkte, hvad lederna voro ömma! Han strök sig ett tag öfver pannan, utstötte en djup, tung suck och kastade en förtviflad blick på den totalt utsinade vattenkarafinen.

Så drog han upp benen under hakan och satte sig att fundera. Han genomgick i minnet de senaste dagarnes oerhörda strapatser.

En sådan vecka!

Måndagen. Smått hufvudvärk på morgonen. Sillfrukost. Ruskigt väder ute. Måste titta in i Lagerlunden och ta en wermouth för att krya upp sig. Träffade bekanta. Åt middag på Opris. Kaffe och konjak på Hasselbacken. Derefter punsch och vichy. Nattlig promenad till staden. Nattsöl.

Tisdagen. Steg upp kl. half 11, fortfarande med hufvudvärk. Beslöt taga Blå bandet — efter

frukosten. Gick vilse och kom till Café Anglais. Beslöt uppskjuta nykterhetsföresatsen till morgondagen. Åt middag på Café Anglais. Kaffe och konjak i Berns. Kände plötsligt behof af någon ästetisk njutning. Vägde länge mellan »Hamlet» på Kungligan och Mosebacke Varieté. Beslöt sig för den sistnämda såsom varande mer »gaskig». Gick upp till Södra höjderna med hiss. Men har inte den ringaste aning om, hur och när han kom ned igen.

Onsdagen. Vackert väder. Hufvudvärken infernalisk. Oerhörd vattenkonsumtion. Aflägger ett heligt löfte, att aldrig smaka starkt mer. Lägger kalla omslag på hufvudet och ålägger sig som penitens att läsa Virséns dikter. Får se, att folkfesten på Börsen*) öppnas kl. 11. Hastig uppståndelse och påklädning. Kommer till Norrbro, känner sig sugande — en frukostbit på Café du Bazar, utan bränvin förstås. Derefter folkfest med trängsel och qvalm. Blir törstig. Dricker mjöd ur horn. Blir förledd af en högbarmad nordisk sköldmö att smaka på Lindgrens arrackspunsch. Börjar finna lifvet gladt. Låter väga sig med öfverrock och hatt. Köper lotter och småsaker i mängd. Metar upp 5 kr. 50 öre. Återvänder till buffeten. Vill promt vara med om vikingamiddagen. Antalet tyvärr fullt. Blir purken och går. Kastar i förbigående ett glåpord åt drabanten, kunglig sekter G . . . . r, för hans sätt att bära upp kostymen. Möter i trappan en vän. Afråder denne att gå upp: — det är bara skräp; bjuder i stället på middag på Rydberg. Kaffe och munk på »Kungen». Politiserar vildt. Försöker få biljett till Andra kammarens läktare men misslyckas. Vet inte hvar han skall göra af sig. Träffar lyckligtvis en vän n:r 2, som skall på Othello. Följer

*) Detta skrefs 1885.

med. Blir entusiasmerad af von der Ostens och Hillbergs spel. Punsch i foyern. Förklarar efter tredje akten, att han är förtjust i pjeser med många tablåer. Efter fjerde akten smörgåsar och bränvin. Efter pjesens slut supé i Grands grop. Utbreder sig öfver folkfesten, berömmer de biträdande damernas skönhet och älskvärdhet. Kommer in på kapitlet om qvinnan. Börjar berätta skabrösa historier. Blir plötsligt sentimental och erinrar sig åtskilliga gamla flammor. Håller ett högstämdt tal för vännen. Vill ha champagne kl. half tu på natten. Kommer i gräl med ganymederne. Blir varligen förd utom dörren. Försöker att sjunga serenad på en bakgata. Nedtystas af en poliskonstapel. Blir ledsen och går hem.

Torsdagen. Vackert väder. Ursinnig hufvudvärk. Intensiv ånger. Moraliska föresatser. Kommer ihåg, att åtskilligt arbete ligger efter. Öfverraskas obehagligt af en gammal björn, som hotar med lagsökning. Försöker tala reson, men känner sig rysligt sträf och torr i halsen. Skickar efter vichyvatten. Måste ha frisk luft. Går ut. Ser på vaktparaden. Kommer ihåg folkfesten. Känner sig lifvad att titta upp ett slag till. Träffar fruarna X. och Y. samt fröken Z. Erbjuder sig ridderligt att bli deras ciceron. Får ett svårt anfall af gifmildhetsvansinne. Förtrollas af vackra ögon. Köper till höger och venster. Ledsagar efter tre timmars folkfestande sina damer upp till Söder. Får på återvägen ånger i högsta grad. Sätter sig i Strömparterren och funderar. Finner att besöket å börsen kostat 45 kr. i reda mynt. Förbannar sin svaghet. Tänker ett ögonblick gå hem och ta itu med arbetet. Men känner sig plötsligt hungrig. Solomiddag på Hasselbacken. Besluter efter första rätten, att göra sig en glad dag, — i morgon skall det bli annat af. Är

mycket belåten med denna föresats. Anser sig böra besegla den med ett glas vin. Känner sig i högsta grad lycklig efter fjerde rätten. Champagne. I morgon ska' det arbetas! Kaffe och chartreuse. Det är ju sista dagen han festar! Ah! gudomligt! Beundrar damerna. Känner sig varm om hjertat och längtar efter en vän. Funderar på att gå öfver till flickorna i Manègeschweitzeriet. Men träffar på vännen Andersson. Far till staden. Berns salong. Signor Walli. Bravo, bravissimo, excellentissimo! Slutar i Blanchs kafé. Mins inte mer. — — — — — — —

Fredagen. Obeskrifliga förmiddagskänslor. Studerar Wistrands husmedicin. Reflektioner. Kommer till det resultat, att det ej går längre. Fattar beslut att bli en ny menniska. Undrar om äktenskapet verkligen är så tokigt. Beslutar att förlofva sig till hösten. Genomgår i tankarne listan på bosättningsartiklar. Kommer ihåg arbetet. Stiger upp. Gör några fåfänga försök att ta fatt på tankarne. Intages af förtviflan. Går ut. Rekreerar sig med absint. Tar parisarnes utställning i Blanchs konstsalong i skärskådande. Mättar sin verldssmärta med åskådande af Hagborgs kyrkogård och Hugo Birgers landsflyktige. Känner sig bedröfvad allt intill döden. Går och sätter sig i torget. Försöker röka en cigarr. Kan inte. Undrar om inte ett varmt bad skulle göra godt. Beslut och handling. Somnar i badkaret. Väckes efter tre qvarts timme. Känner sig ännu sjukare. Försöker äta middag på Hamburger Börs. Smakar inte. Besöker kaffekonserten i Blanchs. Blir bjuden på punsch. Börjar så småningom bli normal igen. Inviteras på priffeparti. Kolossal otur. Går hem kl. 4 på morgonen. Svaga och vacklande ben. Högst olustig.

Lördagen. Trött, rysligt trött. Ligger och fantiserar om rococodamer, krigsrustningar och opodel-

doc. Blir rädd för sig sjelf. Stiger upp. Baddar tinningarne. Går utåt landet. Inbillar sig att det är vår. Äter middag på Djurgårdsbrunn. Stilla kontemplation. Känner sig behöfva något muntrande. Återvänder till staden. Skrattar åt Nya teaterns olycksfågel. Bekanta. Foyer. Supé på Opris. Nachspiel i kaféet. Vild krigsdiskussion. Gurgel på Gustaf Adolfs torg. Störd qvinnofrid. Bråk med ordningens upprätthållare. —

Ja, der sitter han nu, på söndagen, en bild af förkrosselse och ånger. Kyrkklockorna ljuda öfver staden. I dag är det Sabbat — i dag skall han arbeta. Ja, han svär på, att i dag skall han arbeta *hela* dagen.

Men när Lagman Bengt ett par tre timmar derefter låter upp sina portar för salta-bit-amatörerne — ser ni då en huttrande figur med uppslagen rockkrage och händerne begrafne i rockfickorna brådskande kila in genom glasdörrarne?

Det gör mig ondt att säga det, men ni misstar er inte: det är verkligen vår hjelte. Jag är rädd att hans söndagsprogram blef: salta biten *o. s. v.*

* * *

Och detta skulle vara en *sann* skildring af en Stockholmares »arbetsvecka»! — utropar landsortsbon öfverraskad.

Den typ jag skildrat är den, som företrädesvis älskar kalla sig Stockholmare. Det är han, som sätter storstadsprägel på vår i åtskilligt småstadsaktiga metropol, — han som soliga dagar flanerar utanför Rydberg och om eftermiddagarne delar sina gracer mellan våra finare bacchitempel, — han, som ögonskenligen med det täcka könet delar äran att ha stått modell för den bibliska jemförelsen med lil-

jorna på marken, de der hvarken så, spinna eller uppskära.

Hvaraf han lefver? Jo, stundom är han rentier, åtminstone in spe. Annars är han en af dessa oberäkneliga naturer, som kunna arbeta som slafvar den ena veckan för att den andra veckan icke lägga två strån i kors. Ett slags modern Sisyfus, hvars ekonomiska förhållanden likna mytens märkvärdiga klippblock deri, att de aldrig uppnå någon fast punkt.

Men det är hans egen skull.

Innehåll.

	Sid.
«Tyske Slagtarn»	5.
En otäck uppfinning	9.
Bara för älskande	17.
När Arvid Ödmann öfvergaf oss	22.
På jagt efter lägenheter	27.
En frivillig medarbetare	30.
Ryktbarhetens förbannelse	38.
Ett kapitel om «underbarn»	41.
Svärmors hund	47.
Telefonen som handsekreterare	51.
Musikaliskt fiske	55.
Af en liten gnista kan bli en stor eld	60
Några bidrag till sportens historia	65.
En roman i en jernvägskupé	70.
En liten kärlekshistoria	91.
Några djupsinniga tankar i qvinnofrågan	95.
«Lilla Rosa»	102.
Det nya systemet	125.
En själ ur jemnvigt	131.
En Stockholmares pinohistoria	135.

På *Ulrik Fredriksons* förlag har utkommit:

Från hafven och hamnarne

Minnen och Humoresker

af

John Grogg.

Pris 2: 50.

»Boken innehåller, samlade, de kåserier och humoresker ur sjömanslifvet, som den år 1886 aflidne unge sjökaptenen *Georg von Schécle* offentliggjort såsom korrespondensartiklar. Författaren bortspolades en oktobernatt från däcket af sitt fartyg »Orient» vid ej fylda 31 år.

Hans reseminnen — bilder från Australien, Java, Nya Zeeland — äro hållna i en käck och ungdomsfrisk ton. Äfven de »spridda bilder», som utgöra bokens senare afdelning, utmärka sig för en frisk hållning. Det blåser hafsluft genom dessa anspråkslösa små genremålningar, som fullt ut varit värda att samlas och utgifvas i bokform.»

(Aftonbladet.)

»Trots att innehållet i denna volym någon gång allt för tydligt tangerar den berättelsegenre, som kallas skepparhistorier, läser man den med verkligt och oblandadt nöje. Det ligger något friskt, hurtigt, sjömanslikt i förf:s framställning, det är som slog ett friskt saltsjöstänk läsaren till mötes mellan raderna. Det egendomliga och ovanliga med denna bok är dock i främsta rummet det, att förf., churu sjelf sedan ynglingaåren uppfödd på sjön, afviker från det

traditionella förhärligandet af sjömanslifvet och tvärtom skildrar detta i ganska mörka, troligen också sanna färger. Många föräldrar skulle kanske kunna taga sjömansgrillerna ur sina ätteläggars hufvuden, om de läte dessa kasta en blick på John Groggs föga uppmuntrande bekännelser.

Denna bok är för öfrigt ett slags literärt testamente. Förf., kapten på Geflebarken »Orient», spolades nemligen en mörk och stormig oktobernatt 1886 öfver bord på resa till Australien, endast 31 år gammal.»

(Budkaflen.)

»Boken innehåller reseskildringar och humoresker skrifna med äkta sjömansfriskhet, men alldeles utan den falska förgyllning af sjölifvet som utmärker mången författare i denna genre. Man ryckes med, lider och fröjdas med författaren och när man lägger boken ifrån sig, sker det med ett beklagande af att den liffulle humoristen allt för tidigt fick sluta sitt lif i vågorna.»

(Den Svenske Arbetaren.)

6000209860
Göteborgs universitetsbibliotek